DZIENNIK X. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH WE LWOWIE

POD REDAKCYĄ PROF. DR. WŁODZIMIERZA SIERADZKIEGO.

Nr. 1. CZWARTEK, 18. LIPCA. 1907.

Skład Komitetu gospodarczego

X. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich

we Lwowie 22.—25. lipca 1907.

Prof. Dr. Władysław Bylicki
przewodniczący

Prof. Dr. Maryan Raciborski
zastępca przewodniczącego

Doc. Dr. Adam Szulisławski
sekretarz główny

Dr. Jan Papée, skarbnik; Dr. Teofil Stachiewicz, przewodniczący sekcyi kwaterunkowej; Prof. Dr. Józef Wiczkowski, redaktor »Księgi pamiątkowej i przewodnika po Lwowie«; Prof. Dr. Włodzimierz Sieradzki, redaktor »Dziennika Zjazdu«.

Dr. Kalikst Krzyżanowski
Dyrektor Wystawy przyrodniczo-lekarskiej i higienicznej i przewodniczący osobnego, bardzo licznego komitetu wystawowego.

Dr. Jan Wojtkowski, gospodarz lokali posiedzeń sekcyjnych; Dr. Waleryan Serbeński, kierownik wycieczki do Podhorzec i Oleska; Dr. Grek i Dr. Greliński, kierownicy wycieczek balneologicznych.

Inni członkowie komitetu ściślejszego:

Prof. Dr. Stefan Niementowski, delegat Politechniki; Prof. Dr. Józef Siemiradzki, delegat Wydziału filozoficznego; Doc. Dr. Adam Szulisławski, delegat Wydziału lekarskiego; Prof. Dr. Mieczysław Grabowski, delegat Akademii weterynaryi i Towarzystwa galicyjskich lekarzy weterynaryjnych; Prof. Maryan Łomnicki, delegat polskiego Towarzystwa przyrodników im. Kopernika; Prof. Dr. Antoni Gluziński, prezes i delegat Towarzystwa lekarskiego lwowskiego; Dr. Eugeniusz Karchezy, delegat komitetu wojskowo-lekarskiego; Prof. Dr. Tadeusz Wiśniowski, delegat nauczycieli-przyrodników szkół średnich; Mg. Karol Sklepiński, przewodniczący i delegat Gremium aptekarskiego.

Pełny Komitet gospodarczy stanowią oprócz wyżej wymienionych wszyscy Gospodarze sekcyi.

Komitet organizacyjny warszawski tworzą: Prof. Dr. Baranowski, Dr. Daszkiewicz, Dr. Dmochowski, Dr. Elsenberg, Dr. Flatau, Dr. Guranowski, Dr. Gruszczyński, Dr. Jakowski, Dr. Jaworski, Dr. Kamieński, Dr. Karwacki, Dr. Kramsztyk, Dr. Kryński, W. Leppert, Dr. Miklaszewski, Dr. Polak, Dr. Rychliński, Dr. Sawicki, Dr. Sokołowski, Dr. Zawadzki, Dr. Zembrzuski i Dr. Zieliński.

Komitet organizacyjny poznański tworzą: Dr. Chłapowski, Dr. Dembiński, Dr. Gantkowski, Dr. Łazarewicz, Dr. Święcicki i Dr. Szulczewski.

Komitet organizacyjny krakowski tworzą: Dr. Borzęcki, Doc. Dr. Gliński, Prof. Dr. Łepkowski, Prof. Dr. Morozewicz i Prof. Dr. Siedlecki.

W Ameryce zajmował się organizacyą Dr. Franciszek Fronczak w Buffalo.

SZCZEGÓŁOWY PROGRAM

X. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH WE LWOWIE OD 22. DO 25. LIPCA 1907.

Dnia 21. lipca. *O godzinie 9-tej wieczór* zebranie w salach hotelu George'a.

Dnia 22. lipca.

I. dzień Zjazdu.

O godzinie 8-mej rano Msza św. w Katedrze.

O godzinie 9-tej rano pierwsze posiedzenie ogólne w teatrze miejskim*) z następującym porządkiem dziennym:

1. Przemówienie powitalne Przewodniczącego Komitetu gospodarczego Prof. Dr. Władysława Bylickiego
2. Wnioski co do wyboru i wybór Prezesów honorowych, Wiceprezesów honorowych, oraz Zarządu Zjazdu t. j. Prezesa Zjazdu, Wiceprezesa i dwóch Sekretarzy.
3. Objęcie przewodnictwa przez Prezesa Zjazdu.
4. Przemówienie JWP Prezydenta Miasta S. Ciuchcińskiego.
5. Przemówienie Reprezentanta Rządu i Reprezentanta Kraju.
6. Przemówienie Delegata Akademii Umiejętności w Krakowie Prof. Dr. Kazimierza Kostaneckiego.
7. Przemówienie Rektora Wszechnicy lwowskiej Prof. Dr. Szczęsnego Gryzieckiego.
8. Przemówienie Prorektora Politechniki lwowskiej Prof. Leona Syroczyńskiego.
9. Przemówienie Rektora Akademii Weterynaryi Prof. Dr. Józefa Szpilmana.
10. Przemówienie Dyrektora Akademii rolniczej w Dublanach Prof. J. Mikułowskiego-Pomorskiego.
11. Przemówienie Prof. Dr. Maryana Smoluchowskiego, imieniem Towarzystwa im. Kopernika.
12. Przemówienie Prof. Dr. Antoniego Gluzińskiego, imieniem Towarzystwa Lekarskiego lwowskiego.
13. Odczytanie spisu Delegatów na Zjazd, oraz odczytanie telegramów.
14. Wykład Dr. Władysława Biegańskiego z Częstochowy: „O współczesnej filozofii przyrody".
15. Sprawozdanie i wnioski Delegacyi Zjazdów.
16. Wykład Prof. Dr. Władysława Natansona z Krakowa: „Świat, widziany od strony elektryczności".
17. Wybór komisyi, mającej się zająć wyborem miejsca na Zjazd następny.
18. Wykład R. Dw. Prof. Dr. Ludwika Rydygiera ze Lwowa: „Zagajenie w sprawie akcyi przeciwrakowej".
19. Zamknięcie posiedzenia.

Po posiedzeniu uroczyste wprowadzenie członków Zjazdu na Wystawę przyrodniczo-lekarską i higieniczną**).

Tamże *o godzinie 3-ej popołudniu* ogłoszenie wyniku jury i przyznanych nagród wystawcom.

Od godziny 4-tej popołudniu posiedzenia Sekcyi.

O godzinie 9-tej wieczór raut, w salach ratuszowych urządzony przez Reprezentacyę miasta Lwowa na przyjęcie Członków Zjazdu*).

Dnia 23. lipca.

II. dzień Zjazdu.

Od godziny 8—10-tej rano posiedzenie zbiorowe dla sprawy alkoholizmu w sali wykładowej chemii lekarskiej. (Piekarska 52).

Od godziny 9-tej rano posiedzenia Sekcyi.

O godzinie 1-ej w południe odsłonięcie pomnika ś. p. Marcelego Nenckiego w przedsionku Zakładu chemii lekarskiej (Piekarska 52) z następującym programem:

1. Kantata chóru akademickiego.
2. Przemówienie Przewodniczącego Komitetu budowy pomnika Prof. Dr. Stanisława Bądzyńskiego.
3. Przemówienie Przewodniczącego Komitetu gospodarczego Prof. Dr. Władysława Bylickiego.
4. Przemówienie Rektora Uniwersytetu lwowskiego Prof. Dr. Szczęsnego Gryzieckiego.
5. Przemówienie Reprezentanta młodzieży.

Od godziny 4-tej popołudniu posiedzenia Sekcyi.

Wieczór festyn na Wystawie.

Dnia 24. lipca.

III. dzień Zjazdu.

Od godziny 9-tej rano posiedzenia Sekcyi.

Popołudniu wycieczki do Dublan, Pustomyt, Lubienia i Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie. (Szczegółowy program wycieczek w informacyach). Sekcye, które nie wezmą udziału w wycieczkach, mogą odbywać tego dnia posiedzenia popołudniu.

Dnia 25. lipca.

IV. dzień Zjazdu.

Od godziny 9-tej rano posiedzenia Sekcyi.

*) Strój uroczysty.

**) Członkowie Zjazdu, którzyby chcieli jeść obiad na Wystawie, powinni zgłosić to, w biurze głównem przed posiedzeniem do godz. 9 rano. Jest to koniecznem, aby restauratorzy mogli odpowiednio się przygotować.

O godzinie 3-ej popołudniu drugie posiedzenie ogólne w sali ratuszowej z następującym porządkiem dziennym:

1. Zagajenie posiedzenia przez Prezesa Zjazdu.
2. Odczytanie reszty telegramów.
3. Wykład Prof. Dr. Władysława Rotherta z Odessy: „O ewolucyi poglądów na odżywianie się organizmów roślinnych".
4. Wybór Delegacyi, złożonej z 7 członków i 5 zastępców.
5. Odczytanie uchwał poszczególnych Sekcyi.
6. Sprawozdanie Komisyi co do wyboru miejsca następnego Zjazdu i uchwała Zgromadzenia pod tym względem.
7. Przemówienie Prezesa Zjazdu.
8. Przemówienie pożegnalne Przewodniczącego Komitetu gospodarczego.
9. Zamknięcie posiedzenia.

O godzinie 6 tej wieczorem zapasy drużyn Towarzystwa zabaw ruchowych na boisku obok Wystawy i wręczenie pierwszej nagrody X. Zjazdu L. i P. P. zwycięzkiej drużynie w zapasach w piłce nożnej:

1. Powitanie członków Zjazdu przez Zarząd Towarzystwa zabaw ruchowych.
2. Zabawy sportowe o nagrodę Zjazdu; lekka atletyka.
3. Przemówienie Prezesa Komitetu Zjazdu do młodzieży przy wręczaniu nagrody zwycięskiej drużynie.

Codziennie do godziny 7—9 rano zwiedzanie osobliwości miasta Lwowa. Po muzeach i starożytnościach oprowadzać będzie Członków Zjazdu Dr. Aleksander Czołowski, archiwaryusz miejski, po zbiorach przyrodniczych i instytutach Radca szkolny Prof. Maryan Łomnicki i Prof. Dr. Józef Siemiradzki. Punkt zborny: weranda kawiarni wiedeńskiej przy ul. Hetmańskiej.

PROGRAM POSIEDZEŃ SEKCYJNYCH.

I. Sekcya przyrodniczo-dydaktyczna.

Obraduje: w sali VII. Uniwersytetu (ul. św. Mikołaja 4).
Gospodarze: Prof. Dr. Kazimierz Twardowski. (Uniwersytet); Prof. Dr. Tadeusz Wiśniowski. (Turecka l. 1, II. p.).
Sekretarka: Jadwiga Kubalanka, nauczycz. gimn. żeńsk. im Słowackiego.

Porządek obrad:

I. Posiedzenie d. 22. lipca 1907 o godz. 4. popołudniu

1) Kazimierz Czerwiński z Warszawy: Program nauk przyrodniczych w szkołach średnich na podstawie projektu, zgłoszonego na styczniowym zjeździe warszawskim.
2) Kazimierz Kulwieć z Warszawy: Metodyka nauk przyrodniczych.
3) Dr. Władysław M. Kozłowski z Warszawy: Nauki przyrodnicze w szkołach amerykańskich.
4) Dr Wilhelm Friedberg ze Lwowa: Nauka historyi naturalnej w teoryi i praktyce w szkole galicyjskiej.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9. przedpołudniem.

Posiedzenie wspólne z sekcyą wychowania fizycznego i medycyny publicznej w sali wykładowej zakładu anatomii opisowej (Piekarska 52).

5) Dr. Władysław Witwicki ze Lwowa: O roli nauczyciela historyi naturalnej w kierunku uświadamiania młodzieży co do faktów i zjawisk życia płciowego.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. popołudniu.

6) Bolesław Miklaszewski z Warszawy: Przygotowanie uniwersyteckie nauczycieli nauk przyrodniczych.
7) Dr. Franciszek Tomaszewski ze Lwowa: O potrzebie zaprawiania przyszłych nauczycieli szkół średnich do naukowej pracy podczas studyów uniwersyteckich.
8) Bolesław Błażek ze Stryja: O szkolnych wycieczkach krajoznawczych.
9) Konrad Chmielewski z Warszawy: Czystość języka wykładowego w szkołach i terminologia polska.
10) Bolesław Miklaszewski z Warszawy: Charakterystyka polskich podręczników chemii.
11) Dr. Eugeniusz Romer ze Lwowa: Przygotowanie uniwersyteckie i sprawa egzaminów nauczycieli geografii.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9. przedpołudniem.

12) Jarosław Łomnicki ze Lwowa: *a)* W sprawie dydaktyki nauk biologicznych; *b)* O potrzebie polskich podręczników do oznaczania ciał przyrody.
13) Dr. Ludwik Bykowski ze Sambora: O ćwiczeniach zootomicznych i t. p. w szkole średniej.
14) Dr. Tadeusz Wiśniowski ze Lwowa: O mineralogii i geologii w szkole średniej.
15) K. Sławiński Warszawa-Łódź: O zajęciach praktycznych z chemii w szkole średniej.
16) Bronisław Duchowicz ze Lwowa: W sprawie dydaktyki chemii w szkołach realnych.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9. przedpołudniem.

Posiedzenie wspólne z Sekcyą matemat.-fizyczną w sali wykładowej zakładu fizycznego (ul. Długosza 8).

17) Tadeusz Łopuszański z Krakowa: O reformie nauczania nauk matematyczno-przyrodniczych w szkołach średnich.
18) Jan Paczowski z Jarosławia: *a)* Sprawa ćwiczeń w pracowni fizykalnej dla uczniów; *b)* W sprawie szkół zręczności dla uczniów.
19. Dr. Marcin Ernst ze Lwowa: O nauce kosmografii w szkołach średnich.

II. Sekcya matematyczno-fizyczna.

Obraduje w sali wykładowej zakładu fizycznego, ulica Długosza 8.

Gospodarze: Prof. Dr. Puzyna, (Pańska 18); Prof. Dr. Maryan Smoluchowski (Gołębia 2).

Sekretarz: Prof. Dr. Marcin Ernst (Krzyżowa 7B).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4. popołudniu.

1) Dr. J. Laub (Würzburg). Optyka ciał ruchomych.
2) Prof. Dr. J. Kowalski (Fryburg). O fosforescencyi i fluorescencyi.
3) Dr. J. Borkowski (Kraków). Przesuwanie się smug widmowych a elektronowa teorya absorbcyi Voigta.

II. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Władysław Gosiewski (Warszawa). O wartości indukcyi z punktu widzenia teoryi prawdopodobieństwa.
2) Prof. Dr. Stanisław Zaremba (Kraków). Nowa metoda uzasadnienia podstawowych własności funkcyi Gruna.
3) Dr. Z. Rottcher (Lwów). Z dziedziny teoryi równań funkcyjnych.
4) Prof. Dr. J. Puzyna (Lwów). Uwagi o liniowem równaniu całkowem.

III. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 4 popoł

1) Prof. Dr. T. Godlewski (Lwów). O własnościach aktymu.
2) Prof. Dr. J. Zawadzki (Ryga) O typach krzywych prężności pary podwójnych mieszanin cieczy.
3) Dr. M. J. Huber (Lwów). O mierzeniu twardości ciał stałych.
4) Prof. Dr. M. Smoluchowski (Lwów). Uwagi o kilku zjawiskach drobinowych, związanych z przypadkowemi odchyleniami od stanu najprawdopodobniejszego.

Sekcya odbędzie nadto wspólne posiedzenie z sekcyą dydaktyczną w sprawie tematów wchodzących w zakres dydaktyki nauk matematyczno-fizycznych, mianowicie dnia 25 lipca 1907 o godz. 9 przedpołudn. w sali wykładowej zakładu fizycznego (ul. Długosza 8.)

III. Sekcya chemiczna i farmaceutyczna.

Obraduje w sali wykładowej zakładu chemicznego (ul. Długosza 6).

Gospodarze: Prof. Dr. Br. Radziszewski (Długosza 6), Prof. Dr. St. Tołłoczko (Długosza 6), K. Sklepiński (Grodzickich 2).

Sekretarze: K. Kling (Długosza 6), S. Stenzel (Długosza 6).

Tematy ogólne:

I. W sprawie Polskiego Towarzysta chemicznego. Referenci: Wł. Leppert (Warszawa) i Dr. St. Niementowski (Lwów).

II. W sprawie słownictwa organicznego i aparatury chemicznej. Referent: Dr. J. Bielecki (Warszawa).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godzinie 4 popołudniu.

1) Dr. G. Janeček (Zagrzeb). O redukciji platininih raztopina stannochloridom i o novom načinu odredjivanja platine.
2) Dr. J. Bielecki (Warszawa). *a)* O wpływie grup metylowych na własności farbierskie barwników rozanilinowych; *b)* O trójaldehydzie mezytylenowym; *c)* O glince zielonej w Królestwie Polskiem.
3) Dr. L. Marchlewski (Kraków) Pogląd na obecny stan chemii chlorofilu.
4) T. Koźniewski (Kraków). Studya nad filotaoniną.
5) St. Mostowski (Kraków). Studya nad hemopyrrolem.
6) Dr. J. Merunowicz (Lwów). Badania nad heminą.

II. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godzininie 9 przedpołudniem.

1) E. Sedivy (Praga). O stýcich starých, Čechu a dávné Polsky na poli přirodnich věd (w języku czeskim).
2) Dr. M. Centnerszwer (Ryga). Prace z elektrochemii
3) Prof. Dr. T. Estreicher (Fryburg). Przyczynek do znajomości prawa Faradaya dla metali mogących tworzyć jony różnowartościowe.
4) Dr. J. Zawidzki (Ryga). Prace z elektrochemii.
5) Dr. J. Berlinerblau (Warszawa). O żywicach drzew krajowych.
6) Dr. A. J. Goldsobel (Warszawa). O olejach schnących.
7) K. Sławiński (Warszawa). Z działu terpenów.
8) L Szferl (Warszawa). Z działu terpenów.

III. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godzinie 4 popołudniu

1) Dr. T. Rotarski (Petersburg). O kryształach ciekłych.
2) B. Gładych (Warszawa). Amoniak jako odczynnik.
3) Dr. L. Bruner (Kraków). Dynamiczne badania reakcyi organicznych.
4) Dr. B. Pawlewski (Lwów). 1) Temperatura krytyczna piperydyny. 2) Bromowanie związków nienasyconych. 3) Synteza 1-fenyl 2 fenyl 2 oksy 3 keto 5 metylpiridyny. 4) Nowy pierścień siedmiowyrazowy.
5) R. Węckowicz i Dr. B. Pawlewski (Lwów). Kondenzacya kwasu antranilowego z ciałami benzoinowemi.
6) W. Pułtorak i Dr. B. Pawlewski (Lwów). O optycznej czynności produktów naftowych.
7) Dr. W. Syniewski (Lwów). O budowie skrobi.

IV. Posiedzenie dnia 24 lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. L. Bruner (Kraków). Stan obecny i potrzeby naszej literatury chemicznej.
2) E. Chrzanowski (Petersburg): Stan aptekarstwa w państwie rosyjskiem.
3) B. Koskowski (Lwów). Przemysł chemiczno-farmaceutyczny w Niemczech i możliwość stworzenia go w Galicyi.
4) Dr. J. Piepes-Poratyński (Lwów). O potrzebie reformy studyów farmaceutycznych.
5) B. Gładych (Warszawa). Projekt instytutu farmaceutycznego polskiego.
6) W. Moroński (Nieżyn w gub. czernichowskiej). O potrzebie zrzeszania aptekarzy-polaków.
7) A. Markowicz (Lwów). O potrzebie studyów farmaceutycznych.
8) Z. Zawałkiewicz (Kamionka Strumiłowa). Aptekarstwo w świetle przyszłości.
9) M. Stein (Lwów). 1) O najnowszych badaniach nad składowemi częściami w Secale cornutum. 2) O kwasocie tłuszczu w Secale cornutum.

V. Posiedzenie dnia 25 lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) W. Baczyński i Dr. S. Niementowski (Lwów). Utleniania oxychinakrydonu.
2) A. Bolland (Tarnopol) i Dr. S. Niementowski (Lwów). Kwas nadchromowy w analizie miarowej.
3) Z. Jakubowski i Dr. S. Niementowski (Lwów). O niektórych pochodnych dwuchinolylu.
4) Dr. S. Niementowski (Lwów). 1) Wytwory redukcyi o-nitro-acetanilidu Oxanhydrozwiązki 2) Kondenzacya kwasu antranilowego z benzyloctanem etylowym. Anilid dwuoxychinoliny.
5) Dr. Z Opolski (Lipsk). O fenylosulfonitralidach.
6) Dr. S. Tołłoczko (Lwów). O szybkości rozpuszczania się ciał stałych.
7) Dr. B. Radziszewski (Lwów). Sprawozdanie z prac naukowych, wykonanych w I. pracowni Instytutu chemicznego Uniwersytetu lwowskiego w ostatniem półroczu (Dr. E. Blumenfeld, K. Kling, S. Stenzel; M. Beizer, H. Bukowska, E. Carewicz, G. Jąkało, M. Krasuska, H. Kubala, H. Rohm, M. Urich. B. Wysoczański).

IV. Sekcya mineralogii, geologii, paleontologii, geografii fizycznej i meteorologii.

Obraduje: w sali XVII. Uniwersytetu (ul św. Mikołaja 4).
Gospodarze: Radca Dworu, Prof. Dr. Julian Niedźwiedzki, (Politechnika); Prof. Dr. Emil Dunikowski, (Instytut mineralogiczny Uniwersytetu, ul. Długosza.)
Sekretarz: Prof Dr. Tadeusz Wiśniowski, (ul. Turecka l. 1.)

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godzinie 4. popołudniu.

1) Dr. Wawrzyniec Teisseyre, Docent Uniwersytetu ze Lwowa: O tektonice Podola.
2) Dr. Józef Siemiradzki, Prof. Uniwersytetu ze Lwowa: O utworach paleozoicznych Podola i Wołynia.
3) Mieczysław Limanowski Wtórne undulacye i peneplény na Podolu.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9. przedpołudniem.

4) Józef Morozewicz, Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego z Krakowa: Przyczynki do znajomości skaleniowych skał krajowych.
5) Zygmunt Weyberg z Warszawy: Synteza kilku zasadowych glinokrzemianów.
6) Dr. Stefan Kreutz z Wiednia: O amfibolach.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. popołudniu.

7) Mieczysław Limanowski *a)* Stanowisko Sycylii i t. z. eolskiej „concadi sprofondamento“ w ogólnej tektonice europejskiej; *b)* Peneplena pelorytańsko-syrakuzańska i osadzenie się w niej Etny.
8) Dr. K. Wójcik, asyst. Uniwersytetu Jagiellońskiego z Krakowa: O kilku profilach keloweju we wschodniej części Krakowskiego;
9) Tenże: Demonstracya egzotyków fliszowych z Kruhela Wielkiego pod Przemyślem.
10) Dr. Wilhelm Friedberg, Prof. gimnazyum ze Lwowa: Dzisiejszy stan badań nad formacyą mioceńską na ziemiach polskich.
11) Dr. Tadeusz Wiśniowski, Prof. gimnazyum ze Lwowa: Demonstracya fliszowej fauny mięczaków oligoceńskich z Koniuszy koło Dobromila.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9. przedpołud.

12) Dr. Eugeniusz Romer, Prof. Akademii handlowej i docent Uniwersytetu ze Lwowa: Formy dolinne w budowie grzbietów górskich.
13) St. Pawłowski i W. Pokorny ze Lwowa: Ślady zlodowacenia w Alpach Rodneńskich
14) Dr. Tadeusz Wiśniowski ze Lwowa: W sprawie słownictwa geologicznego.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

12) Dr. Władysław Szajnocha, Prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego z Krakowa: Do geologii okolicy Drohobycza.
16) Dr. Rudolf Zuber, Prof. Uniwersytetu ze Lwowa: O związku fliszu z naftą

W środę, dnia 24 lipca po południu, zwiedzanie zakładu sejsmicznego, tudzież Instytutu mineralogii i geologii w Politechnice.
W piątek, dnia 26. lipca po południu, wycieczka geologiczna w najbliższej okolicy Lwowa.
W sobotę, dnia 27. lipca rano, całodzienna wycieczka do Borysławia; powrót do Lwowa wieczorem.
Ewentualne inne wycieczki za porozumieniem się na pierwszem posiedzeniu.

V. Sekcya anatomiczno-zoologiczna.

Obraduje w sali prosektoryum anatomicznego (ul. Piekarska 52).
Gospodarze: Prof. Dr. H. Kadyi, (ul. Zielona l. 15;) Prof Dr. J. Nusbaum, (ul. Ścieżkowa l 20.)
Sekretarz: Jan Grochmalicki, (Uniwersytet)

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

1) Prof. Dr. H Hoyer (Kraków). Rozwój układu limfatycznego u żaby.
2) Prof. Dr. T. Garbowski (Kraków). Nowe wyniki badań nad krzyżowaniem jeżowców.
3) Tenże. Zjawisko cytofobii komórek bruzdkowych.
4) Tenże. Demonstracya exogastrulacyi i anenteryi u szkarłupni.
5) Dr. M. Stefanowska (Genewa). Jak się przedstawia teorya neuronów w świetle najnowszych poszukiwań.
6) Dr. Jan Tur (Warszawa). Badania nad rozwojem Lacerta ocellata.
7) Tenże. O wczesnych fazach rozwoju areae vasculosae u sauropsida.
8) Tenże. Embryogenia potworów bezpostaciowych.
9) Jan Sosnowski (Warszawa). Badania nad życiem wymoczków w środowisku beztlenowem

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9. przed południem.

1) Prof. Dr. M. Siedlecki. (Kraków). O stosunku pasorzyta do komórki żywiciela.
2) Prof. Dr. H. Wielowiejski (Lwów). Rezultaty badań nad oogenezą.
3) Dr. K. Kwietniewski (Warszawa). Aiptasia (*Sagartia*) i gnea z Laguny weneckiej.
4) Prof. Dr. K. Kostanecki (Kraków). Rowój partenogenetyczny jajek mięczaka Mactra.
5) Prof. Dr. A. Bochenek (Kraków). O centralnem rozgałęzieniu włókien nerwu wzrokowego.
6) Prof. Dr. E. Godlewski jun. (Kraków). Z badań nad problemem dziedziczności.
7) Tenże. Cytologiczne badania zjawisk regulacyjnych po uszkodzeniach wywołanych w procesie rozwojowym działaniem kwasu węglowego.

8) K. Białoszewicz (Kraków). O zjawiskach absorbcyi wody w początkowych okresach rozwoju embryonalnego.
9) M. Łoriowa (Kraków). Badania doświadczalne nad regeneracyą nerwów (z demonstr.).
10) J. Młodowska (Kraków). Histogeneza mięśni szkieletowych (z demonstr.).
11) E. Rosenhauch (Kraków). Badania nad rozwojem komórki śluzowej

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

1) K. Stołyhwo (Warszawa). Ślady prarasy ludzkiej na ziemiach polskich.
2) Tenże. Demonstracya kranioforu własnego pomysłu.
3) Edward Loth (Zurych). Anatomia porównawcza rozścięgna stopowego (aponeurosis plantaris) w szeregu małp ze specyalnem uwzględnieniem człowieka.
4) Tenże. O najnowszych metodach badań antropologicznych.
5) Dr. Witołd Schreiber (Lwów). O asymetryi czaszki ludzkiej.
6) Prof Dr. W. Szymonowicz (Lwów). O zakończeniach nerwowych we włosach ludzkich.
7) Tenże. Porównawcze badanie zakończeń nerwowych w błonie śluzowej i skórze ptaków.
8) Tenże. Badania porównawcze zakończeń nerwowych we włosach dotykowych zwierząt ssących.
9) Tenże. O rozwoju zakończeń nerwowych u ptaków.
10) Rozalia Hulanicka (Lwów). O zakończeniach nerwowych w błonie śluzowej i skórze płazów i gadów.
11) Dr. Jan Grek (Lwów). O ciałkach Hassala w grasicy.
12) J. Rothfeld (Lwów). O zachowaniu się elementów elastycznych w ciałach jamistych organów płciowych.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9. przed południem.

1) Dr. Józef Markowski (Lwów). O rozwoju zatok żylnych opony twardej u człowieka.
2) Maryan Pańczyszyn (Lwów). Rekonstrukcya plastyczna piramid nerki ludzkiej.
3) Karolina Reisowa (Lwów). Pierwsze stadya rozwojowe u ryb kostnoszkieletowych
4) Dr. Jan Hirschler (Lwów). Z historyi rozwoju owadów.
5) Tenże. O zdolności regulacyjnej pijawek (z demonstracyami).
6) Tenże. Nowe rzadkie motyle fauny galicyjskiej (z demonstracyami).
7) Rudolf Weigl (Lwów). O trophospongiach, aparatach siateczkowych i innych utworach w protoplazmie komórki.
8) Antoni Jakubski (Lwów). O neurogliach u pijawek.
9) Benedykt Fuliński (Lwów). Z embryologii raka rzecznego.
10) Jan Grochmalicki (Lwów). Wyniki badań nad regeneracyą soczewki ocznej u ryb.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Prof. Dr. H. Kadyi (Lwów). Metoda barwienia szarej istoty mózgu i rdzenia karminem po zaprawieniu octanem uranowym.
2) Tenże i Dr. Markowski. Ulepszenie masy gutaperchowej Teichmanna celem nastrzykiwania najdrobniejszych naczyń.
3) Prof. Dr. J. Nusbaum (Lwów) Z kwestyi regeneracyi u robaków.
4) Dr. S. Czerski (Lwów). Badania nad regeneracyą capitellidów.
5) Prof. Dr W. Kulczycki (Lwów). Rozwój obojczyka u kanarka.

VI. Sekcya botaniczna.

Obraduje: w sali Instytutu botanicznego w Uniwersytecie (ul. św. Mikołaja l. 4).
Gospodarz: Prof. Dr. T. Ciesielski (ul. Gołębia l. 3).
Sekretarz: T. Nieger (Uniwersytet).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Dr. Władysław Dybowski Przyczynek do znajomości huby drzewnej zwanej „cyr“.
2) Dr. Emil Godlewski. O zachowaniu się w roślinach materyi białkowatych w atmosferze pozbawionej tlenu.
3) Dr. W. M. Kozłowski. Przyczynek do budowy błon u okrzemek i do znaczenia auksospor.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. T. Ciesielski. Czy teorya Darwina o wrażliwości szczytu korzenia jest prawdziwą?
2) Dr. Emil Godlewski. O pojęciu oddychania śróddrobinowego.
3) Dr. W. M. Kozłowski. Działanie promieni czerwonej części widma na ruch protoplazmy.
4) Dr. M. Raciborski. Roztocze nalistne.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

Wspólne posiedzenie sekcyi botanicznej i rolniczo-przyrodniczej w sali XIII. Uniwersytetu.

1) Dr. Krzemieniewski. Z biologii mikroorganizmów wiążących azot.
2) Dr. M. Raciborski, przedstawi wnioski polskiego Towarzystwa przyrodników im Kopernika we Lwowie w sprawie ochrony zabytków przyrodniczych w kraju.
3) Prof. St. Sokołowski O wpływie pochodzenia nasion na wzrost drzew.
4) Dr. I. Szyszyłowicz. Z doświadczeń krajowej stacyi botaniczno-rolniczej.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. T. Ciesielski. Czy pokarmy pobrane korzeniami rozchodzą się w błonach tkanki drzewnej czy w przestworach cew po roślinie.
2) Dr. W. M. Kozłowski. Przyczynki do fizyologii skrętnicy.
3) Dr. Br. Niklewski Wpływ związków organicznych na mikroorganizmy samożywne (prototrofne).
4) Dr. M. Raciborski. Okazanie mutacyi dziedzicznej przystosowanej źle.
5) Dr. F. Trzebiński. Flora kwiatowa okolic Śmiły.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. T. Ciesielski Jak powstaje siła parcia korzeni.
2) K. Kowalczewski. Niektóre momenta z anatomii porównawczej rzewniowatych i skrzypów.
3) J. Tomkiewicz. Czy i jaki stosunek istnieje pomiędzy budową liści a przestworami cew.

Już po wydrukowaniu programu zgłosił nadto kilka wykładów: Dr. Fr. Błoński ze Spiczyniec.

VII. Sekcya przyrodniczo-rolnicza.

Obraduje w sali Nr. XIII w Uniwersytecie (ul św. Mikołaja l. 4).
Gospodarz: Prof. Dr. Kazimierz Miczyński (Dublany).
Sekretarz: Prof. Kazimierz Szulc (Dublany)

Tematy ogólne:

I. O potrzebie badań gleboznawczych na ziemiach polskich i ustalenie nomenklatury rodzajów gleb (Referent: p. Sławomir Miklaszewski, Warszawa.)
II. O metodyce doświadczeń polowych. (Referenci: Prof. Józef Mikułowski-Pomorski, Dublany; Dr. Ignacy Kosiński, Chruszczewo p Ciechanów)
III. O potrzebie zbadania gatunków i odmian roślin uprawnych w Polsce i ich rozmieszczenia. (Referenci: Prof. Dr. Antoni Sempołowski, Warszawa; Prof. Dr. Kazimierz Miczyński, Dublany).
IV. O potrzebie gruntownego zbadania ras i odmian bydła w Polsce. (Znaczenie naukowe badań zootechnicznych, ich pożytek dla hodowli praktycznej Metodyka. Pomoc społeczeństwa, rolników i instytucyi w tej pracy). (Referent Prof. Dr. Waleryan Klecki, Kraków).
V. Organizacya doświadczeń biologiczno-hodowlanych w gospodarstwach naszych pod kierunkiem zakładów naukowo-rolniczych i stacyi doświadczalnych. (Referenci: Prof. Dr. Waleryan Klecki, Kraków; p. Edmund Załęski, Górka narodowa pod Krakowem).
VI. Szkolnictwo rolnicze dla włościan. (Referenci: Dr. Ignacy Kosiński, Chruszczewo p. Ciechanów i Stanisław Leśniowski, Sobieszyn.)

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Ukonstytuowanie się i zagajenie.
2) Prof. Dr. W. Klecki (Kraków). O potrzebie gruntownego zbadania ras i odmian bydła w Polsce. (Znaczenie naukowe badań zootechnicznych, ich pożytek dla hodowli praktycznej. Metodyka. Pomoc społeczeństwa, rolników i instytucyi w tej pracy).
3) Sławomir Miklaszewski (Warszawa). O potrzebie badań gleboznawczych na ziemiach polskich i ustalenie nomenklatury rodzajów gleb.
4) Inż. T. Rutkowski (Warszawa). Obecne położenie cukrownictwa jako przemysłu rolnego w Europie.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. I. Kosiński i Prof. M. Pomorski. O metodyce doświadczeń polowych.
2) Zdzisław Zieliński (Warszawa). Wpływ światła na kiełkowanie nasion.
3) Wojciech Otwinowski (Śmiła). Biologia chrząszcza buraczanego i środki zaradcze przeciw niemu.
4) Dr. Stefan Goliński (Kraków). Chrzan i trzy metody jego hodowli.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

1) Prof. Dr. Klecki (Kraków) i Edmund Załęski (Kraków). Organizacya doświadczeń biologiczno-hodowlanych w gospodarstwach naszych pod kierunkiem zakładów naukowo rolniczych i stacyi doświadczalnych.
2) Dr. I. Trzebiński (Śmieła). Zgorzel siewek buraczanych w świetle najnowszych badań.
3) Dr. J. Kosiński. Szklistość zbóż jej istota i znaczenie.
4) Edmund Jankowski (Warszawa). Wrogi sadów.
5) Stanisław Leśniowski (Sobieszyn). O składzie chemicznym ziarna krajowych odmian pszenicy.
6) Zygmunt Mokrzecki (Symferopol). Sprawa ochrony roślin od pasorzytów i szkodników na południu Rosyi oraz współczesne metody leczenia.

Wspólnie z sekcyą botaniczną o godzinie 6 po południu.

7) Dr. Seweryn Krzemieniewski (Kraków). Z biologii bakteryi wiążących azot.
8) Stanisław Sokołowski (Lwów). Znaczenie pochodzenia nasion w hodowli lasów.

*IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem w Dublanach.**)

1) Dr. Ignacy Kosiński (Chruszczewo). Szkolnictwo rolnicze dla włościan.
2) Edmund Załęski (Kraków). O znaczeniu krzywych frekwencyi w hodowli roślin.
3) Stefan Biedrzycki (Warszawa). Zasady badań mechaniczno-rolniczych.
4) Prof. Karol Malsburg (Dublany). Problem histologiczny w hodowli zwierząt.
5) Dr. K. Miczyński (Dublany). O krzyżowaniu w hodowli zbóż (z demonstracyami).

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem w Uniwersytecie.

1) Dr. Ignacy Kosiński (Chruszczewo). Pomiary natężenia słonecznego odnośnie do produkcyi roślin (z demonstracyami).
2) Dr. Ignacy Szyszyłowicz. Połoniny Czarnohorskie, ich stan obecny oraz zagospodarowanie.
3) Dr. A. Sempołowski (Warszawa) i Dr. K. Miczyński (Dublany). O potrzebie zbadania odmian roślin uprawnych i o ich rozmieszczenia w Polsce.
4) Dr. J. W. Karpiński O ziemiach chełmskich.

Dnia 25. lipca wieczór odjazd koleją do Worochty i wycieczka na Czarnohorę (trzy dni) dla zwiedzenia stacyi górskiej doświadczalnej.

Zgłoszenia na wycieczkę podczas zjazdu zbiera gospodarz sekcyi, który też udzieli bliższych wyjaśnień co do kosztów etc **)

VIII. Sekcya filozoficzna.

Obraduje w sali Nr. VII w Uniwersytecie, I piętro (ul. św. Mikołaja l. 4).
Gospodarz: Prof. Dr. Kazimierz Twardowski, ul. Gołębia l. 10
Sekretarz: Doc. pryw. Dr. Jan Łukasiewicz, ul. Łyczakowska l. 19 a.

Temat ogólny:

O wnioskowaniu indukcyjnem.

Referent: Dr. Wł. Biegański z Częstochowy.
Koreferent: Dr. J. Łukasiewicz ze Lwowa.

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

Logika i metodologia ogólna.

1) Dr. Wł. Biegański (Częstochowa) i Dr. J. Łukasiewicz (Lwów). O wnioskowaniu indukcyjnem.
2) Prof. Dr. K. Twardowski (Lwów). Pojęcie nauki i jej rodzaje
3) Dr. Wł. Biegański (Częstochowa). Znaczenie analogii w badaniu naukowem.

*) Wyjazd do Dublan 24. lipca o godzinie 8 rano z hotelu francuskiego na pl. Maryackim. Po południu tegoż dnia zwiedzanie zakładów naukowych w Dublanach oraz posiedzenie Delegacyi stacyi doświadczalnych rolniczych.

**) Wydział gospodarczy zastrzega sobie możność zmiany powyższego porządku w razie potrzeby.

4) Dr. J. Łukasiewicz (Lwów). Logika a filozofia współczesna.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

Metafizyka i filozofia przyrody.

1) L. Przysiecki (Lwów). Budowa metafizycznego poglądu na świat.
2) J. Lewkowicz (Warszawa). O stosunku filozofii do przyrodoznawstwa.
3) Dr. M. Sobeski. Zwrot ku Arystotelesowi w współczesnej filozofii przyrody.
4) St. Bobiński (Gryfia). Formuła przyczynowości.
5) Dr. M. Borowski (Lwów). Krytyka pojęcia przyczynowości.
6) J. Lewkowicz (Warszawa). Krytyka przyrodniczego pojęcia postępu.
7) R. Minkiewicz (Villefranche s/mer.). Rzekomo objektywne kryterya świadomości w biologii współczesnej.
8 Dr. J. Ochorowicz (Wisła): Nowe poglądy na materyę.

III. Posiedzenie dnia 24 lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

Psychologia.

1) Ks. Prof. Dr. K. Wais (Przemyśl). Czy zwierzęta mają rozum?
2) Dr. K. Noiszewski Dźwińsk (Dynaburg). Powstawanie wyobrażeń wzrokowych wielkości i odległości.
3) Dr. A. Wyczółkowska (Lwów). Z psychologii słuchu.
4) Taż. O psychologii mowy.
5) Dr. A. Złotnicki (Dziewczopole). Biologiczne znaczenie wierzeń.
6) Tenże. O odosobowieniu (depersonalizacyi) wspomnień.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

Psychologia (ciąg dalszy).

7) Ks. Prof. Dr. F. Gabryl (Kraków). Nieco o naturze obrazów pamięciowych.
8) Dr. B. Bandrowski (Lwów). Klasyfikacya zjawisk myślenia.
9) Dr. Wł. Witwicki (Lwów). Z psychologii stosunków osobistych.
10) A. Stögbauer (Lwów). Kiedy wyobrażenia różne mają „ten sam" przedmiot?
11) St. Sterling (Zurych). Z psychologii myślenia.
12) R. Minkiewicz (Villefranche s/mer.). Analiza instynktu „maskowania się".

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem

Psychologia dziecka, etyka, estetyka, historya filozofii.

1) A. Szycówna (Warszawa). Psychologia dziecka w początkach XX. w.
2) Taż. Rozwój pojęć moralnych u dzieci.
3) J. Kurnatowski (Wola krokowska). Zrzeszenie jako czynnik etyczny.
4) Dr. W. Rubczyński (Lwów). Wytyczne linie w ewolucyi pojęć estetycznych.
5) M. Olszewski (Lwów) Sztuka dziecka i człowieka pierwotnego.
6) L. Biesiekierski (Fryburg szwajc.). De notione et divisione animae secundum Augustinum.

X. Sekcya fizyologiczna.

Obraduje w instytucie fizyologicznym Piekarska 52.
Gospodarz: Prof. dr. Adolf Beck. Zakład fizyologiczny. (Piekarska 52).
Sekretarze: Dr. Wadysław Fromowicz i Dr. Bogusław Klarfeld. Zakład fizyologiczny. (Piekarska 52).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godz. 4 po południu.

1) Prof. Dr. A. Cybulski (Kraków). W sprawie teoryi prądów elektrycznych tkanek żywych.
2) Doc. Dr. M. Stefanowska (Genewa). O prawie, według którego przybywa waga u młodych zwierząt i roślin w okresie rośnienia.
3) Dr. F. Hortyński (Kraków). Przyczynek do badań nad prądami osiowymi.
4) M. Konopacki (Kraków). Z badań nad oddechaniem dżdżownic.
5) F. Borkowski (Kraków). Hemolityczne działanie soli rtęciowych.
6) Dr. Z. Motylewski (Lwów). O ulatnianiu się soli rtęciowych z roztworów i wynikających stąd przeszkodach wykrycia i określenia rtęci w narządach.
7) Dr. E. Piasecki (Lwów). Przyczynek do wiadomości o prawach pracy mięśniowej.
8) Prof. Dr. N. Cybulski wspólnie z pp.: Pizło, Czarneckim i Hubickim (Kraków). Mikrokalorymetr i jego zastosowanie.
9) F. Rajkowski (Cieszanów Król. Polskie). Działanie szpiku kostnego.
10) Dr. H. Gittelmacher-Wilenko (Lwów). O działaniu amalgamatu sodowego na cholesterynę w alkoholu amylowym i stosunku otrzymanych związków do koprosteryny.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Prof. Dr. N. Cybulski (Kraków). O prądach elektrotonicznych.
2) Prof. Dr. A. Beck (Lwów). Wpływ ciepłoty i innych czyników na zjawiska galwanotropizmu
3) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). Czynność trzustki pod wpływem kwasu solnego i sekretyny.
4) Tenże Czynność gruczołu trzustkowego pod wpływem sekretyny, peptonów, atropiny i ekstraktu z pijawek.
5) Doc. Dr. J. Modrakowski (Lwów). Czynność gruczołu trzustkowego pod wpływem atropiny.
6) Prof. Dr. A. Gizelt (Lwów). O wpływie alkoholu na czynność trzustki.
7) Dr. W. Mazurkiewicz (Lwów). Części stałe soku trzustkowego i teorye czynności tego gruczołu.
8) St. Welecki (Kraków). Przyczynek do wyjaśnienia fizyologicznego działania nadnercza.
9) Prof. Dr. J. Prus (Lwów). Od czego zależy samodzielna czynność serca?
10) Prof. Dr. G. Bikeles i Dr. W. Fromowicz (Lwów). O drogach dośrodkowych dla odruchów tylnej części ciała.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) F. Borkowski (Kraków). O tak zw. „fenomenie Gürtnera" (wpływ kwasu węglowego na czerwone ciałka krwi).
2) Dr. Stef. Dąbrowski (Lwów). O naturze chemicznej podstaw wego barwika moczu.
3) Tenże i J. Browiński (Lwów). Metoda określenia ilości podstawowego barwika w moczu.

4) Dr. W. Moraczewski (Lwów). Zależność indykanu w moczu od zawartości indolu w kale.
5) Prof. Dr. A. Beck (Lwów). Badania nad nużeniem się nerwu.
6) Prof. Dr. J Prus (Lwów). O drganiach włókienkowych serca (Delirium cordis).
7) Tenże. O wskrzeszaniu zapomą elektryczności.
8) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). O wpływie peptonów na izolowane serce zwierząt ssących.
9) Doc Dr. J. Modrakowski (Lwów). O antagonizmie między atropiną i fizostygminą.
10) F. Rajkowski (Cieszanów Król. Polskie). Działanie plastrów.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

1) Dr. Stef. Dąbrowski i W. Gawiński (Lwów). Badania ilościowe nad wydzielaniem kwasów proteinowych w moczu zdrowych osób oraz w wypadkach chorób.
2) J. Browiński (Lwów). Kwasy proteinowe we krwi.
3) F. Rajkowski (Cieszanów Król. Polskie). Methylenum coeruleum w nephritis acuta i chorobach zakaźnych.
4) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). Mechanizm działania adrenaliny, chlorku barowego i peptonu White.
5) Dr. W. Mazurkiewicz (Lwów). O niektórych własnościach fizyologicznych i chemicznych soku trzustkowego.
6) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). O własnościach chemicznych i fizyologicznych ekstraktu kiszkowego (sekretyny).
7) G. Czubalski (Lwów). O wpływie ekstraktu kiszkowego na krzepliwość krwi.
8) Prof. Dr A. Gizelt (Lwów). O wpływie ekstraktu kiszkowego i peptonu White na czynność nerek.
9) Dr. W. Mazurkiewicz (Lwów). Przyczynek do fizyologii i farmakologii gruczołów ślinowych.
10) Dr. W. Fromowicz (Lwów). Badania nad czuciem temperatury w błonach śluzowych.

V. Posiedzenie d. 25 lipca 1907 o godz. 9 przed południem

1) Dr. T. Zalewski (Lwów). O zdolności wessalnej błony śluzowej jamy bębenkowej.
2) Tenże. Ilościowe badania nad wessaniem kokainy z dróg oddechowych.
3) Prof. Dr. St. Bądzyński i Doc Dr. A. Gońka (Lwów). Przyczynek do poznania składu chemicznego organicznej substancyi podstawowej zęba.
4) W. Gawiński (Lwów). Badania nad kwasem olejowym tłuszczu mleka
5) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). Przyczynek do fizyologii ganglion stellatum.
6) Prof. Dr. A Beck (Lwów). Niektóre demonstracye z dziedziny optyki fizyologicznej.
7) Dr. Stef. Dąbrowski (Lwów). Demonstracya przyrządów a) do zagęszczania w próżni płynów, b) do wyciągania eterem większej masy ciała stałego.
8) Prof. Dr. A. Beck (Lwów). Demonstracya przyrządu do badania odruchu kolanowego.
9) Dr. B. Klarfeld (Lwów). Badania ergograficzne nad odruchem kolanowym.
10) Prof. Dr. A. Beck (Lwów). Demonstracya ergografu żuchwowego.

XI. Sekcya patologiczna.

Obraduje w sali wykład. Zakładu anatomo-patologicznego Piekarska 52.
Gospodarze: Prof. Dr. Andrzej Obrzut (Kraszewskiego 3), Prof. Dr. Paweł Kučera (Łyczakowska 133).
Sekretarz: Dr. Witołd Nowicki (Piekarska 52).

Porządek obrad sekcyi:

I Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1) Prof. Browicz (Kraków): O stłuszczeniu, referat (poglądowy.)
2) Prof. Hlava: (Hlava) Temat zastrzeżony.
3) Dr. Orłowski (Petersburg): Patologiczno-anatomiczne zmiany w mięśniu sercowym przy ostrem, ostrawem i przewlekłem zatruciu środkami sercowymi.
4) Prof. Prus (Lwów): O objawach tudzież o zmianach wątroby występujących po wstrzyknięciu kwasu siarkowego do przewodów żółciowych.
5) Prof. Obrzut (Warszawa): O budowie gruzełka.

II. Posiedzenie dnia 23 lipca o podz. 9 przedpoł.

1) Dr. Karwacki (Warszawa), Dembiński (Warszawa) i Eisenberg (Kraków): O odporności i to: Dr. Eisenberg: Teorya odporności; Dr. Karwacki: Odporność bakteryobójcza i zastosowanie praktyczne; Dr. Dembiński: Odporność antytoksyczna.
2) Dr. Serkowski (Łódź): Wakcyna przeciwpłonicza zapobiegawcza.
3) Prof. Bujwid (Kraków): Stosowanie zapobiegawcze niektórych surowic i szczepionek.
4) Dr Hryniewski (Moskwa): Próba biologicznej charakterystyki zjawisk infekcyi.
5) Dr. Eisenberg (Kraków): Przyczynek do mechanizmu zakażenia.
6) Dr. Karwacki (Warszawa): Odczynniki do prób serodyagnostycznych.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca o godz. 4 popoł.

1) Prof. Ciechanowski (Kraków) i Dr. Gliński (Kraków): W sprawie anatomii i patologii wyrostka robaczkowego.
2) Dr. Nowicki (Lwów): Badania nad wyrostkiem robaczkowym z uwzględnieniem stosunków anatomicznych i patologicznych.
3) Dr. Karwacki (Warszawa) i Dr. Dunin-Karwicka (Warszawa): Anatomia patologiczna przymiotu nabytego i dziedzicznego w związku z krętkiem bladym (preparaty mikroskopowe).
4) Dr. Karwacki (Warszawa): Próby hodowania krętka bladego.
5) Dr. Landau (Kraków) i Wilczyński (Kraków): O powstawaniu obrzęków przy zapaleniu nerek.
6) Prof. Prus (Lwów): O stosunku przerostu serca do choroby nerek.
7) Dr. Hornowski (Lwów): O nowotworach serca.

IV. Posiedzenie dnia 24 lipca o godz. 9 przedpoł.

1) Dr. Nitsch (Kraków): O wściekliźnie.
2) Dr. Serkowski (Łódź): Nowy typ podłóż bakteryjnych.
3) Dr. Dembiński (Warszawa): O bakteryolizie laseczników gruźliczych.
4) Dr. Karwacki (Warszawa): Hodowle laseczników kwaso-odpornych ujednostajnione. Morfologia i własności biologiczne.
5) Prof. Kučera (Lwów): Endocarditis przy gruźlicy.

V. Posiedzenie dnia 25 lipca o godz. 9 przedpoł.

1) Dr. Blumenfeld (Lwów): Gonococcus i meningococcus (studium porównawcze).
2) Dr. Karwacki (Warszawa): Temat zastrzeżony (z zakresu epidemiologii i pat. gorączki powrotnej). Prof. Prus (Lwów): O znaczeniu komórek eozynochłonnych w tkankach.
3) Dr. Obtułowicz (Lwów): Przyczynek do nauki o powstawaniu wynaczynionek i znaczeniu ich pod względem sądowo-lekarskiem.

4) Dr. Hornowski (Lwów) i Nowicki (Lwów): Nadnercze a miażdżyca.
5) Dr. Nowicki i Dr. Hornowski (Lwów): Zmiany w tętnicy głównej u królików po śródżylnych wstrzykiwaniach adrenaliny.
6) Dr. Hornowski (Lwów): Gruczoły śluzowe oskrzeli przy chorobach miąższu płucnego.

XII. Sekcya medycyny wewnętrznej.

Obraduje w sali wykładowej kliniki wewnętrznej (ul. Pijarów 4).

Gospodarz: Prof. Dr. Antoni Gluziński (Lwów, ulica Pańska).

Sekretarz: Dr. Witold Ziembicki (Lwów, ul. Bielowskiego 6) i Dr. Antoni Sabatowski (Lwow, ul. Wałowa l. 25).

Tematy ogólne:

I. Dyagnostyka czynnościowa sprawności serca. Referent: Janowski (Warszawa).
II. Organoterapia w chorobach wewnętrznych. Referenci: Latkowski i Szczurek (Kraków).
III. Gruźlica narządu moczowego i rodnego (dla posiedzenia wspólnego z sekcyami: chirurgiczną, ginekologiczną i dermatologiczną). Referenci: A. Gluziński i L. Rydygier (Lwów).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca (poniedziałek) o godzinie 4 po południu

1) Janowski (Warszawa). Dyagnostyka czynnościowa sprawności serca.
2) M. Selcer i Gittelmacher-Wilenko (sen.) (Lwów). O badaniu sprawności mięśnia sercowego.
3) Dr. Franke (Lwów). O zaburzeniach czynności serca wskutek zboczeń w przewodnictwie podniet między przedsionkami a komorami serca.
4) Dr. Schneider (Lwów). Zespół objawów Adams-Stoklesa ze stanowiska klinicznego.
5) Dr. Pisek (Lwów). O leczeniu miażdżycy tętnic.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 (wtorek) o godz. 9. przed południem (wspólnie z sekcyami: chirurgiczną, ginekologiczną i dermatologiczną).

Temat ogólny:

Prof. Dr. A. Gluziński i Radca Dworu Dr. L. Rydygier (Lwów). Gruźlica narządu moczowego i rodnego.

1) Dr. Karwacki (Warszawa). Serodyagnostyka gruźlicy.
2) Dr. Sterling (Łódź). a) O rokowaniu w gruźlicy płuc. b) Rola tuberkuliny w leczeniu gruźlicy płuc
4) Dr. Dłuski (Zakopane). O zastosowaniu tuberkuny w gruźlicy płuc, ze stanowiska klinicznego.
5) Dr. Sokołowski (Warszawa). Przyczynek do etyologii gruźlicy.
6) Dr. Damański i Gittelmacher-Wileńko (sen.) (Lwów). Doświadczenia z surowicą przeciwgruźliczą Marmorka.
7) Prof. Dr A. Gluziński (Lwów) Ciężka postać niedokrewności a gruźlica.
8) Dr. Franke (Lwów). Doświadczenia nad wpływem i różnice działania tuberkuliny ludzkiej i bydlęcej na narządy krwiotwórcze.
9) Dr. Heryng (Warszawa). O wpływie inhalacyj na cierpienia dróg oddechowych.

III. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 (środa) o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. Jakowski (Warszawa). W sprawie paratyfusu i t. z. zwanych zatruć mięsnych.
2) Dr. Jaworski (Kraków). Demonstracye działania radu na bakterye.
3) Dr. Eisenberg (Kraków). O wczesnem rozpoznawaniu duru brzusznego.
4) Dr. M. Selcer (Lwów). Przyczynek do nauki o tężcu.
5) Dr. Rajkowski (Cieszanów, Kr. Polskie). Pożytek stosowania sondy żołądkowej w praktyce prywatnej.
6) Dr. Jaworski i Łapiński (Kraków) O badaniu fizycznem wyrostka robaczkowego
7) Dr. Flaum (Warszawa). O postaciach utajonych zapalenia wyrostka robaczkowego.
8) Dr. Lidmanowski (Zagórów Kr. Polskin). O wewnętrznem leczeniu niedrożności kiszek.
9) Dr. Czernecki (Lwów). Mięsak przewodu pokarkarmowego.
10) Dr. Moraczewski (Lwów) O zależności wydzielania kwasu solnego od zawartości chlorków w pożywieniu.
11) Dr. Sabatowski (Lwów). Dalsze spostrzeżenia nad nad rozpoznawczem znaczeniem lewulozuryi pokarmowej.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 (środa) o godzinie 4 po południu.

1) Dr. Latkowski i Szurek (Kraków) Organoterapia w chorobach wewnętrznych (Temat ogólny sekcyi).
2) Dr. Grek (Lwów). O nowszych sposobach leczenia choroby Basedowa (ad 1).
3) Dr Bronowski (Warszawa). Modyfikacya wskazań lekarskich w stosunku do obecnych poglądów w medycynie.
4) Dr. Wretowski (Warszawa). O inoskopii.
5) Dr. Heryng (Warszawa). O nowej metodzie wyjaławiania i homogenizacyi mleka i jej wpływie na drobnoustroje.
6) Dr Flaum (Warszawa). Temat zastrzeżony.
7) Dr. Turzański (Jarosław). Migrena oczna (Przypadek z praktyki prywatnej.)
8) Dr. Trochanowski (Tarnów). Iwonicz na podstawie rozbioru z r. 1907.
9) Dr. Nazarkiewicz (Gries). Gries jako stacya klimatyczna.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 (czwartek) o godzinie 9 przed południem.

1) Prof. Dr. Wiczkowski, Dr M. Selzer i Dr. Gittelmacher-Wilenko (Lwów). Próba zastosowania reakcyj biochemicznych dla celów klinicznych.
2) Dr. Rencki (Lwów). a) Polycythaemia w ogólności, b) Polycythaemia rubra myelopathica.
3) Dr Grek i Reichenstein (Lwów). Zachowanie się ciałek białych krwi przy obecności tasiemca w przewodzie pokarmowym u człowieka
4) Dr. Czernecki (Lwów). Hemoliza a hemoglobinurya.
5) Prof. Dr. Wiczkowski (Lwów). Wykład z dziedziny hematologii
6) Dr. Marischler (Lwów). Wpływ dyety bezchlorowej na czynność nerek.
7) Prof. Dr. A. Gluziński (Lwów). Nephritis achlorica.
8) Dr. W. Ziembicki (Lwów) O obecnym stanie nauki o leczeniu cukrzycy, w szczególności o leczeniu owsianką.

Sekcya odbędzie posiedzenie wspólne z sekcyami: chirurgiczną, ginekologiczną i dermatologiczną, dnia 23. lipca (wtorek) o godzinie 9 przed poł. w sali wykł. klin. wewn. w sprawie tematu: Gruźlica narządu moczowego i rodnego. Referenci: Prof. Dr. A. Gluziński i Radca Dw. L. Rydygier.

XIII. Sekcya pedyatryczna.

Obraduje w klinice chorób wewnętrznych. (Pijarów 4).
Gospodarz: Prof. Dr. Raczyński (Sienkiewicza 9).
Sekretarz; Dr. Progulski (Zimorowicza 4).

Tematy ogólne:

I. O żywieniu dzieci starszych od chwili odstawienia od piersi; Referent Dr. Kamieński (Warszawa).
II. O wynikach leczenia płonicy surowicą; Referenci: Dr. Brudziński (Łódź) i Dr. Palmirski (Warszawa).
III. O przyczynach i zapobieganiu śmiertelności niemowląt; Referenci: Radca Dworu Dr. Merunowicz (Lwów), Prof. Dr. Raczyński (Lwów) i Dr. Żeleński (Kraków). (wspólnie z sekcyą higieniczną).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1) Dr. Kamieński (Warszawa). O żywieniu dzieci starszych od chwili odstawienia od piersi.
2) Docent W. Lewkowicz (Kraków). O czystych hodowlach prątka wrzecionowatego z nalotów przy zapaleniu wrzodliwem jamy ust i gardła.
3) Dr. Daszkiewicz (Warszawa). O zapaleniu miedniczek nerkowych u dzieci.
4) Dr. Kraushar (Warszawa). Intubacya w leczeniu dławca.
5) Dr. Severin (Warszawa). Patogeneza kokluszu.

II. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz 9 przedpoł.

1) Dr. Brudziński (Łódź) i Dr. Palmirski (Warszawa). O wynikach leczenia płonicy surowicą.
2) Docent Dr. Lewkowicz: O surowicy przeciwpaciorkowcowej wyrobu Dr. Palmirskiego w leczeniu płonicy,
3) Dr. Czarnik: (Lwów) Wyniki leczenia płonicy surowicą Mozera.
4) Docent Dr. Lewkowicz: Krytyka spostrzeżeń nad działalnością surowicy przeciwpaciorkowcowej w płonicy wraz z projektem wprowadzenia metody jednostajnej niemającej wad dotychczasowego postępowania.
5) Dr. Gertler (Kraków). Oznaczenie wartości surowicy przeciwpaciorkowcowej zapomocą zawartych w niej opsonin (smakoszów).
6) Tenże: Rozczyny natrii nucleinici a surowica przeciwpaciorkowcowa.
7) Dr. Schönaich (Łódź). O jodofilii w płonicy.
8) Docent Dr. Lewkowicz: Badania histologiczne i bakteryologiczne prosówki płoniczej (miliaria scarlatinosa).
9) Dr. Schönaich (Łódź). Leczenie zapalenia nerek w przebiegu płonicy.
10) Dr. Palmirski (Warszawa). Sprawa płonicy pod względem bakteryologicznym
11) Dr. Jasiński i Dr. Schönaich (Łódź). Epidemia płonicy w Łodzi w 1906 r.

III. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1) Dr. Meisels (Lwów). Pogląd na przyczyny i leczenie chorób przewodu pokarmowego w wieku niemowlęcym.
2) Dr. Quest (Lwów). O skutkach przetłuszczania pokarmów u osesków.
3) Dr. Progulski (Lwów). O wynikach szczepienia dzieci tuberkuliną.
4) Dr. Brudziński (Łódź) Zboczenia rozwojowe na tle zaburzeń czynności gruczołu tarczykowego u dzieci (myxoedema-mongolismus-micromelia).
5) Docent Dr. Lewkowicz (Kraków). O mongołowatości (przypadki własne).
6) Dr. Jasiński (Łódź). O stosunku wzajemnym ciepłoty ciała zewnętrznej i wewnętrznej w różnych stanach chorobowych u osesków.
7) Dr. Bielski (Lwów). Czy gruźlica wpływa na śmiertelność z błonicy?

IV. Posiedzenie dnia 24 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

Wspólnie z sekcyą higieniczną w zakładzie higieny (Piekarska 52).

Temat ogólny:

O przyczynach i zapobieganiu śmiertelności niemowląt. Radca Dworu Dr. Merunowicz (Lwów), Prof Dr. Raczyński (Lwów) i Dr. Żeleński (Kraków).

V. Posiedzenie dnia 25 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Prof. Dr. Raczyński (Lwów). Przyczynek do etyologii nagminnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych u dzieci.
2) Dr. Progulski (Lwów). Klinika nagminnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych u osesków.
3) Dr. Gertler (Kraków). Niektóre doświadczenia lecznicze nagminnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych.
4) Prof. Dr. Raczyński: Wyniki leczenia nagminnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych za pomocą surowicy Jochmana i Ruppla.
5) Dr. Jasiński (Łódź). O meningismus u dzieci.
6) Dr. Zembrzuski (Warszawa). O nawykowem zaparciu stolca u dzieci.
7) Dr. Quest (Lwów). O znaczeniu nadnercza w patologii i terapii krzywicy.
8) Dr. Czarnik (Lwów). Przyczynek do leczenia dzieci zołzowych.
9) Dr Münzer (Lwów). Zwalczanie gorączki u dzieci.
10) Prof. Dr. Raczyński (Lwów). Skurcz odźwiernika i żołądka u osesków.

XIV. Sekcya chirurgiczna.

Obraduje w sali wykładowej kliniki chirurgicznej (ulica Pijarów 4).
Gospodarz: Radca Dworu Prof. Dr. L. Rydygier (ul. Mickiewicza Nr. 8 I. p.).
Sekretarz: Doc. Dr. M. W. Herman (ul. Łyczakowska Nr. 5 II. p.).

Tematy ogólne:

I. „O gruźlicy nerek“: Referenci: Prof. A. Gluziński i Prof. L Rydygier (Lwów);
II. „O ranach postrzałowych“: Referenci: Prof. L. Kryński i Dr. Borzymowski (Warszawa).

Porządek obrad:

I Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godz. 4 po południu.

1) Dr. B. Motz (Paryż). O rakach nerek.
2) tenże O rakach pęcherza.
3) tenże O rakach gruczołu krokowego.
4) R. Dw. Prof. Rydygier (Lwów) O ostatecznych wynikach po częściowem wycięciu własnym sposobem przerosłego gruczołu krokowego.
5) Dr. W. Stankiewicz (Warszawa). O krwiomoczu (haematuria).
5a) Dr. A. Klęsk (Kraków) O bezmoczu.
6) Dr. Z. Leńko (Lwów). Zestawienie 763 przypadków chorób chirurgicznych dróg moczo-płciowych (z oddziału Prof. Ziembickiego).
7) Dr. Kijewski (Warszawa). O gojeniu się ran nerek (praca doświadczalna).

7a) Prof. Dr. B. Kader (Kraków). Przyczynek do konserwatywnych zabiegów operacyjnych przy chirurgicznych schorzeniach nerek.
8) Dr. W. Stankiewicz (Warszawa). Niektóre uwagi o lithotripsyi.
9) Prof. Dr. G. Ziembicki (Lwów). Doświadczenia i uwagi z zakresu lithotripsyi.
10) Dr. W. Stankiewicz (Warszawa). Wrodzony zanik pęcherza moczowego i przyległej części cewki.
11) Prof. L Kryński (Warszawa). Przyczynek do powstawania i leczenia pęknięć cewki moczowej.
12) Dr. Antoni Rydygier (Lwów). Urethrotomia externa-urethrotomia interna.
13) Dr. J Schlank (Kraków). Przyczynek do chirurgii dróg moczowych.
14) Dr. Radliński (Kraków). Resekcya żył sznurka nasiennego.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

wspólnie z sekcyą XII., XVI. i XIX. w sali wykładowej kliniki chorób wewnętrznych.
Referat: O gruźlicy nerek. (p. wyżej).

III. Posiedzenie dnia 23. lipca o godz. 4 po południu.

1) R. Dw. Prof. Dr. L. Rydygier (Lwów). O operacyach wytwórczych na przełyku (oesophagus) (z okazaniem preparatu).
2) Dr. J Bogdanik (Kraków). O zapaleniu otrzewnej.
2) Dr. Leśniowski (Warszawa). W sprawie techniki laparotomijnej.
2b) Prof. Dr. B. Kader (Kraków). W sprawie postępowania leczniczego przy krwotokach i pęknięciu do wolnej jamy otrzewnowej wrzodu okrągłego żołądka i dwunastnicy.
2c) Dr. J. Schlank (Kraków). Ciała obce w przełyku, rozpoznanie i leczenie.
3) Dr. M. Jedlička (Lwów). Przypadek licznych ciał obcych w żołądku i jelitach (z demonstracyą).
4) Dr. A. Wolf (Lwów). O uwięźnięciach jelit we wrodzonych otworach kreski.
5) Dr. F. Smużyński (Lwów). O przypadkach ostrej niedrożności jelit i kiszek, leczonych w klinice chirurg. lwowskiej.
6) Dr. L. Żuławski (Gorlice). Przypadek wycięcia kątnicy wraz z wyrostkiem robaczkowym z pomyślnym skutkiem (Kilka słów w sprawie dyagnostyki guzów brzucha oraz przedstawienie preparatu otrzymanego przy resekcyi).
6a) Dr. Radliński (Kraków). Jak należy postępować przy operacyach guzów kątnicy?
7) Dr. J. Selzer (Lwów). O wyborze najodpowiedniejszego cięcia do appendektomii.
8) Dr. M. Jedlička (Lwów) O rektoromanoskopii (z demonstracyami).
9) Dr. Antoni Rydygier (Lwów). Niektóre uwagi o postępowaniu wobec nowotworów odbytnicy.
10) Prof. Dr. K. Kostanecki. (Kraków). Hernia inguinalis supravesicalis.
11) Dr. E. Karchesy (Lwów). O wynikach ostatecznych po doszczętnych operacyach przepuklin pachwinowych u żołnierzy.
12) Dr. T. Ostrowski (Lwów). Przyczynek do etiologii rzekomych przepuklin bocznych brzusznych.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

1) O ranach postrzałowych. Referenci: Prof. L. Kryński i Dr. Borzymowski (Warszawa).
2) Dr. L. Karwacki (Warszawa). Badania przyczynowe nad etiologią nowotworów i stosunek ich do leczenia spraw nowotworowych.
3) Dr. Jaworski (Warszawa). Komitet do badań i leczenia raka, zawiązany w Warszawie. Walka z rakiem.
4) Dr. T. Ostrowski (Lwów). Przyczynki statystyczne do wyników trwałych po operacyi raka sutka.
4a) Dr. Jacobson (Kraków). W sprawie wyników ostatecznych operacyi raka sutka.
5) Dr. Antoni Rydygier (Lwów). O nowotworach na kończynach.
6) Doc. Dr. V. Chlumsky (Kraków). Przyczynki do leczenia małego wzrostu.
7) Dr J. Bogdanik (Kraków). Wyniki leczenia przekrwieniem biernem Biera
8) Dr. Antoni Rydygier (Lwów) Wpływ rentgenoterapii na twardziel nosa i krtani.
9) Dr. M. Jedlička (Lwów). O przeszczepianiu mięśni sposobem Rydygiera.
10) Dr. A. Wolf (Lwów). O szwie tętnic.
11) Dr. Antoni Rydygier (Lwów). O histogenezie guzów krwawnicowych.
12) Dr. Borzymowski (Warszawa). Spostrzeżenia kliniczne.
13) Dr. L. Żuławski (Gorlice). Przedstawienie kilku niezwykłych preparatów, uzyskanych przy operacyach w szpitalu gorlickim.
14) Dr. Staszewski (Kraków). W zprawie leczenia stopy szpotawo końskiej wrodzonej.
15) Prof Dr. B. Kader i Dr. Majewski (Kraków). Leczenie raka krtani przez wycięcie krtani

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

1) R. Dw. Prof. Dr. L. Rydygier (Lwów). O opatrywaniu ran w klinice chirurgicznej lwowskiej.
2) Dr. M. Jedlička. (Lwów). Okazanie urządzenia rentgenograficznego w klinice chirurgicznej lwowskiej.
3) Prof. L. Kryński (Warszawa). Lamintectomia w przypadkach obrażeń rdzenia kręgowego.
4) Dr. Sawicki (Warszawa). Przyczynek do patologii i terapii cierpień kręgosłupa.
5) Dr. Czarkowski (Warszawa). Laminectomia w przypadkach gruźlicy opon rdzeniowych.
5a) Dr. Staszewski (Kraków). Leczenie skrzywień kręgosłupa sposobem Klappa.
6. Dr. E. Karłowicz (Petersburg). Przyczynek do kwestyi o narkozach złożonych.
7) Prof. Dr. B. Kader (Kraków). Znieczulanie lędźwiowe (referat).
7a. Dr. S. Ruff (Lwów) O znieczulaniu lędźwiowem.
8. Dr. A. Wątorek (Lwów). Historya anti- i aseptyki w Galicyi.
9. Prof. Dr. G. Ziembicki (Lwów). O metodzie włoskiej w zastosowaniu do operacyi wytwórczych na twarzy.
10. Dr. J. Selzer (Lwów). O ostatecznych wynikach leczenia chirurgicznego gruczołów zołzowych.
11. Dr. T. Ostrowski (Lwów). O gruźlicy sutka.
12. R. Dw. Prof. Dr. L. Rydygier (Lwów). O postępowaniu wobec zastarzałych zwichnięć dużych stawów kończyn.
12a) Dr. Staszewski (Kraków). Leczenie złamań w obrębie stawu łokciowego.
12b) Dr. Lauer (Kraków). Leczenie złamań kości udowej wyciągiem.
12c) Dr. Pułjanowski (Kraków). W sprawie operacyjnego leczenia stawów rzekomych po złamaniach szyjki kości udowej.
13. Dr. Borzymowski (Warszawa). Kilka słów w sprawie naszych zjazdów
14. Dr. L. Żuławski (Gorlice). Kilka słów w sprawie trudności rozwoju chirurgii szpitalnej w naszym kraju.

15. Dr. A. Wątorek (Lwów). Sprawa decentralizacyi medycyny operacyjnej.
16. Dr. Kijewski (Warszawa). Temat zastrzeżony.
17. Dr. Oderfeld (Warszawa). Temat zastrzeżony.
18) Dr. A. Klęsk (Kraków). Temat zastrzeżony

Uw. I: Sekcya chirurgiczna obraduje jako kongres chirurgów polskich

Uw. II. Dr. Frommer (Kraków), Dr. A. Zawadzki (Warszawa) i Dr. M. Jedlička (Lwów) zgłosili demonstracyę rentgenogramów.

XV. Sekcya oto-ryno-laryngologiczna.

Obraduje w sali kliniki chirurgicznej (ul. Pijarów 4.)
Gospodarz: Dr. Lesław Gluziński (Wałowa 14).
Sekretarz: Dr. Orest Litwinowicz (Akademicka 5)

Tematy ogólne:

I. Rozpoznawanie i leczenie raka krtani. Referent: Prof. Dr. Przemysław Pieniążek (Kraków). Koreferent: Dr. Jan Sędziak (Warszawa).

II. Zaburzenia histeryczne górnego odcinka dróg oddechowych i narządu słuchowego. Referent: Dr Jan Sędziak (Warszawa).
Koreferent: Dr. Ludwik Guranowski (Warszawa).

III. Rozpoznawanie ropni mózgu i móżdżku. Referent: Dr. Teodor Heiman (Warszawa) Koreferent: Dr Aleksander Żebrowski (Warszawa).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godz. 4 popoł.

I. Temat ogólny: j. w.

1) Dr. Teodor Heryng (Warszawa). W kwestyi leczenia suchot krtani żegadłem elektrycznem.
2) Prof. Dr. O. Frankenberger (Praga). Przyczynek do patogenezy gruźlicy, zwłaszcza pierwotnej gruźlicy krtani.
3) Dr. Jan Sędziak (Warszawa). Etyologia porażeń nerwu krtaniowego dolnego, czyli wstecznego (n. recurrentis).

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

II. Temat ogólny: j.w.

1) Dr. Franciszek Nowotny (Kraków). Asthma bronchiale, jej istota i leczenie.
2) Dr. Jan Sędziak (Warszawa). O t. zw. wyroślach adenoidalnych na podstawie przeszło 1000 dokonanych operacyi.

III. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

III. Temat ogólny:

1) Dr. Witołd Szumlański (Warszawa). Metoda Biera w zapaleniu wyrostka sutkowego.
2) Dr. Rafał Spira (Kraków). Przekrwienie bierne metodą Bier Klappa w leczeniu chorób usznych.
3) Prof. Dr. Roman Barącz (Lwów). Leczenie przewlekłego ropotoku i perlaka (cholesteatoma) ucha środkowego zapomocą doszczętnej operacyi (antro attikotomii) na podstawie własnego doświadczenia.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Dr. Jan Sędziak (Warszawa). przyczynek do patologii i terapii ostrego podśluzowego zapalenia krtani (laryngitis submucosa acuta).
2) Dr. Franciszek Nowotny (Kraków). Ciała obce w tchawicy i oskrzelach.
3) Dr. Orest Litwinowicz (Lwów). Przyczynek do nauki o powstawaniu t. zw. włókniaków więzadeł głosowych.

V. Posiedzenie dnia 25 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Dr. Jan Sędziak (Warszawa). Zaburzenia nosowo-gardłowo-krtaniowo-uszne w przebiegu chorób dolnych dróg oddechowych.
2) Dr. Teofil Stachiewicz (Lwów). Związek chorób usznych, nosowych i gardłowych z chorobami wewnętrznymi
3) Wnioski

XVI. Sekcya dermatologiczna.

Obraduje w sali wykładowej kliniki chorób skórnych (szpital powszechny)

Gospodarz: Prof. Dr. W. Łukasiewicz (Kraszewskiego 5).
Sekretarz: Dr. Swiątkiewicz.

Temat ogólny:

Leczenie kiły wobec nowszych odkryć. Prof Łukasiewicz.

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godz. 4. po południu.

1) Prof. Dr. Łukasiewicz Leczenie kiły wobec nowszych odkryć.
2) Dr. Szpringer. Zachowanie się krętków bladych przy leczeniu kiły.
3) Dr. Malinowski. Przyczynek do badania nad krętkiem bladym.
4) Dr. R. Leszczyński. Nowa zaróbka (vehiculum) dla przetworów rtęciowych.
5) Dr. A. Buraczyński. Żółtaczka we wczesnym okresie kiły.
6) Dr. Podlewski. O profilaktyce chorób wenerycznych.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godz. 9 przed południem

Posiedzenie wspólne w sali klin. wewn. z S. XII., XVI. i XIX. w sprawie: „Gruźlica narządu moczo-płciowego".

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Dr. Kozerski i Górkiewicz. Z osobistych spostrzeżeń w zakresie: a) Roentgenoterapii, b) Radiumterapii, c) fototerapii.
2) Dr. W. Sterling. Z Roentgenoterapii.
3) Dr. J. Świątkiewicz: Leczenie tocznia żrącego eugallolem. (Demonstracye chorych).
4) Dr. Blumenteld: O tuberkulidach.
5) Dr. Mahl (junior). Sposób robienia odlewów chorób skórnych (moulage) z demonstracyą

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

1) Dr. R. Leszczyński. O leczeniu poronnem rzeżączki.
2) Dr. Sterling. Pemphigus vegetans.
3) Dr. Malinowski. a) O samoistnym zaniku skóry, b) demonstracye.
4) Dr. Wernic. Sto wypadków leczenia dymienic pachwinowych metodą Biera.
5) Dr. A. Grossglik. Przedstawienie przyrządów leczniczych własnego pomysłu.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godz. 9 przed południem.

1) Prof. Dr. Łukasiewicz. Demonstracye rzadszych przypadków chorobowych
2) Dr. Bernhard. Temat zastrzeżony.
3) Dr. Turzański. Kilka uwag w sprawie polepszenia stosunków prostytucyi.
4) Dr. Malinowski. Sprawa opracowania zbiorowej dermatologii polskiej.

XVII. Sekcya chorób nerwowych i umysłowych.

Obraduje w sali 13-tej w gmachu kliniki lekarskiej. (Pijarów 4)
Gospodarz: Prof. Dr. Henryk Halban (ul. Kraszewskiego 5).
Sekretarz: Dr J. Sołomowicz (ul Hausnera 9).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godz. 4 po południu.

Temat ogólny:

1) O współczesnych prądach w psychiatryi. Ref. Dr. Wizel, Łuczycki, M. Borstein (Warszawa).

Wykłady:

2) Dr. Rychliński (Warszawa). O natręctwie myślowem.
3) Dr. Orłowski (Warszawa). O cierpieniach układowych rdzenia.
4) Dr. Orzechowski (Wiedeń). O trabantach komórek nerwowych z demonstracyami
5) Dr. Elzholz (Wiedeń). Przyczynek do kwestyi dziedziczności.
6) Dr. Stanisław Łagowski (Warszawa). Pewne dane statystyczne, dotyczące moralności ludu w Królestwie Polskiem za okres od r. 1887 do roku 1896 włącznie.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godz 9 rano.

Temat ogólny:

1) Wpływ gruczołów na patogenezę układu nerwowego. Ref. Dr.: Flatau, Bregman, Wisłocki. (Warszawa).

Wykłady:

2) Dr. Sterling (Warszawa). O zaburzeniach psychicznych przy nowotworach mózgowia.
3) Dr. Kopczyński (Warszawa). Porażenie Brown-Séquard'a (Studyum kliniczne i anatomo-patologiczne).
4) Dr. Orzechowski (Wiedeń). Przyczynek do etyologii i patogenezy pląsawicy zakaźnej.
5) Dr. Rydel (Kraków). Temat zastrzeżony.
6) Dr Mikulski (Monachium). O klasyfikacyi Kraepelina w jej stanie obecnym
7) Prof. Dr. Prus (Lwów). O objawach występujących po podrażnieniu, tudzież po przecięciu ciałka powrózkowatego (corpus restiforme).

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

Temat ogólny:

1) Chirurgia nowotworów mózgu i rdzenia. Referenci: Dr. Flatau i Dr. Biro (Warszawa).
2) O dzisiejszej ewolucyi pojęć o tak zwanem cierpieniu systemowem układu nerwowego. Referenci: Dr. Sterling i Dr. Koelichen.

Wykłady:

3) Dr. Biro. O nowotworach mózgu.
4) Dr. Mikulski. Polskie utwory psychopatyczne.
5) Dr. Rose (Kraków). O t. zw. centralnych zaburzeniach czucia przy schorzeniach rdzenia.
6) Dr. Zaniętowski (Kraków). O znaczeniu nowoczesnej teoryi jonów dla elektrologii i newrologii.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9 rano

Temat ogólny:

1) O znaczeniu psychologii doświadczalnej dla psychiatryi. Referenci: Dr. Sterling, Dr. Łapiński Dr. Pręgowski (Warszawa).
2) Prof. Dr. Piltz (Kraków). O zaburzeniach czucia przy schorzeniu mózgu, rdzenia i nerwów obwodowych.
3) Dr Kopczyński (Warszawa). Symptomatologia wiądu rdzenia w świetle cyfr (analiza kliniczna 150 własnych przypadków wiądu rdzenia).
4) Prof. Prus (Lwów). O usypianiu zapomocą elektryczności sposobem Ledne'a
5) Dr. Rose (Kraków). Zaburzenia czucia przy epilepsyi
6) Dr. Zaniętowski (Kraków). O metodzie własnej rozładowań w świetle współczesnej krytyki i w świetle 30 prac własnych klinicznych.
7) Dr. Orzechowski (Wiedeń). Przypadek guza o budowie tkanki układu nerwowego ośrodkowego (z demonstracyami).

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 rano.

Temat ogólny:

1) Stan opieki nad umysłowo-chorymi w Polsce Referenci: Dr. Rychliński (Warszawa). Dyr. Dr. Kohlberger (Kulparków).

Wykłady:

2) Prof. Wł. Sieradzki (Lwów). O zmniejszonej poczytalności.
3) Dr. Orzechowski. Przyczynek do histologii normalnej i patologii jądra komórki nerwowej.
4) Prof. Dr. Prus (Lwów) O leczeniu raka skóry zapomocą elektryczności.
5) Dr. Lickendorf (Lwów). Demonstracye chorych leczonych hypnotyzmem
6) Dr. Świątkowski (Lwów). Demonstracya przyrządu do sztucznego żywienia umysłowych.
7) Dr. Sołomowicz (Lwów). O rzekomem porażeniu opuszkowem u dzieci (z demonstracyą).
8) Prof. Dr. Halban (Lwów). O porażeniu postępowem u dzieci.

XVIII. Sekcya okulistyczna.

Obraduje w sali wykładowej kliniki okulistycznej (szpital powszechny).
Gospodarz: Prof. Dr. Machek, (ul Akademicka l. 11.)
Sekretarz; Doc. Dr. Bednarski, (ul. Akademicka l 5.)

Tematy ogólne:

I. Zespolenie sił okulistycznych polskich przez utworzenie Towarzystwa okulistycznego. Referent Prof. Dr. Wicherkiewicz (Kraków).
II. Uszkodzenia narządu wzrokowego wobec ubezpieczenia od wypadków ze szczególniejszem uwzględnieniem ustawy austryackiej. Referent Prof. Dr. Machek (Lwów).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Prof. Dr. Wicherkiewicz (Kraków). Zespolenie sił okulistycznych polskich przez utworzenie Towarzystwa okulistycznego. (Temat ogólny).
2) Dr. Kramsztyk (Warsrawa). O wadach dzisiejszego mianownictwa i układu chorób w okulistyce i o potrzebie reformy.
3) Dr. Ziemiński (Warszawa). Sprawozdanie o dotychczasowych pracach przygotowawczych wydziału „Walki ze ślepotą“ Warszawskiego Towarzystwa higienicznego.

4) Dr. Noiszewski (Dynaburg). Zmiany w odczuwaniu światła w stanach zapalnych siatkówki.
5) Dr. Zajdeman (Lublin). O jaglicy jako klęsce społecznej.
6) Dr. Burzyński (Lwów). Krytyczny pogląd na dzisiejszy stan leczenia jaglicy.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Prof. Machek (Lwów). Uszkodzenie narządu wzrokowego wobec ubezpieczenia od wypadków ze szczególniejszem uwzględnieniem ustawy austryackiej. (Temat ogólny).
2) Dr. Górski Romuald (Piotrków). O niesieniu pomocy lekarskiej chorym na oczy na prowincyi w Królestwie Polskiem.
3) Prof. Dr. Wicherkiewicz (Kraków). O przemieszczaniu gałek króliczych do woreczka Tenona po wyłuszczeniu gałek chorych.
4) Tenże. O znaczeniu tenotomii wszystkich czterech mięśni prostych pod względem leczniczym, zapobiegawczym i kosmetycznym.
5) Tenże: O zmiękknieniu skóry powiek (blepharochalasia) i tegoż leczeniu.
6) Dr. Rosenhauch (Kraków). Przetwory nadnercza i wpływ ich na oko. Część doświadczalna.
7) Dr. Matusiewicz (Kraków). Znaczenie przetworów nadnercza pod względem terapii okulistycznej. Część kliniczna.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4 popołudniu.

1) Dr. Fukala (Wiedeń). O leczeniu niektórych chorób ocznych.
2) Dr. Zion (Lwów). Przypadek ruchomego ciała w przedniej komórce oka.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Prof. Dr. Wicherkiewicz (Kraków). Wyższe stopnie niezborności po operacyi zaćmy pod względem etyologii, pochodzenia i leczenia.
2) Dr. Witaliński (Kraków). Zaćma czarna pod względem etyologicznym, mikrochemicznym, histologicznym i prognostycznym.
3) Dr. Berezowski (Kraków). Zaćma spowodowana długiem karmieniem.
4) Prof. Dr. Machek (Lwów). Zmiana refrakcyi oka w rozpoczynającej się zaćmie korowej.
5) Doc. Dr. Bednarski (Lwów). O sztucznem dojrzeniu zaćm przez dyscysyę.
6) Tenże: Uwagi nad zaćmą wieku dziecięcego.
7) Dr. Markowski (Lwów). O wartości wstrzykiwań podspojówkowych jodku potasu w przypadkach rozpoczynającej się zaćmy.

Demonstracye:

1) Dr. Noiszewski (Dynaburg). Chromofotometr.
2) Tenże. Szczypczyki do ręcznego leczenia skrzydlika.
3) Dr. Bałłaban (Lwów). Nowy przyrząd własnego pomysłu do naparzania ócz.
4) Dr. Zion (Lwów), Nowe hebrajskie wzory do badania bystrości zwroku według zasady Snellena.
5) Doc. Bednarski (Lwów). Przedstawienie preparatów anatomicznych.
6) Tenże. Przedstawienie przyrządu służącego do badania obrazków zdwojonych.
7) Dr. Reis (Lwów). Fotografie stereoskopowe przypadków chorobowych i preparatów anatomicznych, sporządzone w klinice okulistycznej.
8) Tenże. Przekroje gałek ocznych ludzkich i zwierzęcych z zachowaniem przeźroczystości środków łamiących,
9) Tenże Preparaty mikroskopowe z zakresu histologii patologicznej oka.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907. o godzinie 9-tej przedpołudniem.

1) Dr. Maciesza (Płock). Polskie podręczniki szkolne z punktu widzenia higieny oka.
2) Dr. Bałłaban (Lwów) Wartość wstrzykiwań podspojówkowych i ich teorya
3) Dr. Burzyńki (Lwów). O patogenezie zaćmień rogówkowych i dzisiejszem ich leczeniu.
4) Dr, Dybuś Jaworski (Lwów) Związek chorób dróg łzowych z chorobami jamy nosowej.
5) Doc. Szulisławski (Lwów). Utrata oka w zrozumieniu §. 156. a) austr. ust. karnej.
6) Dr. Markowski (Lwów), O cyklodyalizie.
7) Dr. Reis W. (Lwów) Uodpornienie Römera w przypadkach wrzodu sierpowego rogówki.
8) Tenże. Całkowite zwichnięcie gałki ocznej z rozległemi zmianami krwotocznemi w gałce i nerwie wzrokowym.

XIX. Sekcya glnekologiczno-położnicza.

Obraduje w sali wykładowej kliniki położniczej (ul. Pijarów 4.)
Gospodarz: Prof. Dr. Antoni Mars (ul Kościuszki l. 14).
Sekretarz: Dr. Kazimierz Bocheński (Klinika położnicza.)

Tematy ogólne:

I. O postępowaniu leczniczem przy miednicach ścieśnionych.
Referent: Prof. Dr A. Rosner (Kraków).
Koreferenci: Cykowski (Warszawa), Kośmiński i Sołowij (Lwów).

II. O postępowaniu leczniczem w przypadkach spraw zapalnych przymacicznych okołomacicznych i przydatków macicy.
Referent: Prof. Dr. A. Mars (Lwów).
Koreferenci: Dr. Jaworski (Warszawa), Dr. Pomorski (Poznań).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Prof. Rosner (Kraków). O postępowaniu leczniczem przy miednicach ścieśnionych.
2) Cykowski, Kośmiński, Sołowij, jako koreferenci.
3) Sieminowicz (Chicago). Nowy sposób leczenia gorączki połogowej zapomocą srebrosolu (tribrosolu).
4) Jaworski (Warszawa) Przyczynek do patogenezy i leczenia gorączki porodowej.
5) Owsiński (Kraków). O leczeniu gorączki połogowej na podstawie materyału oddziału położniczo-ginekologicznego Szpitala św. Łazarza w Krakowie.
6) Cetnarowski (Kraków). O wynikach mierzenia miednicy zmierznikiem Bylickiego.
7) Dobrowolski (Kraków). O pubiotomii.
8) Neugebauer (Warszawa). Kilka słów o potworkach podwójnych (monstra duplicia) żywo urodzonych, dłużej niż 24 godzin żyjących.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca o godz. 9 przed południem.

(Posiedzenie wspólne w sali klin. wewn. z S. XII., XVI. i XIX.)

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

1) Prof. Mars (Lwów). O postępowaniu leczniczem w przypadkach spraw zapalnych przymacicznych, okołomacicznych i przydatków macicy.
2) Jaworski (Warszawa), Pomorski (Poznań) jako koreferenci.

3) Cetnarowski (Kraków). O leczeniu wysięków około- i przymacicznych według sposobu Pinkusa.
4) Jaworski (Warszawa). O leczeniu nieżytu szyji i jamy macicy metodą Biera.
5) Jaworski (Kraków). O leczeniu schorzeń błony śluzowej macicy sposobem Biera.
6) Brejter (Lwów). O leczeniu spraw zapalnych przymacicznych gorącem powietrzem.
7) Sieminowicz (Chicago). Nowy sposób leczenia metrorrhagii i menorrhagii zapomocą srebrosolu przez zniszczenie błony śluzowej macicznej na sposób atmocausis i cestocausis Pinkusa, bez użycia jednak gorącej pary lub powietrza.
8) Jaworski (Warszawa). Wpływ pracy kobiet w pewnych gałęziach przemysłu na przebieg ciąży, porodu i rozwój płodu.
9) Neugebauer (Warszawa). Ciała obce przypadkowo pozostawione w jamie brusznej: przyczynek do odpowiedzialności chirurga.
10) Przybylski (Kraków). O znieczulaniu lędźwiowem w położnictwie i ginekologii.
11) Zaremba (Kraków). O znieczulaniu rdzeniowem w ginekologii.
12) Jaworski (Warszawa). Cardiopathia uterina.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godzinie 9. przed południem.

1) Neugebauer (Warszawa). Demonstracye kazuistyczne.
2) Czyżewicz jun. (Lwów). Przedstawienie preparatów z 2 przypadków ciąży zewnątrzmacicznej.
3) Friedmann (Kraków). Nowy krążek w przypadkach wypadnięcia macicy.
3a) Mitkiewicz. Demonstracya preparatów.
4) Neugebauer (Warszawa). Rozpoznanie, rokowanie i leczenie przy równoczesnej ciąży macicznej i pozamacicznej, oparte na kazuistyce 170 przypadków.
5) Dobrowolski (Kraków). O jadach komorkowych łożyska i jajników.
6) Hojnacki (Lwów). Hygieniczno estetyczne względy w prowadzeniu ciąży, porodu i połogu.
7) Friedmann (Kraków). Acetonuria w ciąży.
8) Litwinowicz (Lwów). O wynikach badania krwi w przypadkach nowotworów macicy.
9) Rubin (Lwów). O powstaniu łożyska przodującego.
10) Czyżewicz jun. (Lwów). W sprawie miesiączkowania jajowodów.
11) Gröbel (Lwów). O naczyniakach łożyska.
12) Zaremba (Kraków). O ciąży po nephrectomii.
13) Czyżewicz jun. (Lwów). Hyperemesis gravidarum.
14) Sołowij (Lwów). Wartość i wskazanie sączkowania jamy brzusznej po laparatomii.
15) Daum (Lwów). O rozszerzaniu szyji macicy w położnictwie.
16) Brejter (Lwów). O rozszerzaniu części miękkich kanału rodnego rozszerzadłami metalowymi.
17) Machnicki (Lwów). O wartości leczniczej thigenolu w ginekologii.
18) Sołowij (Lwów). Kilka słów o działaniu nowszych przetworów sporyszu.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Mars (Lwów). Demonstracye kazuistyczne.
2) Sołowij (Lwów). Uniwersalne kleszcze porodowe i cyrkiel do bezpośredniego oznaczania wymiaru prostego wchodu do miednicy.
3) Kośmiński (Lwów). Demonstracye preparatów anatomicznych.
4) Tenże. Demonstracye chorych operowanych z powodu zupełnego wypadnięcia macicy.
5) Gröbel (Lwów). Zmiany błony śluzowej macicy w przypadkach wad serca i rozedmy płuc.
6) Litwinowicz (Lwów). O pęknięciu macicy na podstawie kazuistyki c. k. szkoły położnych we Lwowie z lat 1867—1906.
7) Czyżewicz jun. (Lwów). Kilka uwag w sprawie częstości, powstawania i kierunku skrętu szypuły guzów jajnika i przyjajników.
8) Daum (Lwów). O pęknięciach międzykrocza.
9) Wątorek (Lwów). O budowie macicy ludzkiej.
10) Bocheński (Lwów). Znaczenie neutrofilnego obrazu krwi w przypadkach septycznych wraz z uwzględnieniem badania bakteryologicznego krwi.
11) Wątorek (Lwów). Terapia 3-go okresu porodowego.
12) Brejter (Lwów). Przyczynek do tamponowania macicy.
13) Wątorek (Lwów). Anty i aseptyka w położnictwie ze szczególnem uwzględnieniem praktyki prywatnej.
14) Kośmiński (Lwów). Postępowanie po zabiegach operacyjnych w jamie brzusznej.
15) Brejter (Lwów). O torbielakach przedsionka i warg mniejszych.

Sekcya odbędzie posiedzenie wspólne z sekcyą medycyny wewnętrznej, chirurgiczną i dermatologiczną dnia 23. lipca o godzinie 9 przed południem w sali klin. wewn. w sprawie tematu wspólnego: Gruźlica narządu moczopłciowego.

Tematy, nie wyczerpane w dniu oznaczonym, przychodzą pod obrady na posiedzeniu następnem według uznania przewodniczącego.

Tematy zastrzeżone, których tytuł nie został podany, przychodzą pod obrady po wyczerpaniu tematów zgłoszonych, względnie wcześniej według uznania przewodniczącego.

XX. Sekcya medycyny publicznej.

Obraduje w sali wykładowej zakładu anatomii opisowej (Piekarska 52).

Gospodarze: R. D. Dr. Józef Merunowicz (Lwów namiestnictwo). Prof. Dr. Paweł Kučera (Lwów zakład higieny, Piekarska 52).

Sekretarz: Dr. Napoleon Gąsiorowski (Lwów, namiestnictwo).

Tematy ogólne:

I Szerzenie się i zwalczanie gruźlicy. Referenci: Dr. Alfred Sokołowski (Warszawa), Dr. Wilhelm Pisek (Lwów).

II. Stan obecny higieny szkolnej w Polsce. Referenci: Dr. Stanisław Kopczyński (Warszawa). Dr. Leon Wernic (Warszawa), Dr. Franciszek Niegolewski (Poznań), Dr. Eugeniusz Piasecki (Lwów), Dr. Karol Hornung (Lwów).

III. Szkoła wobec kwestyi płciowej. Referenci: Dr. Leon Wernic (Warszawa), Dr. Karwowski (Poznań). Dr. A. Blumenfeld (Lwów), Dr. W. Witwicki (Lwów).

IV. Zaopatrywanie osad ludzkich we wodę ze szczególnem uwzględnieniem miasteczek i wsi. Referenci: Prof. Dr. St. Zaleski (Petersburg), Prof. Dr. O. Bujwid (Kraków). Dr. J. Walczyński (Tarnów), ewentualnie R. D. Dr J. Merunowicz (Lwów). Koreferenci: Nadr. Inż. Ingarden (Lwów), Inż. M Maślanka (Lwów).

V. Epidemiologia duru brzusznego w świetle najnowszych badań. Referent: Prof. Dr. P. Kučera (Lwów).

VI. Śmiertelność niemowląt. Referenci: R. D. Dr. J. Merunowicz (Lwów). Ogólny pogląd na obecny stan śmiertelności niemowląt
Prof. Dr. J. Raczyński (Lwów). Przyczyny i ogólne środki zaradcze.
Dr. T. Żeleński (Kraków). O instytucyach kropli mleka.

VII. O potrzebie organizacyi zjazdów higienistów polskich Referent: Dr. J. Polak (Warszawa).

VIII. Produkcya, przechowywanie i sprzedaż środków spożywczych. Referent: Dr. L. Bier (Kraków). Koreferent: Dr. J. Walczyński (Tarnów).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1) Pierwszy temat główny.
2) Prof. Dr. J. Nowak i Dr Szymanowski (Kraków). Jakie typy bakteryi gruźliczych znachodzą się w ludzkim organiźmie i jak często?
3) Dr. L. Bier (Kraków). Rorszerzanie się gruźlicy w miastach.
4) Dr. J. Polak (Warszawa). O brukach miejskich.
5) Dr. St. Serkowski (Łódź). O wentylacyi chemicznej.
6) Dr. J. Kadyi (Jasło). Wzorowy szpital na prowincyi

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Drugi temat główny.
2) Dr. St. Kopczyński (Warszawa). Znaczenie higieniczno - wychowawcze systematycznych oględzin lekarskich młodzieży szkolnej.
3) Dr. J. Walczyński (Tarnów) O zadaniach lekarzy szkolnych.
4) Dr. Niezabitowski (Nowy Targ). Ambulatoryum szkolne w Nowym Targu.
5) Dr. B. Biegieleisen (Lwów). Ogrzewanie i wentylacya szkół.
6) Dr. S. Rossberger (Jarosław). Środki doraźne przeciwko niedomogom szkół naszych.
7) Dr. M. Janelli i Dr. W. Serbeński (Lwów). Rezolucye w sprawie lekarzy szkolnych i referentów sanitarnych w Radach szkolnych
8) Trzeci temat główny.
9) Dr. G. Turzański (Jarosław). Kilka uwag w sprawie polepszenia stosunków prostytucyi.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4 popołudniu.

1) Czwarty temat główny.
2) Dr. S. Dzierzgowski (Petersburg). O biologicznem czyszczeniu wody kanałowej.
3) Inż J. Pinkus (Praga). O nowoczesnem usuwaniu i zużytkowaniu stałych odpadków miejskich.
4) Piąty temat główny.
5) Dr. St. Bartoszewicz (Warszawa). Sposoby określenia laseczników tyfusowych we wodzie.
6) Tenże Związki dezynfekcyjne z odpadków naftowych.

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca o godz. 8·30 przed południem.

1) Dr. J. Polak (Warszawa). Rola rządu, zarządów miejscowych i inicyatywy prywatnej w szerzeniu zdrowotności.
2) Szósty temat główny.
3) Dr. St Serkowski (Łódź). Zadanie i organizacya „Kropli mleka“.
4) Dr. K. Hornung (Lwów). Statystyka karmienia piersią we Lwowie.
5) Dr. J. Opieński (Żółkiew). O zwalczaniu epidemii błonicy.
6) Dr. W. Hojnacki (Lwów). Choroby a małżeństwo.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Siódmy temat główny.
2) Ósmy temat główny.
3) Inż. J. Kruszewski (Łódź). Buddyzacya wody i mleka.
4) Dr. St. Bartoszewicz (Warszawa). O nowym sposobie konserwowania pokarmów.
5) Inż. O. Goldbaum (Lwów) O nowoczesnych urządzeniach rzeźni i chłodzarni.

Sekcya odbędzie II. posiedzenie swoje dnia 23. lipca 1907 wspólnie ze sekcyą wychowania fizycznego i przyrodniczo-dydaktyczną

Sekcya odbędzie IV. posiedzenie swoje dnia 24. lipca 1907 wspólnie ze sekcyą pedyatryczną.

XXII. Sekcya dentystyczna.

Obraduje w sali operacyjnej kliniki położniczej. (Pijarów 4)
Gospodarz: Doc. Dr. Gońka (Kopernika 1).
Sekretarz: Dr. Piotr Szadkowski (Kopernika 1).

Temat ogólny:

Która metoda leczenia zgorzeli miazgi i zaopatrywania korzeni daje najlepsze wyniki?
Referent: Doc. Dr. Teodor Bohosiewicz (Lwów).
Koreferent: Dr. Karol Jakubowski (Lwów).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

Temat ogólny:

1) Dr. Bohosiewicz i Dr. Karol Jakubowski. Która metoda leczen a zgorzeli miazgi i zaopatrzenia korzeni daje najlepsze wyniki.
2) Dr Steinberg Bernard (Kraków). O zastosowaniu formaliny i jej przetworów w dentystyce.
3) Dr. Kozaczka (Kraków). Zastosowanie trikresolu w leczeniu zgorzeli miazgi.
4) Dr. Gruszczyński (Warszawa). Leczenie przetok zębowych.

II. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Prof. Dr. Łepkowski (Kraków). O skombinowanym sposobie miejscowego znieczulenia.
2) Cieszyński Antoni (Monachium). Technika extrakcyjna w trudniejszych przypadkach — zastosowanie dźwigni prostej.
3) Dr. Tadeusz Sokołowski (Warszawa). O leczeniu przetok zębowych systemem Biera.
4) Zieliński Władysław (Warszawa). Szyny przy złamaniach szczęk.

III. Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1) Prof. Dr. Łepkowski: Znaczenie rozbioru moczu w dentystyce.
2) Doc. Dr. Gońka (Lwów). W sprawie patogenezy „pyorrhoea alveolaris“.
3) Dr. Rossberger Salo (Jarosław). Stomatologia dentystyczna i jej znaczenie i zastosowanie w medycynie społecznej.
4) Dr. Rossberger Salo (Jarosław). Próba stwierdzenia tożsamości czaszki Fryderyka Szyllera na podstawie kryteryów stomatoskopicznych.

IV. Posiedzenie dnia 24 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Dr Leszczyński Leonard (Warszawa). a) o leczeniu korzeni, b) o plombach amalgamatowych — ponadto temat do dyskusyi o 1) regulacyi zębów, 1) o gingiwitach.

2) Dr. Szadkowski Piotr (Lwów) O regulacyi zębów metodą Angle'a.
3) Doc. Dr. Gońka (Lwów) O plombach z cementów porcelanowych
4) Dr. Meschel Józef (Lwów). O zastosowaniu i sposobach wykonywania płomb porcelanowych Jenkinsa.

V. Posiedzenie dnia 25 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1) Cieszyński Antoni (Monachium). Zastosowanie promieni roentgenowskich w celach dyagnostycznych w dentystyce (z demonstracyami roentgenogramów aparatem projekcyjnym).
2) Dr. Bernard Steinberg (Kraków) O koronach i mostkach w ogólności.
3) Dr. Leopold Brenneisen (Warszawa). a) Aluminium w dentystyce ze szczególnem uwzględnieniem zastosowania przy robotach mostkowych. b) temat do dyskusyi: sprawa narkozy w dentystyce.
4) Stanisław Blikle (Warszawa) Jak powinien pracować lekarz dentysta by zachować swe zdrowie.

XXIII. Sekcya spraw zawodowych stanu lekarskiego.

Obraduje w sali wykładowej zakładu patologii ogólnej (Piekarska 52).
Gospodarz: Dr. Edward Festenburg (Dominikańska 11).
Sekretarz: Dr. Szczepan Mikołajska (Śniadeckich 6).

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz. 4 popoł.

1. Dr. Zawadzki (Warszawa). O kasach i ubezpieczeniach lekarzy.
2. Dr. Wątorek (Lwów): Program organizacyi lekarzy na wzór urzędników.

II Posiedzenie dnia 23 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

1 Dr. Festenburg: (Lwów). O organizacyach lekarzy.
2. Dr. Mikołajski (Lwów): Wnioski w sprawie ujednostajnienia przepisów etycznych i norm obyczajowych dla lekarzy polskich we wszystkich zaborach.

III. Posiedzenie dnia 24 lipca 1907 o godz. 9 przedpoł.

Dr. Mikołajski (Lwów). Kodeks deontologii lekarskiej. Publiczne posiedzenie Izby lekarskiej wsch.-gal. w lokalu (ul. Dominikańska l. 11 na dole).

XXIV. Sekcya weterynaryjna.

Obraduje w sali wykładowej zakładu histologii (ul. Piekarska 52).
Gospodarz: Prof Mag. Stanisław Królikowski (Kochanowskiego 33).
Sekretarz: Prof. Dr. Kulczycki.

Porządek obrad:

I Posiedzenie, dnia 22 lipca 1907. o godz. 4-tej popołudniu.

(Posiedzenie wspólne dla sekcyi weterynaryjnej i rolniczej w sali sekcyi weterynaryjnej.)

1) Prof. Dr. Wł. Grabski (Dublany). W sprawie ubezpieczenia inwentarza żywego od chorób i upadku. Koreferent Prof. Dr. M Grabowski.
2) Lek. wet. pow. O. Lille (Gródek). Pogląd na asekuracyę bydła ze stanowiska weterynarskiego.
3) St. lek. wet. pow. F. Fried. (Przemyśl) Niepłodność u bydła.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907. o godz. 9-tej przedpoł

1) Insp. wet Jan Kiszkiel (Piotrków). Porównawcza ocena sposobów oczyszczenia odpływów rzeźnianych. Koreferent Dyr. Krzyształowicz.
2) Prof Dr. J. Nowak (Kraków). Różnice między trzema rasami prątka gruźliczego, a mianowicie miedzy prątkiem gruźlicy ludzkiej, gruźlicy bydła i gruźlicy ptaków.
3) Tenże. Morfologia prątka wąglikowego i o preparatach zwierząt padłych na wąglik.
4) Prof. Dr. J. Szpilman (Lwów) Potrzeba utworzenia przy akademiach weterynaryjnych zakładów do badania chorób zakaźnych zwierzęcych ze względów naukowych i ekonomicznych.

III. Posiedzenie dnia 24. lipca 1907 o godz. 4-tej po poł.

1) Pow. lek. wet. Jan Fedecki (Kalisz). Statystyka włośnicy w rzeźniach gub. Kaliskiej.
2) Prof. Dr. J Nowak (Kraków). Prątek Banga i jego biologia.
3) Tenże. Zwalczanie gruźlicy u bydła zapomocą rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną.
4) St. lek. wet. pow. F. Fried (Przemyśl). Zakaźne ronienie.
5) Prof. Dr. K. Panek (Lwów). O związku pryszczy ze schorzeniem osesków karmionych mlekiem zwierząt chorych na tę zarazę (zaraza pyskowa).

IV. Posiedzenie dnia 24. lipca o godz. 9-tej przed południ.

3) Lek. wet Zbigniew Zaniewski Stacya księgosuszowa pod Czytą (Syberya wschodnia).
2) Prow. farm. Bolesław Gładych (Warszawa) Działanie antyseptyczne betalu.
3) St. lek. pow. Biliński (Brody). Markowanie trzody chlewnej.
4) Tenże. Własny oryginalny projekt zaopatrywania zwierząt w paszporty stałe.
5) Prof. dr. S. Fibich (Lwów). Rzut oka na chorobę ryb.
6) Pow. lek. wet. Z Markowski (Lwów). Ujednostajnienie we wszystkich państwach oględzin bydła i produktów spożywczych zwierzęcego pochodzenia.
7) Prof Mag S. Królikowski (Lwów). O potrzebie zmienienia ustawy pod względem t. z. ślepoty miesięcznej z powodu upowszechnienia się się badań oczu u koni z pomocą wziernika.

V. Posiedzenie dnia 25. lipca 1907. o godz. 9-tej przedpołud.

1) Lek. wet. Stanisław Majewski (Piotrków). O zwalczaniu gruźlicy zwierząt za pomocą ochronnego szczepienia.
2) Lek. wet. pow. Jan Ochnicz O reorganizacyi policyi weterynaryjnej na pograniczach Galicyi.
3) Tenże. Kilka słów o mieszku rytualnym (z demonstracyą).
4) Lek, wet. P. Kowalewski (Taszkient). Oględziny zwierząt przed zabiciem na mięso; oględziny mięsa z punktu widzenia najnowszych wymagań naukowych. (Referat nadesłany do odczytania.)
5) Prof. Mag. S. Królikowski (Lwów). Program wykładów weterynaryi dla różnych kategoryi szkół rolniczych i wykładów popularnych dla włościan.

XXV. Sekcya prasy lekarskiej.

Obraduje: W sali bibliotecznej Zakładu patologii ogólnej (ul. Piekarska 52).
Gospodarz: Prof. Dr. Józef Szpilman (Kochanowskiego 33).
Zastępca gospodarza: Prof. Dr. M Grabowski
Sekretarz: Dr. Józef Jasieński.

Porządek obrad:

1. Posiedzenie dnia 22 lipca 1907 o godz 4. popoł.

Zagajenie.
Wybór przewodniczących i ich zastępców na cały czas zjazdu.
Ewentualne zmiany porządku obrad sekcyi i delegatów.
1) Sprawa wydawnictwa albumu zasłużonych a nieżyjących lekarzy polskich. Spr. Dr. A. Kwaśnicki.
2) Ujednostajnienie mianownictwa w czasopismach lekarskich polskich Ref. Prof. Dr. Kryński (Warszawa).
3) Błędy językowe w naszem piśmiennictwie lekarskiem. Ref. Dr. Markiewicz (Warszawa).

I. Posiedzenie delegatów prasy lekarskiej dnia 23 lipca o godz. 9 rano.

Wybór przewodniczących i zastępców.
1) Sprawa wydawnictwa podręczników lek. pol. Ref Prof. Dr. Browicz (Kraków).
2) Założenie związku przedstawicieli prasy lekarskiej polskiej. Spr. Dr. Kwaśnicki (Kraków), Prof. Dr. Zawadzki (Warszawa), Radca Dworu Prof. Dr. Wicherkiewicz (Kraków).
3) Sprawozdanie piśmiennictwa polskiego do czasopism zagranicznych Spraw. Prof. Dr. Ciechanowski (Kraków), Dr. Guranowski (Warszawa).
4) Sprawa wydawnictwa Archiwum nauk biologicznych i lekarsk. polsk. Spr. Radca Dw. Prof. Dr. Kadyi.

II. Posiedzenie ogólne dnia 23. lipca o godz. 4 popoł.

1) Przeszkody w rozwoju czasopiśmiennictwa lek. polsk. — sposoby ich usunięcia, — reformy potrzebne. Ref Dr. Jaworski (Warszawa), Dr. Skalski (Łódź). Prof. Dr. Ciechanowski (Kraków).
2) Prasa lekarska wobec spraw zawodowych. Ref Dr. Sterling (Łódź)

III. Ogólne posiedzenie dnia 24. lipca o godz. 9 rano -

1) Sprawa pism popularnych. Ref. Prof. Dr. Panek. (Lwów).
2) Ewentualnie sprawy niezałatwione na poprzednich posiedzeniach.

II. Posiedzenie delegatów dnia 25. lipca o godz. 9 przedpoł.

1) Rewizya uchwał w sekcyi zapadłych celem przedłożenia ich na II. ogólnem posiedzeniu.
2) Wnioski delegatów prasy lekarskiej.

Delegaci prasy lekarskiej do sekcyi prasy lekarskiej X. Zjazdu lek. i przyr. polskich dotychczas przez Redakcye zgłoszeni

1) *Nowiny lekarskie*: Dr. Paweł Gantkowski, Dr Stanisław Łazarewicz
2) *Redakcya Pamiętnika* Tow. lek warszawskiego: Dr, Kazimierz Rzętkowski.
3) *Przegląd piśmiennictwa lek. polsk.*: Dr. Kazimierz Rzętkowski, Dr. Stanisław Kamieński.
4) *Gazeta lekarska*: Dr Pruszyński, Dr. Szumlański.
5) *Medycyna*: Dr. Sadowski, Dr. Guranowski.
6) *Kronika lekarska:* Dr. J. Zawadzki, Dr. Winiarski.
7) *Krytyka lekarska:* Dr. Kramsztyk, Dr. Rzętkowski.
8) *Czasopismo lekarskie:* Dr Sterling, Dr. Brudziński, Dr. Skalski.
9) *Przegląd lekarski:* Prof. Dr. Ciechanowski, Dr. Kwaśnicki.
10) *Rocznik lekarski*: Prof. Dr. Browicz, Prof. Dr. Nowak.
11) *Postęp okulistyczny*: Radca Dworu Prof Wicherkiewicz.
12) *Tygodnik lekarski*: Prof. Dr. Sieradzki, Doc Dr. Rencki.
13) *Archiwum nauk biologicznych i lekarskich:* Prof. Dr. Kadyi
14) *Głos lekarski:* Dr Sz Mikołajski, Dr. Jakób Moszkowicz
15) *Przegląd higieniczny:* Prof Dr Grabowski, Prof Dr Panek.
16) *Przegląd weterynarski*: Prof. Mag St Królikowski i lek. wet. F. Fried.

XXVI. Sekcya wychowania fizycznego.

Obraduje w sali ćwiczeń Zakładu fizyologicznego (ul. Piekarska 52).
Gospodarz: Dr. Eug. Piasecki, (ul. Trzeciego Maja 2).
Sekretarz: Dr. Karol Hornung. (ul 29. Listopada 16).

Tematy ogólne:

I. Stan obecny higieny szkolnej w Polsce. Ref. Kopczyński i Wernic (Warszawa), Hornung i Piasecki (Lwów); referat z Wielkopolski przyrzeczony.
II. Szkoła wobec kwestyi płciowej, Ref. Wernic (Warszawa), Karwowski (Poznań), Blumenfeld i Witwicki (Lwów).
III. Postępy na polu wychowania fizycznego w Polsce od ostatniego Zjazdu (1900). Ref. Kosmowski (Warszawa), Piasecki (Lwów).
IV. Praca ręczna jako czynnik wychowania fizycznego. Ref Kozłowski (Warszawa), Błażek (Stryj).

Porządek obrad.

I. Posiedzenie dnia 23. lipca o godz. 9. przedpołudniem.

(wspólnie z sekcyami: medycyny publicznej i przyrodniczo-dydaktyczną w sali wykładowej zakładu anatomii opisowej).
1) Referat I. (patrz wyżej).
2) Referat II. („ „).
3) Rezolucya w sprawie lekarzy szkolnych: Janelli i Serbiński (Lwów).
4) Walczyński (Tarnów). O zadaniach lekarzy szkolnych.
5) Kopczyński (Warszawa). Znaczenie higieniczno-wychowawcze systematycznych oględzin lekarskich młodzieży szkolnej.
6) Niezabitowski (N. Targ). Ambulatoryum szkolne w Nowym Targu.

II. Posiedzenie, dnia 24 lipca o godz. 9-tej przedpołudniem.

1) Tchórznicki (Warszawa). Stan sanitarny lokali 200 szkół początkowych miejskich warszawskich w ostatnim trzechleciu.
2. Żenczykowski (Warszawa). Warunki sanitarne lokali szkolnych i stan fizyczny młodzieży prywatnych szkół średnich w Warszawie.
3) Knappe (Warszawa) Tosamo — szkół początkowych warszawskich Polskiej Macierzy szkolnej.
4) Krysiński (Warszawa). Tosamo — szkół warszawskiego koła przemysłowców.
5) Kondratowicz (Żydaczów). O higienie szkolnej.
6) Błażek (Stryj). Higiena pracy umysłowej ucznia.
7) Aleksandrowiczówna (Lwów). Plany naukowe szkół żeńskich w Galicyi.
8) Koelichen (Warszawa). Szkoły i zakłady wychowawcze dla dzieci na umyśle upośledzonych.

Dnia 24. lipca o godz. 3. popoł. na podwórzu strażnicy pożarnej miejskiej (Podwale): demonstracya ćwiczeń pożarniczych i w ogóle ratowniczych, które nadawałyby się do włączenia w program wychowania fizycznego młodzieży.

III. Posiedzenie, dnia 25. lipca o godz. 9-tej przedpołudniem.

1) Referat III. (jak wyżej)
2) Winogrodzki (Sambor). Statystyka wychowania fizycznego w szkołach średnich galicyjskich.
3) Kozłowski (Warszawa). Temat zastrzeżony.
4) Referat IV. (jak wyżej).
5) Wydżdżanka (Warszawa). Znaczenie higieniczno wychowawcze slojdu oraz rozpowszechnienie jego w szkołach warszawskich.
6) Tchórznicki (Warszawa). O kąpielach dzieci szkół miejskich w Warszawie.
7) Chodecki i Kopczyński (Warszawa). Z higieny domowej ucznia.
8) Piasecki (Lwów). Demonstracya przyrządów własnego pomysłu.
9) Niemiec (Lwów) Mundurki uczniowskie pod względem zdrowotnym i pedagogicznym

XXVII. Sekcya medycyny wojennej.

Obraduje w klinice chirurgicznej (ul. Pijarów 4).
Gospodarz: starszy lekarz sztabowy Dr. J. Link, szef sanitarny XI. korpusu.
Sekretarz: lekarz sztabowy Dr. Karchesy.

Porządek obrad:

I. Posiedzenie dnia 22. lipca 1907 o godzinie 4 po południu.

1) Dr. Hermann Chajes, lekarz pułkowy. O chorobach umysłowych w armii.
2) Dr. Josef Hamburger, lekarz sztabowy. Jaglica.
3) Dr. Karol Turnau, lekarz pułkowy. Implantacya zębów.
4) Dr. Henryk Berger, lekarz pułkowy. Działanie najnowszych przetworów leczniczych.

II. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 9 przed południem.

1) Dr. Eugeniusz Karchesy, lekarz sztabowy. Ostateczny rezultat operacyi doszczętnej przepuklin (Statystyka 460 przypadków operowanych w szpitalu garnizonowym we Lwowie).
2) Dr. Stanisław Mosing, lekarz pułkowy. Rozwój fizyczny wychowanków szkół wojskowych w czasie ich pobytu w zakładach.
3) Dr. Bertold Reder, lekarz pułkowy. Opatrywanie rannych w naszej armii na polu walki.
4) Dr. Zdzisław Juchnowicz-Hordyński, starszy lekarz sztabowy. Czynność chirurgiczna na polu walki.

III. Posiedzenie dnia 23. lipca 1907 o godzinie 4. po południu.

1) Dr. Andrzej Buraczyński, lekarz sztabowy. Ostry zanik wątroby w przebiegu kiły drugorzędnej.
2) Dr. Maurycy Friedmann, lekarz pułkowy. Woda do picia z uwzględnieniem zaopatrzenia w wodę do picia armii na polu walki.

Posiedzenie zbiorowe dla sprawy alkoholizmu.

Odbędzie się w sali wykładowej farmakologii (Piekarska 52).

dnia 23. lipca 1907 o gdoziny 8. do 10. przed południem.

Gospodarz: Prof. Dr. St. Bądzyński, (ul. Gosiewskiego 4).
Sekretarz: Dr. St. Dąbrowski, (ul. Piekarska 52).

Porządek obrad:

1) Prof. Dr. L. Popielski (Lwów). O działaniu alkoholu na fizyologiczne czynności organizmu w świetle obcych i własnych badań.
2) Prof. Dr. J. Piltz (Kraków). O wpływie alkoholizmu na choroby systemu nerwowego oraz o leczeniu alkoholizmu.

SKŁADKI NA POMNIK M. NENCKIEGO.

Wydział gospodarczy X. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich oraz komitet pomnika podają do wiadomości, iż na pomnik M. Nenckiego wpłynęły dotąd następujące datki:

Od Tow. przyrodników im. Kopernika we Lwowie 100 kor., na wniosek Mag. farm. K. Sklepińskiego od gremium aptekarzy wsch. gal. 50 kor., od koła aptekarzy lwowskich 50 kor Na listę prof. Dr Br. Radziszewskiego: prof. Dr. Br. Radziszewski 30 kor., Wł. Leppert (Warszawa) 250 kor. 65 gr., doc. Dr. St. Opolski 20 kor., Dr. Bolland ze składek zebranych w Tarnopolu 30 kor. — razem 330 kor. 65 gr. — Na listę prof. St Kostaneckiego (Berno-Szwajcarya) prof. Dr. St. Kostanecki 45 kor., prof. Dr. Tambor (Berno) 10 kor., Dr. Wiktor Lampe (Berno) 10 kor — razem 65 kor. Na listę dyrektora szpitala Dr. J. Starzewskiego: Dr. J. Starzewski 2 kor., Dr. J. Krzyszkowski 2 kor., Dr. W Arnold 2 kor., Dr. M Świątkiewicz 2 kor., Dr. W. Opolski 2 kor., Dr. E. Wajgiel 2 kor. — razem 12 kor. — Na listę prof. Dr. A. Becka: prof. Dr. G. Ziembicki 20 kor., Dr F. Obłułowicz 5 kor., Dr. O. Pisek 5 kor., prof. Dr W. Szymonowicz 20 kor., doc. Dr. R. Rencki 20 kor., prof. Dr. L. Rydygier 20 kor., Marya Strzelecka 1 kor, prof. Dr M Machek 20 kor., doc. Dr. A. Sołowij 5 kor., — razem 116 kor. — Na listę prof. Dr. St. Bądzyńskiego: prof. Dr. St. Bądzyński 100 kor., prof. Dr. L. Popielski 50 kor., prof. Dr. A. Beck 20 kor., prof. Dr. W. Sieradzki 20 kor., prof. Dr. W. Łukasiewicz 20 kor, prof. Dr. A. Mars 20 kor., prof. Dr H. Halban 20 kor., prof Dr. J. Raczyński 20 kor., prof. Dr. J. Prus 20 kor., prof. Dr. P. Kučera 10 kor., doc. Dr. A. Bednarski 10 kor., — razem 310 kor. — Od Dra Kazimierza Orzechowskiego (Wiedeń) 20 kor. — Na listę pani prof. Dr. Nadiny Sieberowej (Petersburg): prof. Dr. N. Sieberowa 100 rb, prof. Dr Szymon Dzierzgowski 100 rb., p. Władysław Dzierzgowski 100 rb, p. Olga Grigoriewa 1 rb., p. St. Biernacki 50 kop., p. Witold Białosuknia 3 rb. — ra-

zem 304 rb. 50 kop. = 764 kor. 75 gr. — Od wydziału Tow. nauczycieli szkół wyższych (Lwów) 30 kor. Od członków komisyi redakc „Przeglądu lekarskiego“ (Kraków) 50 kor. Od docenta Dr. Wł. Janowskiego (Warszawa) 32 kor. 40 gr. Od Dyrekcyi Banku zaliczkowepo (Lwów) 100 kor Na listę p. Mag farm. Leona Różyckiego (Warszawa): p. L. Różycki 50 kor., p. Wanda Różycka 12·50 — razem 62 kor. 50 gr. — Od p. prof. Dr. Ign. Baranowskiego (Warszawa) 50 kor., od p. Dr. Józefa Berlinerblaua (Warszawa) 32 kor. 31 gr. — Na listę p. Dr. fil. Maks. Reichera (Sosnowice): p. M. Reicher 20 kor., p Dr. fil. M. Wołkowicz 2 rb., p A. Wołkowicz 2 kor. 50 gr, p. Dr. fil. B. Zdanowski 1 rb., p. Dr. fil. U. Likiernik 10 kor., p. Z. Teplitz 4 rb. 50 kop, — razem 51 kor 50 gr. Na listę I. (dodatkowo): p. Dr. Mazurkiewicz (Lwów) 5 kr., p. sł med. Fr. Czubalski 1 kor., p. sł. fil. S. Stein 1 kor. — razem 7 kor. — Od p. Dr. Miecz. Sołtysika (Lwów) 10 kor, od p. Dr. Fr. Chłapowskiego (Poznań) 20 kor. Na listę p. Dr. M. Lebensbauma (Warszawa): Dr. M. Lebensbaum 3 rb, p. Dr Maks. Flaum 3 rb. — razem 6 rb. — Od Tow. lekarskiego w Krakowie 50 kor., od c. k. galicyjskiego Tow. gospodarskiego 100 kor., od lekarzy miasta Poznania za pośrednictwem Redakcyi „Nowin lek.“: pp. Dr. Dr. Adamczewski 2 mk., Bolewski 2 mk., Chachamowicz 1 mk., Chrzanowski 2 mk., Dandelski 2 mk., Dembiński 2 mk.. Dziembowski 2 mk., Gantkowski 2 mk., Grabowski 2 mk., Jarnatowski 2 mk., Jerzykowski 2 mk. Kapuściński 2 mk, Karwowski 2 mk., Kożuszkiewicz 2 mk., Krole 2 mk., Krysiewicz 3 mk., Kuczer 1 mk., Laudowicz 2 mk., Łasarewicz 3 mk., Maćkiewicz 2 mk., Meissner 2 mk. Michalski 2 mk., Mieczkowski 2 mk., Müller 2 mk., Niegolewski 2 mk., Panieński 3 mk., Pomorski 2 mk., Rydlewski 1 mk., Rzepnikowski 3 mk, P. Schultz 2 mk., Skoczyński 2 mk., Smoliński 2 mk, Stan 2 mk., Stasiński 2 mk., Stark 1 mk., Święcicki 5 mk., J. Schulz 1 mk., M. Schulz 2 mk, Szulczewski 3 mk., Tomaszewski 2 mk., Wicherkiewicz 3 mk., Fr. Zakrzewski 5 mk., Ks. Zakrzewski 2 mk., Zielewicz 2 mk. — razem po potrąceniu opł. kursora 85 mk. = 99 kor. 91 gr — Na listę rektora p. prof. Dr. J. Szpilmana pp.: prof. Dr. J Szpilman 50 kor. prof. Dr M. Grabowski 10 kor, prof. Gizelt 10 kor., doc. Dr. Fibich 10 kor, doc Dr. Kulczycki 10 kor., prof Dr. St Królikowski 5 kor., prof. Kretowicz 5 kor., kraj. ref. weterynaryi Fr. Ponicki 5 kor., Dr. Mahl 5 kor., Dr M. 2 kor., lekarze weter. kand. do egz. fizyk. 8 kor. — razem 120 kor. — Na listę p. prof. Dr. St. Tołłoczki: pp. prof. dr. St. Tołłoczko 5 kor., Radoszewski 3 kor. prof. Dr Hadaczek 3 kor., insp. Bruchnalski 3 kor., prof. Dr. Twardowski 1 kor., S. A 3 kor., prof Dr. Witkowski 2 kor., prof. dr. Kluczkiewicz 2 kor. szereg ofiarodawców o podpisach nieczytelnych 19., razem 46 kor. Od p. doc. dr. J. Modrakowskiego (Kissingen) 20 kor, od p. doc. dr. S. Kowalskiego 5 kor., od p. dr Piotra Kucharskiego 5 kor., od p. dr. J. Wojtkowskiego 10 kor., od p. Dr. A. Szulisławskiego 10 kor., od p. Dr. Anny Polikierowej (Greppin koło Halle) 10 kor., od p. Dr. Henryka Polikiera 10 kor., od Towarz. lekarzy galic. (Lwów) 100 kor., od Rady miasta Lwowa 100 kor., od koła lekarzy polskich w Petersburgu za pośrednictwem skarbnika p. Dr. Wiercińskiego 35 rb., od p. sł. med. L. Zbyszewskiego 2 kor., od p. prof. Dr. Laskowskiego (Genewa) 20 frank. = 19 kor. 4 gr., na listę p. prof. Dr. Szymona Dzierzgowskiego (Petersburg) pp. Bronisław Wilczyński 10 rb, Bronisława Miszkiewicz 3 rb, Bolesław Hartung 3 rb., mag. farm. Wit. Schulz 25 rb. — razem 41 rb. = 104 kor. 12 gr. — Od Izby lek. wsch.-galic. (Lwów) 50 kor., od Izby lek. zach.-gal. (Kraków) 50 kor., od p. prof. B. Wicherkiewicza (Kraków) 20 kor., od p. mag. farm Walerego Włodzimirskiego (Lwów) 20 kor., od galic. Towarzystwa aptekarskiego 50 kor., od Koła medyków Wszechnicy lwowskiej z własnych funduszów 50 kor., za składek zebranych pośród młodzieży uniwersytetu 90 kor. 28 gr. — razem 140 kor. 28 gr. — Od p. dr. Wład. Palmirskiego (Warszawa) 10 rb. Na listę p. prof. Dr. Zawidzkiego (Ryga) pp. prof. Dr. P. Walden 5 kor., prof. dr. C A. Bischoff 5 kor.. dr. A. Lutz 3 kor., doc. Dr. M. Centnerszwer 5 kor., Dr J. Feletow 3 kor., Dr. Stan. Schimansky 3 kor., Dr. J. Zawidzki 5 kor, zarząd Związku polskiego w Rydze 12 kor., prof. Dr. G. Blacher 5 kor. inż A. Wołokitin 5 kor., prof A. Jensch 5 kor., prof. B. Wodziński 5 kor., Dr. E. Fröhlich 3 kor., Dr. Dolin 2 kor, Dr Adam Battel 3 kor, inż. N. Steinbach 5 kor. — razem 75 kor — Od p. docenta Dr. Edm Biernackiego (Karlsbad) 50 kor.

Od p. prof Hil. Schramma (Lwów) 10 k., od p. dr. Matyldy Goldflussówny (Lwów) 10 k., od p. dr. J. Batki (Suez) 10 k., od p. prof dr. Wł. Ochenkowskiego (Lwów) 10 k., od p. dr. W. Moraczewskiego (Karlsbad) 20 k., od p. dr. M. Sołtysika (Stryj) 2 k, od p. prof dr. J. Wiczkowskiego (Lwów) 10 k., od p. Alberta Szkowrona kupca (Lwów) 30 k. Na listę p. Stef. Królikowskiego (Będzin, Kr. P.) pp. Gutterman 1 rb., Wójcik 1 rb., E Arwad 1 rb., Zamorski 1 rb, J. Weinzieher 1 rb., dr. Jan. Dehnel 5 rb, dr. Stef. Królikowski 3 rb. 50 kop, ofiarodawcy o podpisach nieczytelnych 4 rb. 50 kop. suma 19 rb. = 47 k. 78 h — Na listę p. dr. fil. W. Humnickiego (Warszawa) 10 rb. = 25 k. 15 h. Dr. Tadeusz Milewski (Kołomyja) 10 kz Na listę Nr. 58 prof. dr. St. Tołłoczki złożyli: pp Kazimierz Kling 10 k., dr. Blumenfeld Emanuel 10 k., prof. dr. Karol Olszewski 20 k., prof. dr. Brühl (Heidelberg) 30 k., prof. dr. Tołłoczko 5 k. prof. dr. Bylicki 50 k., Uczniowie I. pracowni chem Wszechnicy w Lwowie 17 k. 60 h., Tadeusz Godlewski 10 k., Edward Kurowski 5 k., prof. Estreicher (Fryburg) 10 k., czyli razem 172 k. 60 h. Dr. Aleksander Maciesza (Płock) 8 k. 11 hal.

Razem więc wpłynęła na pomnik M Nenckiego do dnia 15. lipca b. r. 4024 k. 40 h.

Podając do wiadomości ogółu ten wynik składek w imieniu Wydziału gospodarczego Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich oraz ściślejszego komitetu pomnika wzywamy ogół uczestników Zjazdu oraz cały ogół polski do dalszych składek na pomnik. Niech ten Zjazd który się odbywa pod znakiem czci dla pamięci M. Nenckiego, niech ogół polski w tych pamiętnych dniach zjazdu da wyraz uświadamiającemu się w narodzie przekonaniu, że odrodzenie i oświatę narodu oprzeć należy na mocnych podstawach pracy twórczej jego najwybitniejszych umysłów przez pielęgnowanie nauki polskiej. Nadmiar składek po pokryciu kosztów pomnika ma stać się zaczątkiem fundacyi ku wspieraniu rozwoju nauk przyrodniczych i lekarskich w Polsce. Niechże więc płyną datki! W ofiarności na pomnik M. Nenckiego ma wszak zespolić się cześć dla geniusza nauki polskiej z pragnieniem by ta epoka, którą życie jego stanowi w dziejach nauki naszej trwała dalej, odradzając się w twórczości umysłów następnych pokoleń.

Za Wydział gospodarczy
X. Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich

Wł. Bylicki prezes — *A. Szulisławski* sekretarz.

Za ściślejszy komitet pomnika

St. Bądzyński — *Stef. Dąbrowski.*

Składki przyjmuje dalej Biuro X. Zjazdu w Muzeum przemysłowem miejskiem.

Ku czci ś. p. *Marcelego Nenckiego*, pod którego nazwiskiem ten jubileuszowy niejako, bo X. Zjazd przyrodniczo-lekarski będzie się odbywał, dał Komitet gospodarski wybić medal pamiątkowy w kształcie *plakiety bronzowej z popiersiem Nenckiego.* Twórcą projektu jest Dr. Kunzek, artysta rzeźbiarz w Krakowie. Wykonanie wypadło nader udatnie, a plakieta ta stanowić będzie miłą pamiątkę dla Członków i Uczestników Zjazdu, o wybitnej artystycznej wartości. Dochód z rozsprzedaży plakiety przeznaczony na pokrycie kosztów pomnika.

Plakietę nabywać będzie można w biurze głównem Komitetu (Gmach muzeum przemysłowego). Cena 5 K.

INFORMACYE.

BIURO X. ZJAZDU

znajduje się w hali Muzeum przemysłowego Miejskiego (ul. Hetmańska), otwarte codziennie, począwszy od godziny 8 rano do 1 i od godziny 3 do 6 po południu, udziela członkom Zjazdu informacyi w każdym kierunku.

Biuro to:

1. Załatwia wpis na członków Zjazdu
2. Wydaje odznaki i wszelkie wydawnictwa przeznaczone dla członków (Księgę pamiątkową o Lwowie, Dziennik Zjazdu i t. p.)
3. Przyjmuje wpisy na wycieczki
4. Sprzedaje plakietę z popiersiem ś. p. Nenckiego.

Wejście do teatru na I. uroczyste posiedzenie Zjazdu za okazaniem legitymacyi. Pierwsze rzędy foteli i loże zastrzeżone dla członków zamiejscowych. Wejście na scenę dla komitetowych i delegatów z lewego korytarza parterowego.

Odznaki Zjazdu.

Każdy Członek i Uczestnik Zjazdu otrzyma odznakę w kształcie mosiężnej zapinki zakopiańskiej z napisem na poprzeczce „X. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich Lwów 1907." Odznakę tę wykonano ściśle wedle oryginalnego wzoru z dzieła Matlakowskiego „Zdobnictwo zakopiańskie" w fabryce bronzowniczej Sknurzila we Lwowie.

Członkowie Komitetu gospodarczego i Sekretarze Sekcyi nosić będą odznakę zjazdową na czerwono-białej *okrągłej rozecie* — *Członkowie komitetu młodzieży akademickiej*, na czerwono-białej *kokardce* — Członkowie *Komitetu kwaterunkowego* będą mieli wybity na dłuższym końcu kokardy napis: „*Komitet kwaterunkowy*".

Wycieczka balneologiczna I.

Wyjazd Lwów 7·30 rano **dnia 26. lipca 1907** Przyjazd do Drohobycza 10·15 ran **dnia 26. lipca 1907**. Stąd końmi do Truskawca. Po zwiedzeniu **Truskawca** pod wieczór około 6-tej odjazd powozami do **Borysławia**, po zwiedzeniu kopalń powozami do Drohobycza, gdzie nocleg.

II. dzień 27 lipca 1907.

Odjazd z Drohobycza 5·55 rano do **Rymanowa** (Rymanów stacya 10 55 przyj.) Po zwiedzeniu **Rymanowa** powozami do **Iwonicza** i tamże nocleg.

III. dzień 28. lipca.

Zwiedzenie **Iwonicza**. Odjazd z Iwonicza 11·10 rano do Gorlic, gdzie przyjazd 1·56 popołudniu. Tam obiad i powozami (32 klm.) do **Wysowej;** tamże nocleg.

IV. dzień 29. lipca.

Zwiedzenie **Wysowej**. Po obiedzie wyjazd około 1-ej do **Bardyowa** (18 klm.) Przyjazd do **Bardyowa** około 4—5 po południu — zwiedzenie — nocleg.

V. dzień 30. lipca.

Odjazd z Bardyowa koleją o 11 15 rano do **Muszyny-Krynicy,** gdzie przyjazd 3·25 po południu.

Ewentualne zmiany zastrzega się. Koszt wycieczki (Lwów-Krynica kolej II. kl. i powozy z wyłączeniem jedzenia i po części noclegów) **około 50 koron.**

Zgłoszenie do 23 lipca wieczorem w biurze Zjazdu Ważne tylko, gdy cała kwota do tego czasu uiszczoną zostanie.

Dr. Adam Greliński. (Ul. Akademicka 4).

Biuro redakcyjne „Dziennika Zjazdu" pomieszczonem jest na czas Zjazdu w drukarni Pillera, Neumanna i Sp. przy ul. Łyczakowskiej l. 3 (schody w podwórzu w głębi). Puszki przeznaczone na korespodencye do Redakcyi Dziennika Zjazdu znajdują się: 1) w biurze głównem Zjazdu w Muzeum przemysłowem miejskiem, 2) w przedsionku Zakładu położniczo-ginekologicznego, 3) na drzwiach wchodowych Zakładu medycyny sądowej (ul Piekarska 52. gmach wschodni), 4) w Uniwersytecie obok loży portyera, 5) w przedsionku Zakładu chemicznego (ul. Długosza 6).

Każdy prelegent oraz zabierający głos w dyskusyi, winien przemówienie swe bezzwłocznie spisać na kartce i wręczyć sekretarzowi sekcyi.

Urząd pocztowy i telegraficzny znajduje się obok Biura Zjazdu w hali Muzeum Przemysłowego Miejskiego. Wejście od ulicy Hetmańskiej.

Otwarty codzień od godziny 8 rano do 3 po południu.

Członkowie Zjazdu mogą polecić, aby adresowano do nich listy „poste restante", które odbierać będą w tym urzędzie pocztowym.

1. Oglądanie i zwiedzanie starożytności miasta, zbiorów, muzeów i Ossolineum pod przewodnictwem Dr. Czołowskiego.
2. Zwiedzanie zbiorów przyrodniczych pod przewodnictwem Radcy szkolnego prof. Maryana Łomnickiego i prof. Józefa Siemiradzkiego.

Punkt zborny: weranda Kawiarni wiedeńskiej (ul. Hetmańska) o godz 7-ej rano codziennie od wtorku 23 lipca począwszy.

Członkowie poznają się po odznakach.

Program wycieczki do Złoczowa, Sasowa, Podhorzec i Oleska.

Wycieczka wyruszy w dniu 26 b m w piątek z dworca Podzamcze o 6·35 rano i przybędzie do Złoczowa o 8 19, a po zwiedzeniu nowego szpitala w Złoczowie podwodami uda się do Sasowa. Po zwiedzeniu zakładu wodoleczniczego i wspaniałej fabryki papieru i po zjedzeniu śniadania o 11 godz. udadzą się wycieczkowcy podwodami do Podhorzec, po zwiedzeniu których pojadą dalej do Oleska gdzie przygotowanym będzie obiad (między 2 3 popoł. we wspaniałej sali teatralnej tamtejszego koła Tow. szkoły ludowej). Po obiedzie zwiedzanie zamku w Olesku, wieczorem odjazd końmi do Ożydowa a stąd koleją do Lwowa — gdzie przyjazd o godz. 10·16 w nocy.

Koszta wycieczki wraz z kosztami kolejowemi II kl, pokryciem wydatków na podwody i po opłaceniu obiadu w Olesku wynoszą około 20 K.

W Sasowie będą podejmywali gościnnie wycieczkowców pp. Weiserowie właściciele fabryki i zakładu wodoleczniczego.

Uczestnicy mogą się zgłaszać codziennie d 8—9 rano i od 2—4 popołudniu w mieszkaniu Dra Serbeńskiego (Chorążczyzna 18.) a nadto w dniach 21. i 22. lipca od 10—12 przed południem w biurze komitetu.

W obec trudności wynajęcia podwód zgłoszenia przyjmować się będzie tylko do wieczora 22. lipca

W razie niepogody wycieczka może być odwołana

Wycieczka balneologiczna II.

Wyjazd: Lwów o godz. 11-tej wieczór dnia 25 lipca przez Kraków do Chabówki przyj: 2 13 popoł. 26 lipca.

Zwiedzenie w pobliżu leżącej Rabki.

Odjazd z Chabówki 6·48, przyjazd do Zakopanego o o godz. 8·49 wieczór.

Dnia 27 lipca zwiedzenie Zakładów leczniczych w Zakopanem tudzież Sanatoryum Dr. Dłuskiego.

Dnia 28 lipca wycieczka do Morskiego Oka.

Dnia 29 lipca odjazd z Zakopanego o godz. 5·50 rano do Nowego Targu, przyjazd 6.45 rano.

Stąd końmi przez Czorsztyn do Czerwonego klasztoru następnie łódkami Dunajcem przez Pieniny do Szczawnicy — przyjazd około godz. 1-szej w południe. W razie niepogody z Czerwonego klasztoru dalsza jazda również powozami do Szczawnicy.

Zwiedzenie Szczawnicy.

Dnia 30 lipca odjazd ze Szczawnicy o godz. 6 tej rano do Starego Sącza, stąd podróż koleją do Żegiestowa-Zdroju, gdzie przybędzie wycieczka o 12·46 w południe. Zwiedzenie Żegiestowa O godz. 6·20 odjazd do Muszyny, stąd powozami do Krynicy około godz. 8-mej wieczór.

Dnia 31 lipca zwiedzenie Krynicy.

Ewentualne zmiany zastrzega się.

Koszt wycieczki (Lwów—Krynica kolej II. klasa, powozy i nocleg z wyłączeniem jedzenia) ustali się później a przypuszczalnie wynosić będzie około 70 koron. Zgłoszenia do 23 lipca w biurze Zjazdu.

Informacyi udziela kierownik wycieczki **Dr. Jan Grek** ul Piekarska l. 52.

Zwraca się uwagę członków Zjazdu, że **W Towarzystwie sztuk pięknych** (Gmach muzeum przemysłowego miejskiego — wejście od ul. Teatralnej) znajduje się obecnie bardzo piękna zbiorowa wystawa prac **Chełmońskiego**.

W czasie X Zjazdu przyrodników i lekarzy polskich odbędą się następujące wycieczki sekcyi VII t. j. przyrodniczo-rolniczej.

1). 24. lipca do Dublan, odjazd ze Lwowa powozami o godz. 7. rano z hotelu Francuskiego na placu Maryackim. Dla chcących wziąć udział tylko przez ½ dnia odjazd 2-gi o godz. 2-giej po południu. Powrót do Lwowa wieczór na 8-mą godzinę. Przewodniczący: Dyrektor I. Mikułowski-Pomorski. Liczba uczestników ograniczona.

2). 26—28. lipca włącznie wycieczka na Połoninę Porzyżewską pod Howerlą na Czarnohorze do stacyi doświadczalnej dla kultury połonin. Przewodniczący Radca Wydz. Kraj. Dr. Ignacy Szyszyłowicz. Wyjazd ze Lwowa 2-ga w nocy z 25. na 26. lipca z dworca głównego.

3). 26—27. lipca wycieczka do Przeworska i okolicy, dla poznania gospodarstw w Mikulicach p. Jerzego Turnaua i w Przeworsku dóbr ordynackich Książąt Lubomirskich. Odjazd ze Lwowa 26. lipca godzina 8·25 rano pociągiem pospiesznym.

Chcący wziąć udział w tych wycieczkach zgłaszać się winni do gospodarza sekcyi przyrodniczo-rolniczej.

We wtorek 23 lipca.

Wielki Festyn na placu powystawowym począwszy od godziny 8 wieczorem

Parokonna dorożka na plac wystawy kosztuje 1 K 40 h. Jednokonna 1 K. Tramwaj elektryczny 24 h z przesiadaniem się

Oprowadzanie członków X. Zjazdu po mieście odbywać sią będzie codziennie od godziny 7 do 9 rano, począwszy od wtorku d. 23. lipca.

We środę 24 lipca.

Wycieczka do Kulparkowa do zakładu krajowego dla umysłowo chorych, w celu zwiedzenia nowo wybudowanych pawilonów dla chorych, budynków administracyjnych oraz oczyszczalni biologicznej.

Wycieczka ta odbędzie się tramwajami elektrycznymi pod przewodnictwem Dyrektora Zakładów kulparkowskich Dr. Władysława Kohlbergera.

Punkt zborny: stacya tramwa owa pod Kawiarnią wiedeńską (ul. Hetmańska) o godzinie 3 po południu.

We czwartek 25. lipca o godzinie 6 wieczorem.

Zapasy drużyn Towarzystwa Zabaw ruchowych na boisku obok wystawy i wręczenie I-ej nagrody X. Zjazdu Lekarzy i Przyrodników Polskich, zwycięskiej drużynie zapasów w piłce nożnej.

Droga na boisko prowadzi przez Wystawę przyrodniczo-lekarską i higieniczną.

Parokonna dorożka na plac wystawy kosztuje 1 K 40 h. Jednokonna 1 K. Tramwaj 24 h. z przesiadaniem się.

Koło literacko - artystyczne zawiadamia, że członkowie X. Zjazdu Lekarzy i Przyrodników polskich mają każdej chwili wstęp wolny do lokalów Koła, czytelni i do sal restauracyjnych. Ul Kopernika l. 1.

Wycieczka do Lubienia.

W środę dnia 24. lipca popołudniu pod kierownictwem Dr. Obmińskiego. Uczestników przyjmuje JW Baron Brunicki właściciel Lubienia.

wycieczka do Pustomyt.

W środę dnia 24 lipca popołudniu pod kierownictwem Dr Blaima. Uczestników przyjmuje WP. K. Mars właściciel Pustomyt.

Zgłaszać się należy w Biurze Zjazdu.

Zwiedzanie nowego szpitala izraelickiego
imienia Lazarusa
w środę dnia 24. lipca 1907.

Punkt zborny weranda Kawiarni wiedeńskiej (ul. Hetmańska) o godzinie $7\frac{1}{2}$ rano, gdzie oczekiwać będzie członków, chcących ten szpital zwiedzić, dyrektor szpitala Dr. Henryk Mehrer (z odznaką na kokardzie).

Komitet gospodarczy postarał się o to, aby w lokalach, gdzie się będą odbywały posiedzenia sekcyjne, znajdowały się bufety; odpowiednie napisy dadzą bliższe wskazówki.

SPIS UCZESTNIKÓW

X. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH

WE LWOWIE W ROKU 1907.

1. Dr. Acker S., Szczerzec.
2. Dr. Ameisen, Maurycy, Nowy Sącz.
3. Dr. Antoniewicz Władysław, Kijów.

4. Dr. Bośniacki Zygmunt, St. Giuliano poczta Pisa, Włochy.
5. Dr. Beszczyński Wincenty, Buffalo (Ameryka).
6. Dr. Boguszewski Staniław, Chicago (Ameryka).
7. Dr. Bykowski Ludwik, prof. gim., Sambor,
8. Dr. Bednarski Adam, doc. Uniwer. Lwów.
9. Dr. Bylina Aleksander, Starosielce, gub. Kijowska.
10. Dr. Buchowiecki Stefan, Olkusz (Kielce).
11. P. Buchowiecka, Olkusz (Kielce).
12. Dr. Biliński Mieczysław, Peczeniżyn.
13. Prof. Dr. Bądzyński Stanisław, Lwów.
14. Prof. Dr. Beck Adolf, Lwów.
15. Dr. Berezowski Kazimierz, Lwów.
16. Dr. Bieńkowski Bogumił, Lwów.
17. Dr. Bocheński Kazimierz, Lwów.
18. Dr Bohosiewicz Teodor, doc. Uniw. Lwów.
19. Dr. Breiter Rudolf, Lwów.
20. Dr. Brill Marcin, Lwów.
21. Dr. Bader Walenty, Lwów.
22. Dr. Buraczyński A., lek. sztab., Lwów.
23. Dr. Biały, Rybnik.
24. P. Białowa, Rybnik.
25. P. Beatus Adolf, dentysta, Kalisz.
26. Prof. Dr. Barącz Roman, Lwów.
27. Prof. Dr. Bylicki Władysław, Lwów.
28. Brzezicki Maryan, aptekarz, Buffalo (Ameryka).
29. Dr. Bogdanik Józef, Kraków.
30. Dr. Biernacki Edmund, Karlsbad.
31. Dr. Biro Maksymilian, Warszawa.
32. Dr Brudziński Józef, Łódź.
33. Dr. Brudnicki Jan, Kalisz.
34. Dr. Blaim Stanisław, Pustomyty.
35. Dr. Bałłaban Teodor, Lwów.
36. Prof. Dr. Bikeles Gustaw, Lwów
37. Dr. Blumenfeld Antoni, Lwów.
38 Dr. Berger Michał, Zbaraż.
39. Bergerówna Marya córka, Zbaraż
40. Berger Henryk syn, Zbaraż.
41. Dr. Balicki Stanisław, Gródek.
42. Dr. Bełzowski Michał, Toporów.
43. Dr. Bączkiewicz Jan, Warszawa.
44 P. Bączkiewiczowa, Warszawa.

45. Dr. Ciepielowski, lek. pow., Kolbuszowa.
46. Dr Chrzanowski Gustaw, Raków, gub. Mińska.
47 Dr. Chłapowski Franciszek, Poznań-Kissingen
48. Prof. Dr. Ciechanowski Stanisław, Kraków.
49. Dr. Czernecki Wincenty, Lwów.
50 Dr Czyżewicz Adam, (jun.), Lwów.
51. Prof. Dr. Czyżewicz Adam, Lwów.
52 Dr. Cieślewicz, Strzelno.
53 Dr. Cholewiński, Rypin.
54 Dr. Czaczkowski Józef, Lwów.
55. Chrzanowski Edmund, Petersburg.
56. Chrzanowska Zofia, Petersburg.
57 Chrzanowska Eugenia, Petersburg.
58. Dr. Chęciński C. Odessa.
59. Dr Cykowski Stanisław, Warszawa.
60. Chrostowski Bronisław, Warszawa Bracka.
61. Pani Chrostowska, Warszawa Bracka.
62. Dr. Dłuski Kazimierz, Zakopane.
63. Dr Dłuska Bronisława, Zakopane.
64 Dr. Danielski Zygmunt, Lwów.
65. Dr. Daum Ludwik. Lwów.
66. Dr. Dyski Ignacy, Moskwa
67. P. Dyska, Moskwa.
68. Dr Damański Emanuel, Lwów.
69. Dr. Danielski Jan, Rzeszów.
70. Dr. Drozdowicz, Warszawa.
71. Dr. Dybuś-Jaworski August. Lwów.
72. Dąbrowski Mieczysław właść. dóbr, Łubki, poczta Nałęczów, g. Lubelska.
73. Dr. Dobrzański Marcin, Kryłów, gub. Lubelska.
74. Drozd Sebastyan, prof. gimn, Jasło.

75. Dr. Ehrlich Dawid, Lwów.
76. Dr. Elektorowicz Emil, Lwów.

77. Dr. Fronczak Franciszek, Buffalo. (Ameryka).
78. Dr. Fibich Stanisław, prof. weter. Lwów.
79. Dr. Festenburg Edward, Lwów.
80. Dr. Feuerstein Izydor, Lwów.
81. Dr. Franke Maryan, Lwów,
82. Dr. Fels Izrael, Lwów.
83. Dr: Friedberg Wilhelm, prof. gimn., Lwów.
84. Dr. Fuchs Leon, Zbaraż.
85. Dr Feld Maurycy, c. k. lek. pułkowy, Brody.
86. Pani Feld Wanda, żona, Brody.
87. Pani Löw Gusta, matka żony, Brody.

88. Dr. Głowacki Bolesław, Lwów.
99. Dr. Gruszczyński Aleksander, Warszawa.
90. Dr. Geryn,
91. z osobą towarzyszącą, Rychwald
92. Dr. Godłowski, Lisko.
93. Prof. Dr. Grabowski Mieczysław, Lwów.
94. Dr. Gąsiorowski Napoleon, Lwów.
95. Prof. Dr. Gluziński Antoni, Lwów.
96. Dr. Gluziński Lesław, Lwów.
97. Dr. Grek Jan, Lwów.
98. Dr. Greliński Adam, Lwów.
99. Dr. Garbaczewski, Turobin, g. Lubelska.
100. Dr. Gantkowski, Poznań.
101. Dr Goldflusówna Matylda, Lwów.
102. Dr. Gidlewski Maryan, Lwów.
103. Dr. Garczyński Vital Julian A., Buffalo (Ameryka)
104. Dr. Górski Kazimierz, Odessa.
105. Dr. Gilewicz Stanisław, Sanok.
106. Dr. Goldstab, Jarosław.
107. Pani Golbstaub, Jarosław.
108. Dr. Gładyszowski Emil, lek. pow, Tarnopol.
109. Dr. fil. Garfein-Garski Stanisław, Kraków.
110. Dr. Gabryszewski Tadeusz, Bóbrka.
111. Dr. Goldberg Daniel, Pruszków, g. Warszawska.

112. Dr. Hryniewski, Moskwa.
113. Prof. Dr. Halban Henryk, Lwów.
114. Dr. Herman Maksymilian, doc. Uniw. Lwów.
115. Prof. Dr. Hoyer Henryk, Kraków.
116. Dr. Hescheles Izydor, Lwów.
117. Dr. Hojnacki Władysław, Lwów.
118. Dr. Hołówko Antoni, Dźwińsk.

(C. d. n.)

Dodatek do Nr. 1. Dziennika X. Zjazdu.

ROK 1907. LWOWSKI TYGODNIK LEKARSKI Nr. 29.

DZIENNIK X. ZJAZDU LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH WE LWOWIE

POD REDAKCYĄ PROF. DR. WŁODZIMIERZA SIERADZKIEGO.

Nr. 1. PONIEDZIAŁEK, 22. LIPCA. 1907.

SPRAWOZDANIE DELEGACYI STAŁEJ
ZJAZDÓW LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH.

IX. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich w r. 1900 w Krakowie wybrał po raz pierwszy, stosownie do zmienionej w tymże roku Ustawy Zjazdów, Delegacyę Stałą, do której weszli jako członkowie:

Prof. Dr. Ignacy Baranowski z Warszawy.
Prof. Dr. Kazimierz Kostanecki z Krakowa.
Dr, August Kwaśnicki z Krakowa.
Radca Dworu Dr. Józef Merunowicz ze Lwowa.
Prof. Dr. Władysław Natanson z Krakowa.
Prof. Dr. Maryan Smoluchowski ze Lwowa.
Dr. Heliodor Święcicki z Poznania.

Jako zastępcy zaś:
Dr. Franciszek Chłapowski z Poznania.
Prof. Dr. Stanisław Ciechanowski z Krakowa.
P. Władysław Leppert z Warszawy.
Dr. Karol Rychliński z Warszawy.
Prof. Dr. Grzegorz Ziembicki ze Lwowa.

Delegacya ta natychmiast, 24 lipca 1900, ukonstytuowała się, wybierając prezesem R. dw. Dr. Merunowicza, wiceprezesem Prof. Dr. Kostaneckiego, sekretarzem Prof. Dr. Ciechanowskiego, skarbnikiem Dr. Augusta Kwaśnickiego i ułożyła regulamin swych czynności.

Okres urzędowania tej pierwszej Delegacyi przeciągnął się nadspodziewanie o 4 lata ponad zwykłą trzechletnią kadencyę i trwał lat 7, w ciągu których odbyła Delegacya 6 posiedzeń pełnych, 3 zebrania członków galicyjskich, 3 zebrania członków krakowskich (w sprawie pomnika Baranieckiego), nadto trzykrotnie powzięto uchwały zapomocą okólnika.

Delegacya odebrała i wysłała dwieście kilkadziesiąt pism i listów w 93 rozmaitych sprawach.

Stosownie do §. 5 i 26. Ustawy Zjazdów odebrała Delegacya z końcem r. 1900 akta i fundusze od Wydziału gospodarczego IX. Zjazdu, a sprawdziwszy rachunki, udzieliła z nich Wydziałowi absolutoryum, akta zaś złożyła w archiwum Towarzystwa lekarskiego krakowskiego.

Wypełniając §. 4. Ustawy, zaprosiła Delegacya jeszcze w październiku 1900 na przewodniczącego Wydziału gospodarczego X. Zjazdu we Lwowie (którego termin przypadał pierwotnie na r. 1903) Prof. Dr. Antoniego Gluzińskiego, u na jego zastępcę prof. Dr. Zubera.

Gdy obaj zaproszeni w połowie r. 1902 urzędów tych się zrzekli, wówczas zaproszono prof. Dr. Emanuela Machka na prezesa, i prof. Dr. Zakrzewskiego na wiceprezesa, a gdy już wówczas wyłoniły się trudności natury lokalnej, nie dozwalające na Zjazd w r. 1903, odroczyła zarazem Delegacya na zasadzie §. 16 ustawy Zjazdów X. Zjazd o rok jeden. Zawiązany wówczas we Lwowie Wydział gospodarczy rozpoczął energicznie prace przygotowawcze i spełnił niemałą już część trudnego tego zadania, gdy niespodziewane wypadki obróciły całą pracę tę w niwecz. Wojna rosyjsko-japońska i wnet potem następujące ciężkie przejścia krajowe zmusiły Delegacyę do odwołania Zjazdu poraz drugi w r. 1904 i poraz trzeci z końcem r. 1905. Ta niepożądana odwłoka obok niepewności, w jakiej znalazła się większa część naszego narodu, musiała myśl o Zjeździe odsunąć na plan drugi wobec spraw ogólnonarodowych. Ustąpienie prezydyum Wydziału gospodarczego, niepewne ciągle stosunki i zubożenie materyalne w całym zaborze rosyjskim wytworzyły dla pierwszej Delegacyi niemałe trudności, które oby zdarzyły się po raz ostatni Oznaczenie terminu Zjazdu, stanowiące teraz według §. 16 obowiązek Delegacyi, wymagało w tych warunkach ostrożności, by powodzenie X. Zjazdu nie było na wielki szwank narażone; wznowienie czynności Wydziału gospodarczego nie było dla narażonych już raz na zawód lekarzy i przyrodników lwowskich zadaniem ponętnem. Dopiero kiedy powodzenie kilku innych, mniejszych Zjazdów naukowych, odbytych w Galicyi, rokować mogło nadzieję, iż i losom X. Zjazdu większe niebezpieczeństwo nie zagraża, Delegacya uznała, że bez znacznej szkody Zjazdu dłużej odkładać niepodobna i w październiku 1906 zwołała go na lipiec 1907. A pomimo bardzo krótkiego czasu na prace przygotowawcze, nie cofnęli się przed arcytrudnem tym razem zadaniem uproszeni do tego Prof. Dr. Władysław Bylicki, jako prezes i prof. Dr. Maryan Raciborski, jako wiceprezes Wydziału gospodarczego, za co Delegacya wyraża im serdeczną wdzięczność.

W ten sposób wypełnione zostało zadanie zgoła nieoczekiwane, jakie tym razem przypadło Delegacyi, obok właściwego, Ustawą Zjazdów zakreślonego jej zadania, t.j. wykonania uchwał Zjazdów. Zadanie to, które właśnie instytucyę Delegacyi (naśladowaną potem przez

inne Zjazdy naukowe polskie, jakoteż przez Zjazdy czeskie) powołało do życia, poczęści tylko w dosłownem brać można znaczeniu. Uchwały i rezolucye Zjazdów kierują się przeważnie do najrozmaitszych władz i instytucyi, towarzystw, a nawet kół społecznych, na które Delegacya może oddziaływać tylko pośrednio przez wpływ moralny, przez przypominanie uchwał Zjazdu, przez osobistą działalność poszczególnych swych członków. I to już jednak wielkim jest postępem, bo przedtem uchwały Zjazdu nietylko nie były wykonywane, ale nawet nieraz nie dochodziły do wiadomości tych, do których je kierowano. Przypomnieć o nich nie miał kto. Rzeczywiście przez Delegacyę bezpośrednio wykonane mogą być te tylko uchwały Zjazdów, które spełnić można zapomocą środków, jakie Delegacye ma w ręku; a należy mieć nadzieję, że te środki, przedewszystkiem fundusze, — obecnie jeszcze, jak zawsze w początkach, bardzo skromne, — przez dobrą gospodarkę Zjazdów urosną z czasem do pożądanych rozmiarów. Wreszcie zauważyć należy, że wśród uchwał Zjazdów nie brakło takich, które mają znaczenie jedynie teoretycznych postulatów, trudno ziścić się dających. To skłoniło też Delegacyę do uchwały w d. 12. lica 1902, opiewającej: »Delegacya wyraża życzenie wobec Wydziału gospodarczego X. Zjazdu, aby na przyszłość przedstawiane były na ogólnych posiedzeniach Zjazdów do uchwały tylko sprawy ważne i należycie pisemnie umotywowane ze wskazaniem instytucyi lub osób, które powinny się zająć wykonaniem uchwały. Wybór wniosków, nadających się na posiedzenia ogólne, należy z natury rzeczy do Wydziału gospodarczego, działającego w porozumieniu z Zarządem Zjazdu« (§. 13 Ustawy Zjazdów). Tę uchwałę uzasadniała już choćby ta okoliczność, że z wnioskodawców, do których Delegacya zwróciła się z prośbą, by podali szczegółowe opracowanie i plan wykonania swych, przez Sekcye i Zjazd uchwalonych wniosków większość pomimo kilkakrotnych upomnień nie wypełniła tego życzenia.

Przystępując do wykonania lub dopilnowania uchwał IX. Zjazdu musiała też Delegacya naprzód zająć się rozdzieleniem ich na takie, które we własnym zakresie w miarę swych środków może wykonać, takie, o których wykonanie należało zwrócić się przez stosowne pisma do rozmaitych kompetentnych instytucyi, towarzystw i osób — dalej takie, w których zaważyć mogło osobiste działanie członków Delegacyi i wreszcie takie, które do wykonania się nie nadawały. Z góry zaś z zakresu czynności Delegacyi same przez się wyłączały się rezolucye Zjazdu, zwrócone do pewnych kół społeczeństwa, a mogące na nie oddziałać przez samo już publiczne ogłoszenie, przez rzucenie pierwszej myśli. Niemniej jednak i sprawy, w ten sposób tylko przez Zjazd poruszone, stawały się potem przedmiotem praktycznych działań i Delegacya uważa za swój obowiązek zdać choćby w najogólniejszych zarysach sprawę z ich toku w przekonaniu, że Zjazdy mogą i te sprawy słusznie zapisać na rachunek swej inicyatywy i zaliczyć pośrednio do swego dorobku. A w rzędzie tych spraw właśnie mieści się wiele robót społecznych pierwszorzędnej wagi.

Spraw, których bezpośrednie wykonanie leżało w granicach sił i szczupłych środków Delegacyi, przekazał jej IX Zjazd dwie tylko.

Pierwszą, ściśle wykonaną, było uczczenie pamięci twórcy polskich Zjazdów, ś. p. Dr. Adryana Baranieckiego, trwałym pomnikiem. Oczywiście szło o stworzenie widomego znaku czci i hołdu w tem przedewszystkiem mieście, gdzie działalność tego znakomitego męża głównie się rozwijała, gdzie stworzył najważniejsze swe dzieła, w Krakowie. Pierwotnie ważyła się w Delegacyi rzecz około możliwości większego pomnika na placu publicznym, o którym pomyśli zapewne Rada miejska krakowska, gdy stanie już nowy gmach muzeum przemysłowego, założonego przez ś. p. Baranieckiego. Wszelako zarówno ta okoliczność, że gmach ten, a z nim zapewne i pomnik, nierychło będzie zbudowany, jak i ta, że przyczynienie się tylko pewnym udziałem do budowy pomnika nie odpowiadałoby intencyi IX Zjazdu, aby uczcić pamięć Adryana Baranieckiego właśnie i przedewszystkiem lub wyłącznie jako twórcy Zjazdów przyrodniczo - lekarskich polskich, skłoniły Delegacyę do tego, by ograniczyć się do skromniejszej wprawdzie, ale zato osobnej tablicy pamiątkowej, ściśle myśl IX Zjazdu wypełniającej. Gdy zaś umieszczenie tej tablicy w pobliżu gmachów, w których ś. p. Baraniecki przez szereg lat pracował, tj. w nawie kościoła OO. Franciszkanów natrafiło ze strony tego konwentu na nieprzełamane trudności, gdy tablicy wyznaczono miejsce tylko w zakącie klasztornych krużganków uznała Delegacya za najwłaściwsze dla pomnika miejsce Dom lekarski, pod wspólnym dachem jednoczący wszystkich lekarzy krakowskich i ich instytucye, tem więcej, że rzeczą niemal pewną zdawała się stała gościna także i towarzystw przyrodniczych w tym gmachu, która też może kiedyś się urzeczywistni. Gmach ten, według mistrzowskich pomysłów Stanisława Wyspiańskiego ozdobiony, tworzy wysoce artystyczne ramy dla pomnika. Cenną wartość pomnika stanowi popiersie ś. p. Baranieckiego, wykonane znakomitem dłutem prof. Laszczki, któremu należy się szczera wdzięczność za to, że oddając swój talent na usługi komitetu pomnika, umożliwił utrwalenie pamięci Baranieckiego pomimo skromnych na to przeznaczonych środków dziełem sztuki pierwszorzędnej wartości. Wielkiem ułatwieniem sprawy była ofiarność lekarzy i przyrodników warszawskich, którzy za staraniem czcigodnego prof. Baranowskiego do kosztów pomnika znaczniejszą przyczynili się kwotą. W sprawozdaniu rachunkowem znajdą się szczegóły o kosztach pomnika.

Bezpośrednio od Delegacyi zależało po części wykonanie drugiej jeszcze sprawy, mianowicie wprowadzenie w czyn niektórych uchwał sekcyi przeciwgruźliczej, której obrady wysunęły się były na czoło prac IX. Zjazdu. Przedewszystkiem wymienić tu należy wydanie drukiem obrad sekcyi przeciwgruźliczej, którego trud i koszt wzięli na siebie z godną największego uznania ofiarnością lekarze warszawscy. Pożyteczne to wydawnictwo, którem kierowali na zaproszenie Delegacyi dr. Sokołowski, Dunin i Hewelke, a którego stronę pieniężną w znacznej części załatwiły starania dr. Rychlińskiego, wyszło też w postaci okazałego tomu w ciągu roku 1901 i zostało za pośrednictwem i kosztem funduszów Delegacyi rozesłane uczestnikom Zjazdu.

Zwalczaniem gruźlicy miały według uchwał IX. Zjazdu kierować odrębne dla każdej z 3 naszych dzielnic organizacye, działające środkami, zastosowanymi do odrębnych miejscowych warunków, a zdające sobie wzajemnie na Zjazdach lek. i przyr. polskich sprawę ze swej działalności.

Pod zaborem rosyjskim, a ściślej mówiąc w Królestwie, wzięła na siebie to zadanie Sekcya przeciwgruźlicza, utworzona w warszawskiem Towarzystwie higienicznem stosownie do prośby, jaką na ręce Dr. Alf. Sokołowskiego przesłała Delegacya jeszcze w jesieni r. 1900. Należy przyznać, że w tej dzielnicy zdziałano w zakresie organizacyi walki z gruźlicą stosunkowo najwięcej, pomimo, że społeczeństwo ograniczone tam było i jest na własne tylko siły. W Galicyi sprawą tą zajęło się zawiązane już przed paru laty (stosownie do uchwał IX. Zjazdu) Towarzystwo higieniczne lwowskie, dalej Towarzystwo sanatoryum ludowego, powstałe we Lwowie, komisya przeciwgruźlicza, utworzona razem z innemi komisyami higienicznemi (dopiero w r. z.) przy Towarzystwie lekarskiem krakowskiem, wreszcie i pewne koła społeczeństwa. W Poznańskiem działalność na tem polu ze strony naszej bardzo słabo się zaznaczyła, ale też tłómaczy się to łatwo bardzo stosun-

kowo szczupłą liczbą lekarzy Polaków w Niemczech (ledwo około 300), pochłonięciem wszystkich sił społeczeństwa przez wytężającą walkę narodową i wreszcie objęciem całej akcyi przeciwgruźliczej przez rząd i kasy chorych (które, nawiasem mówiąc, traktują przytem Poznańskie i Śląsk pruski dość po macoszemu, jak widać z jednego rzutu oka na najświeższe sprawozdanie centralnego niemieckiego Komitetu przeciwgruźliczego.

Plan walki z gruźlicą najszerzej zakreślały uchwalone przez IX. Zjazd wnioski dr. J a n i s z e w s k i e g o. Przechodząc je kolejno widzimy, że pierwszy z nich, postulat wszechstronnego naukowego badania gruźlicy, nie został u nas w znaczniejszej mierze spełniony. Z piśmiennictwa polskiego ostatnich lat 7 nie widać, by po IX. Zjeździe ożywił się szczególnie ruch na tem polu i gdyby nie było wyszło znakomite dzieło Dr. Alfreda S o k o ł o w s k i e g o »O chorobach płuc«, odzwierciedlające olbrzymi materyał i osobiste doświadczenie autora także w zakresie gruźlicy, nie mielibyśmy w tym zakresie prócz drobnych prac specyalnych prawie nic do zaznaczenia. Żadnych większych zbiorowych badań nie podjęto. Nawet uchwalonej przez IX. Zjazd dokładniejszej statystyki gruźlicy w żadnym z trzech zaborów w większym rozmiarze nie zgromadzono pomimo starań, podejmowanych przez Delegacyę kilkakrotnie i pomimo gotowego i rozesłanego kwestyonaryusza warszawskiej Sekcyi przeciwgruźliczej. Niewątpliwie byłoby można pomimo niepokojów politycznych rzecz tę nawet w Królestwie przeprowadzić, używszy odpowiednich środków materyalnych; ale na takie przedsięwzięcie fundusze Delegacyi były najzupełniej nie wystarczające. Co poza urzędową statystyką galicyjskiej Rady zdrowia w tym względzie zrobiono, odzwierciedla Wystawa X. Zjazdu.

Sprawa budowy sanatoryów postępowała powoli zdobyliśmy się dotąd na jedyne większe sanatoryum dla chorych zamożnych w Zakopanem, otwarte w r. 1903. Dla niezamożnych posiada Galicya małe sanatoryum »Bratniej pomocy uczącej się młodzieży« w Zakopanem, zbyt słabo popierane przez społeczeństwo i walczące wciąż z trudnościami finasowemi, drugie takież niedawno powstałe dla młodzieży izraelickiej (w Szczawnicy), trzecie zaś postanowiło świeżo utworzyć w Zakopanem krakowskie Stowarzyszenie Kupców i młodzieży handlowej. Prawdziwie ludowem, większem sanatoryum byłoby się mogło pochlubić już Królestwo, gdyby nie wielkie, ze stanem całego kraju związane trudności; w każdym razie budowa sanatoryum w Rudce bliską jest ukończenia i dzięki energicznym zabiegom Dr. D u n i n a wkrótce ukończoną będzie. Funduszu na budowę, w kwocie przeszło 200,000 Rb., dostarczyła ofiarność publiczna. Natomiast w Galicyi sprawa sanatoryum ludowego, wszczęta zaraz po Zjeździe przez komitety przeciwgruźlicze, zawiązane w Zakopanem i we Lwowie, nie wyszła z okresu prac przygotowawczych.

Na zachodzie rozpoczął się obecnie obok sanatoryalnego ruch w zakresie t. zw. dyspensatoryów; u nas także i ten sposób walki z gruźlicą nie rozpoczął się jeszcze wcale. W zaborze pruskim powstały sanatorya ludowe w Oborniku i pod Bydgoszczą w Poznańskiem i w 5 miejscowościach na Ślązku; stacye leśne w Poznańskiem pod Poznaniem i Bydgoszczą a na Śląsku w 3 miejscowościach, nadto cały szereg dyspensatoryów. rozsianych głównie gęsto wzdłuż zachodniej Śląska granicy. Niestety wszystko to nie naszych rąk dzieło i nie w naszych też jest rękach

Uchwały IX. Zjazdu nie poruszały jeszcze sprawy zakładów leczniczych dla dzieci, chorych na gruźlicę i na zołzy, które to sprawy zagranicą później też dopiero z akcyą przeciwgruźliczą zjednoczono; należy tu jednak wspomnieć o pewnym postępie, uczynionym u nas przez powiększenie w Galicyi kolonii letnich dla dzieci zołzowatych, istniejących już dawno w galicyjskich solankach.

Urządzenie osobnych oddziałów szpitalnych, zwłaszcza zamiejskich, dla chorych na gruźlicę, z wyjątkiem niektórych prywatnych szpitali w Królestwie (szpital Poznańskich w Łodzi) nigdzie zresztą nie nastąpiło, pomimo, że wskazywano publicznie słowem i pismem niejednokrotnie na konieczność tego, w czem uczestniczyła i Delegacya przez swych członków (ankieta szpitalna 1902, artykuły o szpitalnictwie w pismach lekarskich polskich).

Czy i w jakim stopniu zdoła Galicya coś uzyskać z kilkomilionowej dotacyi, przeznaczonej przez rząd austryacki w r. 1907 na zwalczanie gruźlicy i oddanej podobno w zawiadywanie ogólno—austryackiemu Towarzystwu przeciwgruźliczemu „Viribus unitis“, — przewidzieć tem trudniej, że w Galicyi dotąd nie ma filii tego Towarzystwa; wszelako Delegacya przez swego prezesa czyni starania, ażeby Galicyi przypadła w udziale stosowna kwota.

Zapobieganie gruźlicy w pierwszym rzędzie łączy się z poprawą ogólną zdrowia ludności, stosunków mieszkaniowych i t. d.; na drugiem dopiero miejscu stoją szczegółowe zarządzenia zapobiegawcze. O działaniu w tym kierunku w Galicyi poczerpnąć można wiadomości ze sprawozdań Krajowej Rady zdrowia, w Królestwie ze sprawozdań Towarzystwa higienicznego i jego oddziałów, a w szczególności Sekcyi przeciwgruźliczej; zobrazowanie tej działalności przekracza ramy niniejszego sprawozdania. Nadmienić jednak należy, że w Galicyi 3 lata klęsk (powodzi w 1903 i posuchy w r. 1904 i 1905) odbiły się niekorzystnie na stosunkach krajowych.

Kształcenie lekarzy specyalistów, stanowiące dalszy postulat IX. Zjazdu, spełniło się w skromnym tylko zakresie w istniejących nielicznych naszych sanatoryach. Pouczanie społeczeństwa zapomocą odczytów, broszur, i t p. o potrzebie i sposobach walki z gruźlicą podjęto dość energicznie, zwłaszcza w Królestwie, które pochlubić się może pokaźną już liczbą odpowiednich publikacyi, począwszy od broszury prof. B a r a n o w s k i e g o „Walka z gruźlicą, jako zadanie społeczno-narodowe“ z r. 1900, a skończywszy na świeżo odznaczonej nagrodą Dr, A, S o k o ł o w s k i e g o, popularnej broszurze Dr St. Ł a g o w s k i e g o. Współdziałanie Delegacyi w tym zakresie w obec samorodnego ruchu nie okazało się potrzebne.

W sprawie zwalczania gruźlicy u bydła zamierzała Delegacya zwrócić się do władz i Towarzystw rolniczych galicyjskich; wnioskodawca uchwał, w tym względzie na IX. Zjeździe powziętych, nie wypełniał przez czas dłuższy kilkakrotnych próśb Delegacyi o wypracowanie odpowiednich memoryałów; tymczasem zaś nadszedł Zjazd londyński i znane wystąpienie Kocha skierowało rzecz całą na nowe tory. Aż do rozstrzygnięcia wątpliwości, wzbudzonych przez Kocha, znalazła się ta sprawa w całej Europie w zawieszeniu; obecnie, gdy rzecz się wyjaśnia, zajęły się nią także i polskie Towarzystwa rolnicze, zarówno w Galicyi, jak i w Królestwie.

Z całej działalności na polu zwalczania gruźlicy miały pracujące w różnych zaborach organizacye według uchwały IX Zjazdu zdawać peryodycznie sprawę na następnych Zjazdach. To będzie o tyle wykonane, że jednym z ogłoszonych tematów obrad sekcyi medycyny publicznej X. Zjazdu jest szerzenie się i zwalczanie gruźlicy i że przy tej sposobności referenci zapewne zdadzą sprawę z działalności istniejących organizacyi (warszawskiej Sekcyi przeciwgruźliczej Tow. hig. i lwowskiego Tow. hig.) — Natomiast utworzenie osobnej sekcyi lub zorganizowanie, posiedzenia w sprawie gruźlicy, jak było na IX. Zjeździe uznał Wydział gospodarczy X Zjazdu za zbyteczne.

Obok sekcyi przeciwgruźliczej najdonioślejsze społecznie były na IX Zjeździe obrady s e k c y i w y c h o w a n i a f i z y c z n e g o.

Istniał zamiar ogłoszenia obrad tej sekcyi w całości drukiem podobnie, jak obrad sekcyi przeciwgruźliczej.

Zamiarowi temu stanęły jednak na przeszkodzie nie tyle brak funduszów, bo te znowu gotowi byli ofiarować lekarze warszawscy ile ta okoliczność, że mimo usilnych i wielokrotnych starań Delegacyi referenci najważniejszych tematów nie dostarczyli rękopismów swych wykładów.

Uchwały, powzięte przez IX. Zjazd na wniosek sekcyi wychowania fizycznego, były tak liczne, różnorodne i daleko sięgające, że z góry część ich pewna skazana była na bezpłodność; część inna, w zasadzie wykonalna, zanadto może wnikała w drobne szczegóły, których naprzód tak dokładnie układać niepodobna, i dlatego spełnienie się takich uchwał musiało do tegosamego zresztą celu pójść inną drogą, niż ją wskazywała sekcya. Dlatego też niepodobna ująć sprawozdania z postępów sprawy wychowania fizycznego w ramy szablonu, stworzonego przez uchwały sekcyi (por. Dziennik IX, Zjazdu str. 238 i 239) i można w niem uwzględnić tylko przewodnie myśli uchwał sekcyi.

Otóż te myśli przewodnie, o ile ich spełnienie zależało od samopomocy społeczeństwa, w znacznym stopniu przeszły istotnie w czyn. Idea fizycznego wychowania młodzieży nietylko uczyniła znaczne postępy w naszem społeczeństwie, ale nawet, co tak rzadko obecnie się zdarza, niektóre sposoby jej wcielenia od nas poszły zagranicę, czego dowodem coraz częstsze odwiedziny krakowskiego Parku Jordana przez gości z Zachodu, pragnących zapoznać się z urządzeniem i działalnością znakomitej tej instytucyi i na niej podobne u siebie wzorować.

W samym Krakowie rozwinęła się działalność Parku bardzo znacznie i pierwotny Park oddawna stał się za ciasnym dla ćwiczeń i zabaw młodzieży, zalewającej teraz szeroką falą przyległe błonia. We Lwowie powstało osobne Towarzystwo zabaw ruchowych, a w roku bieżącym zabrano się na seryo do stworzenia parku Jordanowskiego; na prowincyi powstały już parki w wielu miastach W całej tej sprawie odznaczył się wielką gorliwością Dr. E. Piasecki, który poruszając ją w Towarzystwach lekarskich, pedagogicznych, gimnastycznych i t. d. nietylko we Lwowie, ale i w innych miastach Galicyi, znacznie się przyczynił do wprowadzenia jej na dobre tory i do złagodzenia zapatrywań Towarzystw sokolich, które wobec tej sprawy z początku zachowywały się odpornie lub obojętnie. Towarzystwa lekarskie lwowskie i krakowskie zaraz po Zjeździe, a później lwowskie Towarzystwo higieniczne zorganizowały w sprawie wychowania fizycznego szereg wykładów popularnych. Dr. Piasecki i Dr. Bier propagowali myśl tę piórem za pośrednictwem prasy codziennej Jak się myśl ta w społeczeństwie przyjęła, świadczy między innymi rozpoczynający się w ostatnich latach w Galicyi, a przedewszystkiem w Krakowie, żywy ruch w kierunku stworzenia »nowej« szkoły na wzór szkół w Abbotsholm, Bedales, i t. d., w której na wychowanie fizyczne znaczny byłby położony nacisk. Szkoła taka, na razie jedna, siłami samego społeczeństwa stworzona, stanowiłaby niejako pole doświadczalne, a przykładem swym mogłaby znacznie oddziałać na reformę wychowania wogóle. — W Królestwie sprawa wychowania fizycznego również w zakresie samopomocy społecznej postępuje, aczkolwiek w nieco odmiennych formach. Prym trzyma tam Towarzystwo higieniczne (ogrody im. Raua), do którego sprawozdań w (czasopiśmie »Zdrowie«) po dokładniejsze szczegóły o pracy w tym kierunku odesłać należy.

O ile spełnienie postulatów w zakresie wychowania fizycznego zależało od władz, wchodzi w rachubę oczywiście tylko Galicya. Pod tym względem postęp, acz może mniejszy od tego, który czyni samo społeczeństwo, jest jednak niezaprzeczony. Aczkolwiek niema niestety mowy ani o uposażeniu gier szkolnych na równi z nauką gimnastyki (która zresztą tylko w szkołach średnich odpowiada wymaganiom, a w szkołach ludowych dużo jeszcze pozostawia do życzenia), ani o urządzaniu na większą skalę kursów gier dla nauczycieli z funduszów rządowych i krajowych, ani o ustanowieniu krajowych inspektorów dla higieny szkół, ani o katedrach nauki o wychowaniu fizycznem na wszechnicach i o innych tym podobnych, zbyt daleko po części sięgających postulatach IX Zjazdu — niemniej stwierdzić należy, że naczelna władza, galicyjska Rada szkolna, od czasu IX Zjazdu coraz baczniejszą uwagę zwraca na sprawę wychowania fizycznego. Udaje się ona często po opinię do galicyjskiej Rady zdrowia (jak np. w sprawie nauki jednorazowej, zwalczania gruźlicy i t. d.), wszelako ciągle jeszcze brak w Radzie szkolnej stałego referenta-higienisty, którego domagał się słusznie IX Zjazd i domaga się ciągle Rada zdrowia, gotowa delegować jednego ze swych członków. Ćwiczenia fizyczne młodzieży szkolnej, wycieczki, korpusy wakacyjne, Rada szkolna popiera. Plany nauki gimnastyki poprawiono. Wzrasta też zwolna liczba szkół, w których udzielaną jest gimnastyka umiejętnie i przybywa boisk do gier i zabaw szkolnych, jednakże dzieje się to stanowczo za powoli, i słusznie domaga się ciągle Rada Zdrowia większej energii w tej sprawie. O szczegółach z tego zakresu dowiedzieć się można dokładnie ze sprawozdań galicyjskiej Rady zdrowia, do których odsyłamy. Podnieść należy jednak szczególnie ofiarność m. Lwowa na sprawy wychowania fizycznego. Miasto to łoży osobno na kształcenie nauczycieli swych szkół ludowych w tym kierunku.

Natomiast sprawa lekarzy szkolnych, która przez lat kilka zdawała się wkraczać w Galicyi na lepsze tory, ponieważ zajęło się nią Ministerstwo oświaty i ponieważ rokowało to nadzieję, że będzie ona w Galicyi rozwiązaną tak samo, jak w całej Austryi, — wzięła właśnie w r. 1907 bardzo zły obrót. Mianowicie rząd postanowił ciężar utrzymania lekarzy szkolnych przerzucić na fundusze krajów koronnych w tym zakresie, w jakim w ręce krajów oddane jest szkolnictwo. W Galicyi dotyczy to całego szkolnictwa ludowego i szkół zawodowych. Tymczasem Wydział krajowy galicyjski zajął wobec całej sprawy z góry stanowisko odporne, wywodząc, że ani strony konkurencyjne, t. j. przyczyniające się do utrzymania szkół, ani niezasobne fundusze krajowe, — znacznego wydatku na lekarzy szkolnych nie zniosą. Dziś więc sprawa ta stoi gorzej, niż nawet przed IX. Zjazdem i spełnienie się jej odwlokło się na czas nieokreślony.

Lepiej jest w Królestwie, gdzie przynajmniej w Warszawie działają przy wielu szkołach prywatnych lekarze szkolni, prowadząc przytem wykłady higieny i pobierając w niektórych zakładach po 1200—1500 rb. rocznie. Towarzystwo higieniczne warszawskie wniosło było też w r. 1902 memoryał do władz z gotowym już regulaminem dla lekarzy szkół rządowych; następujące później wypadki, obecna nienormalna czynność szkół rządowych tłumaczą bezskuteczność tych usiłowań.

Nadmienić należy, że w szkołach średnich galicyjskich próbowała Rada szkolna zastąpić instytucyę lekarzy szkolnych w ten sposób, że nauczycielami gimnastyki mianowano lekarzy. Rada zdrowia proponowała wprowadzenie w tych szkołach wykładów somatologii i higieny i oddanie ich lekarzom, którzyby zarazem pełnili zadania lekarzy szkolnych. I rzeczywiście w 7 szkołach realnych przyjęli na siebie lekarze, wykładający już obecnie te przedmioty, także obowiązki lekarzy szkolnych.

W niektórych miastach galicyjskich (Lwów i kilka prowincyonalnych) lekarze miejscy pełnią poniekąd funkcye lekarzy szkolnych, ale w małym tylko zakresie (przez badania stanu zdrowia młodzieży; pełnić je mają w przyszłości lekarze miejscy w Krakowie, gdy liczba ich będzie pomnożoną,

Sekcya wychowania fizycznego IX Zjazdu domagała się jeszcze, by w Galicyi utworzyła się organizacya higieniczna, mając oczywiście na myśli Towarzystwa na wzór warszawskiego. Żądaniu temu stało się zadość, gdyż we

Lwowie powstało Towarzystwo higieniczne (chociaż bez projektowanego kongresu), wydające własny swój organ. Starania Delegacyi, by Towarzystwo to uznało za swój organ warszawskie »Zdrowie«, nie odniosły skutku. Lwowskie pismo liczy około 500 odbiorców; Towarzystwo rozwija się stale, ale powoli (ma członków niespełna 300) i obecnie zmierza do tworzenia oddziałów prowincyonalnych. W Krakowie dopiero w r. 1906 utworzyła się komisya higieniczna z kilku sekcyami w Towarzystwie lekarskiem.

Z kilku drobniejszych postulatów sekcyi wychowania fizycznego IX. Zjazdu część była już przed ich uchwaleniem spełniona, część znalazła wyraz w dążeniach do reformy szkolnej (wnioski prof Błażka).

Zresztą wybrała sekcya wychowania fizycznego IX. Zjazdu swój własny organ wykonawczy, osobną komisyę która miała się zająć zrealizowaniem wszelakich uchwał sekcyi, rozpatrzeniem wniosku o zawiązanie Towarzystwa higieny szkolnej, Towarzystwa wychowania fizycznego i t. d. Wobec wybrania takiej komisyi zadanie Delegacyi było zamknięte. Komisya ta nie wykonała włożonych na nią obowiązków; mimo to jednak szereg spraw drobniejszych został załatwiony za staraniem ludzi dobrej woli. Delegacya wskazać tu może na odpowiednie działy Wystawy X. Zjazdu. Nie ulega także wątpliwości, że najbliższy międzynarodowy Zjazd higieniczny w Londynie i u nas na postęp wielu spraw korzystnie już oddziaływa i jeszcze więcej oddziała. Wreszcie dopilnowanie wykonania pewnej części uchwał w tym zakresie przestało być zadaniem Delegacyi z chwilą zawiązania się Towarzystwa higienicznego we Lwowie, na które to zadanie siłą rzeczy się przeniosło i które też w miarę możności stopniowo je spełnia.

Tak przedstawiają się dotychczasowe skutki uchwał IX Zjazdu w obu tych sprawach, które przez swe doniosłe znaczenie społeczne nadały IX. Zjazdowi swoistą cechę.

Przechodząc do uchwał innych sekcyi, zatwierdzonych lub przyjętych do wiadomości przez IX. Zjazd, trudno je z powodu ich różnorodności i bardzo nierównej doniosłości ułożyć w jakiś systematyczny porządek i dlatego najprościej omówić je w tej kolei, jak je podał »Dziennik IX Zjazdu« (str. 239 i nast.), oddzielając jedynie spełnione od niespełnionych.

Wypełnione lub kompetentnym czynnikom przez Delegacyę przekazane zostały:

Uchwały sekcyi chemicznej i fizycznej. Uznanie IX. Zjazdu dla niezmiernie doniosłych prac małżonków Curie o nowych ciałach promieniotwórczych wyrażono ogłoszeniem w »Dzienniku Zjazdu« odczytu pani Skłodowskiej-Curie w całości, gdy wszystkie inne odczyty drukowano tylko w streszczeniu. Godzi się tu przypomnieć, iż IX. polskiemu Zjazdowi przypada chluba należenia do tych instytucyi, którym wyniki badań małżonków Curie były naprzód do wiadomości podane i które najwcześniej całą doniosłość tych wyników oceniły.

Sprawę słownictwa chemicznego wzięła w swe ręce Akademia Umiejętności, do której się Delegacye wnet po Zjeździe w tej sprawie zwróciła. Słownictwo w dziale chemii nieorganicznej zostało już przez Akademię ustalone na podstawie osobno zwołanej ankiety, (w której delegatem Delegacyi był p. Wł. Leppert) i przyjęte już w szkolnictwie; w dziale chemii organicznej przygotowano cały materyał, do załatwienia pozostały tylko drobne szczegóły, które wkrótce opracuje odrębna komisya, istniejąca w łonie Akademii Czasopismo chemiczne wychodzi w Warszawie.

O zajęcie się sprawą rozszerzenia wykładów mineralogii i geologii w szkołach galicyjskich, (wniosek sekcyi mineralogiczno-geologicznej) prosiła Delegacya Towarzystwo nauczycieli szkół wyższych, jako najkompetentniejsze w tej sprawie grono.

Wnioski i rezolucye sekcyi przyrodniczo-rolniczej w sprawie badań gleboznawczych podane były Zjazdowi tylko do wiadomości; wykonanie ich nie zostało przekazane Delegacyi, gdyż rzeczą tą zajęły się koła przyrodniczo-rolnicze polskie.

Uchwały, powzięte wspólnie przez sekcye: techniczną, medycyny publicznej i wychowania fizycznego, dotyczyły: 1) zawiązania Towarzystwa higienicznego w Galicyi, o czem wyżej była mowa; 2) rozszerzenia działu higieny na przyszłych zjazdach przez tworzenie kilku sekcyi, czemu Wydział gospodarczy IX. Zjazdu uczynił zadość, tworząc obok sekcyi medycyny publicznej, sekcyę wychowania fizycznego i posiedzenie zbiorowe dla sprawy alkoholizmu; 3) higienicznego opakowywania warzonki i soli kamiennej, co też Wydział krajowy galicyjski zarządził. Wreszcie 4 uchwały w sprawie higieny mieszkań, zwłaszcza robotniczych, miały cechę rezolucyi nie zmierzających do bezpośredniej akcyi praktycznej; toteż Delegacya w tym zakresie nie miała podstawy do podjęcia żadnych kroków.

Uchwały sekcyi technicznej w sprawie oznaczania zapalności nafty poparła Delegacya zapomocą memoryału do ministerstwa, wniesionego w porozumieniu z galicyjskiemi Towarzystwami technicznemi, które prosiła Delegacya również o objęcie sprawy higieny gorzelni i drożdżarni.

Sekcya psychologiczna poruszyła sprawę badań psychologicznych u dziatwy szkolnej. Ponieważ i ta sprawa należała do zakresu działania przedewszystkiem Towarzystw pedagogicznych, przeto Delegacya postanowiła pieczę o wykonanie powziętych uchwał im pozostawić i wystosowała odpowiednią prośbę do Towarzystwa nauczycieli szkół wyższych. W związku z tą prośbą Delegacyi, zdają się pozostawać uchwały, powzięte przez Towarzystwo pedagogiczne galicyjskie w r. 1902 i następnych, zwrócone do nauczycieli i do Rady szkolnej krajowej. Stosowna broszura, o której napisanie uchwalono prosić pnę Szycównę, została wkrótce po IX. Zjeździe wydana drukiem. W Warszawie utworzyło się w r. 1907 Towarzystwo badań psychologicznych nad dziećmi. Akademia Umiejętności przychyliła się do prośby Delegacyi i postanowiwszy zająć się ustaleniem polskiego słownictwa psychologicznego, utworzyła dla tej sprawy osobną komisyę.

Z uchwał sekcyi laryngologiczno-otyatrycznej spełnioną być mogła tylko pierwsza, dotycząca statystyki głuchych i głuchoniemych w Galicyi. Statystyka taka objęta jest sprawozdaniami galicyjskiej krajowej Rady zdrowia.

Uchwała sekcyi ginekologiczno-położniczej o używaniu sublimatu przez położne spełniła się w Galicyi przez rozporządzenie Namiestnictwa, za staraniem Prezesa Delegacyi.

Z wniosków sekcyi sądowo-lekarskiej należała reforma nauczania medycyny sądowej do kompetencyi Wydziałów lekarskich, do których też Delegacya sprawę tę przez stosowne pisma wniosła. Uchwały tej sekcyi, żądające, by w miastach uniwersyteckich znawcami sądowymi byli lekarze, zawodowo medycynie sądowej się poświęcający i by ustanawiano przy sądach znawców stałych, znalazły zadośćuczynienie przez to, iż zarówno we Lwowie, jak w Krakowie ustanowiły sądy stałych, zawodowo wykształconych znawców. Natomiast prowincyonalne sądy galicyjskie stałych, ryczałtowo wynagradzanych znawców, dotąd nie mają. Również częściowo tylko, w większych miastach galicyjskich, spełniło się żądanie, by do badań sądowo-lekarskich były w sądach wyznaczone osobne sale.

Wydział gospodarczy X. Zjazdu zastosował się do uchwały połączonych sekcyi sądowo-lekarskiej i higienicznej, by na Zjeździe uwzględniono osobno deontologię lekarską; utworzył nawet w tym celu osobną

sekcyę spraw zawodowych. W sprawie zwalczania partactwa lekarskiego zwróciła się Delegacya do kompetentnych w Galicyi czynników, t. j. do Izb lekarskich i Towarzystwa »Samopomocy lekarzy«, które też sprawą tą zająć się w swoim zakresie przyrzekły.

Wszystkie czasopisma lekarskie polskie zastosowały się bez osobnej interwencyi Delegacyi do uchwały sekcyi prasowej, zalecającej przyjęcie pisowni Akademii Umiejętności. Zadość stało się życzeniu, by przyspieszono wydanie »Słownika lekarskiego polskiego«, czego dokonało Towarzystwo lekarskie krakowskie.

Wreszcie spełniły się całkowicie oba wnioski samoistne, poparte przez Zarząd Zjazdu: Dr. Zdanowicza z Opola w Lubelskiem o utworzenie kursów dla lekarzy na obu wszechnicach galicyjskich, bo oba Wydziały lekarskie przychyliły się do prośby Delegacyi i kursa takie urządzają regularnie (wyjątkiem był okres wojny rosyjsko-japońskiej), — jakoteż i wniosek Dr. Steinberga z Franzensbadu o utworzenie Związku balneologów polskich, bo przed trzema laty zawiązało się polskie Towarzystwo balneologiczne, które odbywa doroczne zjazdy w Krakowie i pochlubić się może wcale wydatną już działalnością.

Nie doczekało się załatwienia stosunkowo niewiele uchwał, przekraczających zresztą zakres działania i środków Delegacyi:

Uchwała sekcyi chemicznej, żądająca założenia Towarzystwa chemicznego w Galicyi.

Uchwała sekcyi laryngologiczno-otyatrycznej, domagająca się systematycznego badania bystrości słuchu wszystkich dzieci szkolnych i leczenia dzieci chorych na uszy. Wykonanie tej uchwały nastąpić może dopiero po załatwieniu sprawy lekarzy szkolnych.

Uchwała sekcyi chorób nerwowych, postanawiająca urządzenie polskich Zjazdów neurologicznych, do czego sekcya wybrała nawet odrębny komitet wykonawczy.

Uchwały sekcyi okulistycznej, dotyczące zwalczania jaglicy. Mianowicie ani Zarząd ruchomych oddziałów okulistycznych w Królestwie polskiem, ani odpowiednie władze w Galicyi nie założyły szpitali stałych lub barakowych dla chorych na jaglicę, ani też nie poczyniono kroków, by władze wojskowe w Galicyi żołnierzy z jaglicą niewyleczoną nie urlopowały, ani nie powstało Towarzystwo okulistów polskich. Prośby Delegacyi, nie posiadającej w swem gronie odpowiedniej siły fachowej, by wnioskodawcy opracowali memoryały do władz, — nie odniosły skutku. (W roku bieżącym przystąpiły jednakże galicyjskie władze rządowe wskutek interwencyi krajowej Rady zdrowia do systematycznej akcyi w sprawie jaglicy).

Uchwała sekcyi ginekologiczno-położniczej, żądająca zapomóg dla położnych na kursa uzupełniające i bezpłatnego rozdawania położnym środków przeciwgnilnych na koszt funduszów publicznych. Przyczyną bezskuteczności tych uchwał jest brak odpowiednich funduszów i obojętność autonomicznych władz krajowych w Galicyi dla spraw pomocy położniczej.

We wszystkich sprawach wniosła Delegacya oprócz wyraźnie już powyżej wymienionych, pisma lub podania do kompetentnych władz, instytucyi i Towarzystw w ciągu lat 1901 i 1902; w wypełnieniu wielu uchwał współdziałali osobiście członkowie Delegacyi, a tej ich działalności większe nawet przypisać należy znaczenie praktyczne, niż wysyłanym przez Delegacyę memoryałom i prośbom pisemnym.

Delegacya postanowiła wydobyć z zapomnienia ważniejsze uchwały dawniejszych Zjazdów i rozpatrzyć się w ich załatwieniu, aby przez to z jednej strony stworzyć pełny obraz całej działalności polskich Zjazdów przyrodniczo-lekarskich w ciągu trzydziestoletniego ich istnienia, z drugiej zaś przyczynić się do zrealizowania uchwał donioślejszych, a dotąd niewypełnionych. W tym celu zestawił sekretarz Delegacyi w ogólnym zarysie przegląd uchwał wszystkich dawniejszych Zjazdów, dodając uwagi o ich dalszych losach i ogłosił to zestawienie w »Dzienniku IX. Zjazdu« (str. 228 i nast.). Odsyłając do tego zestawienia, wystarczy ograniczyć się tu do wzmianki o tych sprawach, przez dawniejsze Zjazdy poruszonych, które w ostatniem siedmioleciu nieco naprzód postąpiły.

Ulepszenie ustroju Zjazdów nastąpiło przez uchwaloną na IX. Zjeździe zmianę ustawy. W ubiegłem siedmioleciu ujawniła się potrzeba uzupełnienia ustawy regulaminem przedzjazdowych Komitetów miejscowych. Regulamin ten, opracowany przez Dr. Józefa Jaworskiego z Warszawy i poparty przez Komitet warszawski X. Zjazdu, przedstawia Delegacya osobno pod uchwałę X. Zjazdu, jako przyjęty przez siebie wniosek.

W sprawie wykształcenia zawodowego lekarzy i pobudzenia ruchu naukowego wśród nich domagały się dawniejsze Zjazdy m. i. stypendyów dla lekarzy w celu dokształcania się w pewnych działach i zakładania pracowni przy szpitalach prowincyonalnych. Przyznana przez Sejm galicyjski w r 1907 poraz pierwszy (na wniosek posła prof Marsa) kwota 6000 K. na takie stypendya (mianowicie na wycieczki naukowe lekarzy szpitalnych zagranicę) pozwoli częściowo zadowolnić tę potrzebę. Również rozpoczyna Wydział krajowy galicyjski zakładać pracownie przy szpitalach (w r. 1907 pracownię bakteryologiczną w Krakowie) stosownie do wniosku obecnego Inspektora szpitali krajowych. W tym względzie dalsze jeszcze życzenia poruszyło w r. b. Towarzystwo lekarskie krakowskie, które przedstawi Sejmowi memoryał o szpitalnictwie, dotykający m. i. i tej sprawy. Życzyćby sobie należało, żeby w szpitalach prowincyonalnych w Galicyi sami lekarze dążyli do stopniowego stworzenia pracowni, idąc za przykładem kolegów w zaborze rosyjskim, gdzie ruch w tym względzie stale się utrzymuje, zwłaszcza w Warszawie.

Poruszana przez dawniejsze Zjazdy sprawa studyów lekarskich kobiet została w Austryi załatwioną pomyślnie, przynajmniej co do obywatelek tego państwa, które mają równe prawa z mężczyznami, pod warunkiem równych oczywiście kwalifikacyi. Jednakże kobiety, nie mające obywatelstwa austryackiego, nie używają na wydziałach lekarskich austryackich równych praw z mężczyznami, obywatelami zagranicznymi; nawet, jeżeli mają wszystkie wymagane kwalifikacye nie mogą zostać słuchaczkami zwyczajnemi (jak mężczyźni), lecz mogą być tylko hospitantkami bez żadnych praw i to tylko za zgodą poszczególnych wykładających. To prawo wyjątkowe, odnoszące się wyłącznie do studyów lekarskich, dotyka Polki ciężej, niż jakąkolwiek inną narodowość, bo zamyka Polkom z zaboru rosyjskiego możność regularnych studyów medycyny w ojczystym języku Kilkakrotnie ponawiane starania Wydziału lek. krak. i młodzieży uniwersyteckiej o zmianę tego przepisu dotąd nie odniosły skutku.

Co do podręczników naukowych lekarskich i przyrodniczych stwierdzić należy w ostatniem siedmioleciu wyraźny, choć jeszcze niedostateczny postęp. Podręczników w języku polskim przybywało w tym czasie szybciej, niż przed r. 1900. Oprócz działających już dawniej »Wydawnictwa dzieł lekarskich« w Krakowie, »Kasy im. Mianowskiego« i »Gazety Lekarskiej« w Warszawie, powstały nowe instytucye, poświęcające fundusze na tę ważną sprawę, a mianowicie »Fundusz wydawnictwa podręczników przyrodniczych« Akademii Umiejętności, »Towarzystwo dla popierania nauki polskiej« we Lwowie, wydawnictwo »Biblioteki lekarskiej« w Warszawie (głównie dzieła tłómaczone); co więcej, na wydawnictwo podręczników odważać się poczynają księgarnie nakładowe, co dowodzi, że najważniejsza trudność, brak popytu na

dzieła naukowe, przełamywać się poczyna. W zakresie wydawnictwa dzieł lekarskich spodziewać się wolno dalszego postępu wskutek obrad nad tą sprawą, odbyć się mających w sekcyi prasowej X. Zjazdu.

Z proponowanych przez Zjazdy innych wydawnictw naukowych przygotowuje się w Akademii Umiejętności wydawnictwo »Flory polskiej«; nie doszło zaś do skutku wydanie dzieł Hoene-Wrońskiego i Brosciusza. Dla badania historyi nauk ścisłych w Polsce powstała osobna komisya w Akademii Umiejętności; od r. 1901 zaczęła Akademia Umiejętności wydawać bibliografię polskich prac matematyczno-przyrodniczych, którą dla międzynarodowego katalogu opracowuje umyślnie utworzona komisya bibliograficzna.

Uchwały Zjazdów, zmierzające do udoskonalenia czasopism naukowych, odniosły skutek niewielki, szczególnie, co się tyczy chromającego wogóle w pismach polskich działu sprawozdawczego. Żądanie, by medycyna doświadczalna miała odrębne czasopismo lub by się głównie nią zajęło jedno z czasopism istniejących, spełniło się o tyle, że ten dział nauk lekarskich objęty został programem stworzonego we Lwowie »Archiwum nauk biologicznych i lekarskich«, oraz powstałego później w Krakowie »Rocznika lekarskiego«.

Wspomniano powyżej o dokonanem lub przygotowanem już po IX. Zjeździe opracowaniu niektórych działów słownictwa naukowego (lekarskie, chemiczne, psychologiczne). Załatwienia czekają jednak słownictwo zoologiczne i botaniczne, nie mówiąc o innych, przez Zjazdy nie poruszanych.

Inicyatywa Zjazdów do utworzenia pewnych instytucyi naukowych nie wywołała w ubiegłem siedmioleciu żadnych nowych skutków i od r. 1900 nie ma żadnego postępu w zakresie żądań, wyraźnie przez Zjazdy wymienionych co do stacyi zoologicznych, leśnych i meteorologicznych. Nie odbył się ani razu Zjazd polskich lekarzy-internistów.

Wiążące się w niektórych uchwałach Zjazdów z potrzebami naukowemi sprawy ekonomiczne zostały natomiast w ostatniem siedmioleciu w znacznym stopniu uwzględnione przez rozmaite czynniki. I tak górnictwo (które poruszały Zjazdy IV. VI. i VII. w związku i zagadnieniami geologicznemi) ma obecnie własną organizacyę w postaci Zjazdów górników polskich i energicznej ich Delegacyi stałej; zdrojownictwo uzyskało takąż organizacyę: »Towarzystwo balneologiczne polskie«, i zdołało w końcu zwrócić na siebie baczniejszą uwagę władz krajowych, jak tego dowodzi zwołanie ankiety balneologicznej przez Wydział krajowy i w jej następstwie uchwalenie przez Sejm w r. b. noweli do ustawy zdrojowej. »Towarzystwo balneologiczne polskie« budzi nadzieję, iż także pod względem naukowym podnieść zdoła balneologię krajową, jeżeli przyszłe jego zjazdy pójdą pod tym względem za wzorem pierwszego zjazdu tego Towarzystwa.

Najpokaźniejszą część wszystkich uchwał Zjazdów stanowiące i społecznie najdonioślejsze żądania, dotyczące zdrowia publicznego, które już przed r. 1900 w wielu względach wywołały skutek, spełniały się w ostatniem siedmioleciu w dalszym ciągu. Krzewienie wiadomości z zakresu higieny wśród ogółu lekarskiego postępowało raźniej, niż kiedykolwiek, głównie dzięki gorliwej pracy Towarzystw higienicznych, o czem wspomniano powyżej. Szkolna nauka higieny w dalszym ciągu została w Galicyi rozszerzona, a w Królestwie uwzględniona w wielu powstałych niedawno prywatnych szkołach polskich. Brak jej jednak, jak i dawniej, w seminaryach duchownych. Organizacya publicznej służby zdrowia postępuje w Galicyi dalej przez tworzenie stopniowe okręgów sanitarnych; Rada zdrowia galicyjska użala się jednak słusznie, że Wydział krajowy przysparza tych okręgów zbyt powoli i że powiatowe komisye sanitarne (»Rady zdrowia«) w wielu powiatach nie istnieją lub nie pracują należycie. W Królestwie polskiem, skoro tylko zaświtała nadzieja autonomii, zabrali się lekarze energicznie do opracowania projektów organizacyi służby zdrowia, i dziś, po wyczerpującem roztrząśnięciu sprawy, przygotowali cały potrzebny materyał. Statystyka lekarska krajowa w zaborze rosyjskim pozostaje na danym poziomie i nie ma nadziei poprawy tych stosunków, dopóki utrzymywać się będą obecne stosunki polityczne. W Galicyi postęp jej idzie w parze z postępem organizacyi służby zdrowia, a więc jest niestety powolny. Ustawy sanitarne, zwłaszcza o chorobach zakaźnych, objęte żądaniami Zjazdów, wchodzą w życie w Prusach; w Austryi zapowiedziała taką ustawę ogólnopaństwową, (która dotyczyć będzie przeto i Galicyi), tegoroczna mowa tronowa przy otwarciu Rady państwa. Poprawa higieniczna więzień przy sądach galicyjskich postępuje w ostatnich latach szybko, do czego przyczynia się budowanie wielu nowych gmachów sądowych. Szczegóły o tem, jak również o bardzo pomyślnym zwrocie w higienie budynków szkolnych w Galicyi i ciągłym tutaj postępie, zapisuje skrupulatnie w swych sprawozdaniach dorocznych galicyjska Rada zdrowia. Natomiast sprawa higieny mieszkań dla uboższej ludności robotniczej, szczególnie rolnej, we wszystkich naszych dzielnicach ciągle jeszcze nie postępuje dość szybko. Co do ludności fabrycznej, najlepiej jest w Królestwie w miejscowościach fabrycznych; na osobną wzmiankę zasługują też domy Wawelberga w Warszawie; w Galicyi postęp jest mniejszy. Kolonia domów robotniczych, założona przez ś. p. Jordana w Krakowie, powiększa się. Polepszają się też stosunki w osadach fabrycznych galicyjskich. Najwięcej poprawiły się w ostatnich latach mieszkania ludności wiejskiej, posiadającej własne gospodarstwa, zwłaszcza wśród powracających z Ameryki emigrantów; najgorsze zaś są mieszkania robotników rolnych najemnych, a dotyczy to także wielkiego zastępu czasowych emigrantów z Galicyi i Królestwa, pracujących co lato w Prusach u właścicieli Niemców. Niewiele lepiej jest co do kąpieli ludowych w Galicyi; n. p. w Krakowie pierwszą łaźnię ludową, ufundowaną przez Miejską Kasę oszczędności, otwarto dopiero w r. z.; we Lwowie w dwóch nowych szkołach urządzono łazienki dla młodzieży szkolnej. Tutaj przoduje natomiast Królestwo, gdzie przybywa ciągle takich łaźni i gdzie (n. p. w Warszawie) przez zorganizowanie kąpieli dla dzieci szkolnych na wielką skalę, przeważnie w łazienkach fabrycznych, których tam nie brak, przyucza się ludność od młodu do zamiłowania czystości. W sprawie nadzoru nad środkami spożywczymi pod zaborem rosyjskim postępu nie będzie, dokąd nie będzie urządzeń samorządnych. W Galicyi nie spełniło się dotąd żądanie Rady zdrowia, by utworzono drugi państwowy Zakład badania środków spożywczych we Lwowie.

W zestawieniu uchwał Zjazdów w Dzienniku IX Zjazdu wspomniano w związku ze sprawą pokarmów i napojów o alkoholu i o zwalczaniu pijaństwa. Kuratorya trzeźwości w Rosyi nie spełniły pokładanych w nich nadziei; zresztą w Królestwie usunięto te kuratorya z rąk społeczeństwa. W Galicyi krzewią się zwolna Towarzystwa wstrzemięźliwości (n. p. »Eleuterye« liczą około 5.000 członków); konsumcya wódki wybitnie się zmniejsza; ustawa o zwalczaniu pijaństwa wymagałaby jednak jeszcze ściślejszego wykonywania. W sprawie zwalczania chorób zakaźnych oczekiwać można w Galicyi dalszego postępu po wspomnianej wyżej ustawie ogólnopaństwowej; co na razie zrobiono w zakresie walki z gruźlicą, o tem już była mowa przy sprawozdaniu ze skutków uchwał IX. Zjazdu, podobnie jak i o sprawie zwalczania jaglicy. Zwalczaniem chorób wenerycznych zajęły się w Galicyi w ostatniem siedmioleciu bardzo energicznie i ze znakomitym skutkiem władze rządowe, jed-

nakże na razie tylko w kilku powiatach wschodniej Galicyi, gdzie choroby te bardzo grasują. Natomiast piekącą jest potrzeba walki z temi chorobami wśród młodzieży, zwłaszcza wśród młodzieży szkół średnich; działanie utworzonych niedawno towarzystw (Tow. ochrony młodzieży we Lwowie, opieki nad młodzieżą w Tarnopolu i t. d.), acz bardzo pożyteczne, nie może tu wystarczyć; potrzeba współudziału całego społeczeństwa. Godzi się tu podnieść, że walka z chorobami zakaźnemi w Galicyi wogóle z niemałym prowadzoną jest skutkiem: i tak ospa, mimo licznych przypadków zawleczenia z zagranicy rosyjskiej, należy dziś już do zdarzeń bardzo wyjątkowych, czerwonka, dur brzuszny, błonica znacznie się zmniejszyły. Wspomnieć wreszcie należy o podnoszonej przez Zjazdy ze względu na dobro społeczeństwa potrzebie zwalczania partactwa lekarskiego. Nie mówiąc już jednak o zaborze pruskim, gdzie prawa są dla partaczów bardzo względne, sprawa ta i w Galicyi pomimo tegorocznego zaostrzenia przepisów przeciw partaczom i pomimo starań Izb lekarskich i powstałych w ostatniem siedmioleciu Towarzystw zawodowo-lekarskich (Tow. Samopomocy lekarzy) daleką jest jeszcze od pomyślnego rozwiązania. W Królestwie zajmowało się nią świeżo utworzone »Stowarzyszenie lekarzy polskich« w związku ze sprawą felczeryzmu.

Tak więc ze spraw, poruszonych przez dawniejsze Zjazdy, przed r. 1900, wiele postąpiło naprzód. Wprawdzie udział Delegacyi nie był w tem wielki, a działanie jej tylko pośrednie, wszelako godziło się wspomnieć i o tych postępach w sprawozdaniu, które ma być niejako obliczeniem dorobku Zjazdów, sumującem wszystko to, co nauka i społeczeństwo polskie zawdzięczają choć w części inicyatywie, danej przez Zjazdy, lub czego potrzebę, podniesioną skądinąd, Zjazdy powagą swą, jako wyraz opinii ogółu lekarzy i przyrodników polskich, potwierdziły i podkreśliły.

Niemniej zaprzeczyć nie można, że sporo żądań, podnoszonych przez Zjazdy, a dotąd mających znaczenie, nie spełniło się. I dlatego Delegacya postanowiła przedłożyć X. Zjazdowi wniosek ponowienia dawnych uchwał przynajmniej co do ważniejszych spraw, czekających dotąd załatwienia.

Fundusze, przekazane pierwszej Delegacyi Zjazdów lekarzy i przyrodników polskich, były nader skromne. Wydział gospodarczy IX. Zjazdu złożył Delegacyi 3.066 K 72 h., później wpłynęło jeszcze 600 K, jako zwrot zaliczki, udzielonej na koszta wystawy zjazdowej, za »Dziennik Zjazdu« 11 K 54 h., oraz 311 K, zebranych w Warszawie z wyłącznem przeznaczeniem na pomnik Baranieckiego. Z funduszów tych pokryto stosownie do uchwały IX. Zjazdu koszta pomnika Baranieckiego w kwocie 1900 K, dalej spóźnione rachunki IX. Zjazdu w kwocie 394 K 09 h., (w tem koszt rozesłania Nr. V. »Dziennika« 147 K 44 h.); druki Delegacyi i koszta jej korespondencyi 93 K 38 h., koszt rozesłania »Prac sekcyi przeciwgruźliczej« 91 K 25 h., zaliczkę dla Wydziału gospodarczego X. Zjazdu 1000 K. Pozostałość wraz z narosłemi odsetkami stanowi kwotę 1468 K 14 h, którą, jak i ewentualny wpływ od Wydziału gospodarczego X. Zjazdu, obejmie w zarząd nowowybrana Delegacya.

Składając w jej ręce niezwykle długie swoje urzędowanie, kończy ustępująca dziś Delegacya swe sprawozdanie życzeniem, by następnej Delegacyi dano było działać w warunkach łatwiejszych i w czasach pomyślniejszych i by XI. Zjazdowi mogła obfite swej działalności złożyć plony.

Prof. Dr. Stanisław Ciechanowski — sekretarz Delegacyi.

Dr. Józef Merunowicz — prezes Delegacyi.

Wnioski Delegacyi.

I.

X. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w r. 1907 uchwali:

1. Zjazd wyraża podziękowanie Wydziałowi gospodarczemu za uczczenie pamięci Marcelego Nenckiego trwałym pomnikiem we Lwowie.

2. Zjazd z radością wita inicyatywę Świetnej Reprezentacyi miasta Krakowa w uczczeniu pamięci Henryka Jordana trwałym pomnikiem.

3. Zjazd wyraża podziękowanie »Towarzystwu lekarskiemu krakowskiemu« za wydanie »Słownika lekarskiego«, torującego drogę do ujednostajnienia polskiego mianownictwa lekarskiego.

II.

X. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w r. 1907 uchwala ponowić rezolucye dawniejszych Zjazdów w następujących sprawach:

1. Uznając konieczność szybszych ulepszeń w zakresie szpitalnictwa w Galicyi, poleca Zjazd Delegacyi stałej, by na podstawie zebranych już materyałów przedłożyła Wysokiemu Sejmowi niezwłocznie odpowiedni memoryał.

2. Zjazd uznaje konieczność szybszej organizacyi okręgowej służby zdrowia w Galicyi i poleca Delegacyi, by przedłożyła Wysokiemu Sejmowi niezwłocznie odpowiedni memoryał na zasadzie danych, o które uprosi krajową Radę zdrowia.

3. Zjazd uważa za pożądane, by Wysoki Wydział krajowy otoczył zdrojowiska galicyjskie jaknajtroskliwszą opieką i dla łatwiejszego osiągnięcia tego celu ustanowił zawodowego referenta; Zjazd uważa za konieczne stworzenie dla zdrojowisk taniego i łatwego kredytu. Zjazd poleca Delegacyi, by na zasadzie danych, zebranych przez ankietę balneologiczną z r. 1906, podjęła u Wys. Wydziału krajowego stosowne starania, uprasza zaś Towarzystwo balneologów polskich i Wydział zdrojowisk warszawskiego Towarzystwa higienicznego o dalszą jaknajenergiczniejszą akcyę w kierunku rozwoju zdrojownictwa polskiego.

4. Zjazd uprasza polskie Towarzystwa higieniczne o podjęcie szerszej akcyi w kierunku higieny mieszkań i kąpieli ludowych. W tym względzie oprócz rozpowszechniania planów i kosztorysów łaźni ludowych, których gotową jest udzielić miastom Kasa Oszczędności miasta Krakowa, oraz rozpowszechniania planów tanich a higienicznych budynków mieszkalnych, przyczem zwrócić się należy o pomoc do duchowieństwa i (w Galicyi) do nauczycielstwa, pożądane są petycye do zarządów większych miast o budowanie tanich mieszkań robotniczych i łaźni ludowych, na poprawę zaś higieniczną mieszkań dla robotników rolnych należy starać się wpłynąć za pośrednictwem Towarzystw rolniczych.

5. Zjazd uprasza polskie Towarzystwa higieniczne, by wniosły petycye do konsystorzów, wskazujące na potrzebę systematycznej nauki higieny w seminaryach duchownych.

6. Zjazd uprasza Towarzystwa higieniczne i lekarskie w Galicyi, by wniosły do Rady szkolnej krajowej petycye w sprawie dalszego krzewienia zabaw ruchowych w szkołach, tworzenia boisk, i powołania do Rady stałego członka z grona krajowej Rady zdrowia,—zaś do Wydziału krajowego i Reprezentacyi miast większych petycye o częściowe przynajmniej załatwienie sprawy lekarzy szkolnych w zakresie szkolnictwa ludowego.

7. Zjazd wyraża życzenie, by sekcye przeciwgruźlicze polskich Towarzystw higienicznych i lekarskich, przedstawiły na Zjeździe następnym statystykę gruźlicy wedle uchwał IX. Zjazdu i by rozwinęły działanie w kierunku utworzenia dyspenzatoryów dla chorych na gruźlicę, szpitalnego leczenia wczesnych okresów tej choroby (tworze-

nia osobnych oddziałów) i w kierunku zapobiegania tej chorobie.

X. Zjazd lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie w r. 1907 uchwala:

Regulamin miejscowych Komitetów zjazdowych lekarsko-przyrodniczych.

(Według projektu Dra Józefa Jaworskiego z Warszawy, przyjętego przez warszawski Komitet X. Zjazdu, zatwierdzonego i rozszerzonego przez Delegacyę lekarzy i przyrodników polskich).

I. Cele.

Miejscowe Komitety zjazdowe mają na celu:

A) Propagowanie, co do szerszego uczestnictwa w Zjeździe.

B) Organizacyę oddzielnych wydziałów naukowych, według specyalności.

C) Udział w przygotowaniu prac naukowych dla obesłania niemi Zjazdu.

Komitety powstają po ogłoszeniu miejsca i terminu Zjazdu w miastach polskich, posiadających Towarzystwa lekarskie lub przyrodnicze. W danym razie przypomni Delegacya Zjazdów Towarzystwom tym potrzebę zawiązania Komitetu.

II. Skład.

Każdy Komitet składa się z przedstawicieli oddzielnych specyalności, po jednym dla każdej specyalności, z wyjątkiem medycyny teoretycznej, medycyny wewnętrznej i chirurgii, które posiadają po 2 przedstawicieli, z przedstawiciela spraw Wystawy zjazdowej, oraz z zamieszkałych w danem mieście członków Delegacyi stałej Zjazdów.

Przedstawiciele powołani bywają każdorazowo na dany Zjazd, drogą wyboru przez Towarzystwa lekarskie i przyrodnicze, na wniosek Zarządów Towarzystw.

Zarząd Towarzystwa zawiadamia o wyborze osób przedstawicieli Wydział gospodarczy Zjazdu i Delegacyę Zjazdów.

Uwaga. Komitety miejscowe przy Towarzystwach lekarskich prowincyonalnych, o ile zechcą, wybierają delegata do komitetów w miastach stołecznych.

III. Czynności Komitetów.

A) Komitety odbywają peryodycznie, od chwili oznaczenia terminu i miejsca Zjazdu, posiedzenia organizacyjne, zwoływane przez swego gospodarza, lub jego zastępcę, powołanych z wyboru.

Wyniki narad tych komunikowane są Członkom stałej Delegacyi zjazdowej, o ile oni nie uczestniczą w naradach.

B) Komitety znoszą się w sprawach naukowych i z niemi związanych natury ogólnej z Wydziałem gospodarczym, czynnym w miejscu mającego się odbyć Zjazdu — przez swego gospodarza, z Delegacyą stałą Zjazdów w miarę potrzeby—przez zamieszkałego w danej miejscowości członka Delegacyi.

C) Przez oddzielnych przedstawicieli z gospodarzami poszczególnych wydziałów, a przez przedstawiciela wystawy z Dyrekcyą Wystawy zjazdowej.

D) Przez swoich oddzielnych przedstawicieli zwołują posiedzenia specyalistów.

1. W celu wyboru tematów dla wykładów zbiorowych i wyboru tematów dla wykładów samodzielnych.

2. W celu omówienia w gronie specyalistów organizacyi pracy dla należytego obesłania danego wydziału.

3. W celu wzajemnego informowania się o postępie prac przygotowawczych na Zjazd.

4. W celu informowania o czynnościach:

a) Wydziału gospodarczego;

b) Oddzielnych wydziałów naukowych w miejscu mającego się odbyć Zjazdu.

c) Dyrekcyi Wystawy zjazdowej.

Uwaga. Wszystkie czynności te przedstawiciele załatwiają i z kolegami na prowincyi.

Miejscowy Komitet zjazdowy w Warszawie znosi się w sprawach naukowych Zjazdu z lekarzami-rodakami, zamieszkałymi w miastach cesarstwa rosyjskiego, prócz tych miast, w których istnieją osobne polskie Towarzystwa lekarskie lub przyrodnicze.

Czynności miejscowych Komitetów zjazdowych kończą się z chwilą rozpoczęcia się Zjazdu.

USTAWA
ZJAZDÓW LEKARZY I PRZYRODNIKÓW POLSKICH.

§. 1. Zjazdy lekarzy i przyrodników polskich mają na celu:

a) Rozbiór zadań, wogóle zajmujących świat naukowy, z głównym jednak względem na właściwości i potrzeby ziem polskich

b) Zapoznawanie się z właściwościami fizyograficznemi różnych miejscowości, n. p. pod względem geognostycznym, botanicznym i t. d., tudzież z zakładami i zbiorami, odnoszącymi się do nauk lekarskich i przyrodniczych.

c) Początkowanie w rozwiązywaniu zagadnień, wymagających skojarzenia sił naukowych; wreszcie

d) Zawiązywanie i wzmacnianie stosunków towarzyskich między współpracownikami.

§. 2. Zjazdy odbywają się co trzy lata Miejsce Zjazdu następnego i czas, kiedy tenże ma się odbyć, oznaczy na każdym Zjeździe uchwała, zapadła większością głosów (zob. §. 16.).

§. 3. Trwanie każdego Zjazdu oznaczy każdorazowy Wydział gospodarczy (zob. §. 4.).

§. 4. Czynności wstępne i przygotowawcze załatwia Wydział gospodarczy, złożony z osób, zamieszkałych w miejscu mającego się odbyć Zjazdu.

Wydział gospodarczy składa się z przewodniczącego i jego zastępcy, zaproszonych do tej czynności przez Delegacyę ostatniego Zjazdu (ob. §. 26), i z członków, których przewodniczący i jego zastępca przybiorą sobie do pomocy.

Wydział gospodarczy ogłosi dzień i miejsce zebrania, oznaczy czas trwania Zjazdu i wysokość opłaty, ułoży i poda do wiadomości powszechnej porządek i rozkład czynności na każdy dzień Zjazdu, zajmie się redakcyą „Dziennika Zjazdu“ względnie urządzeniem wystawy lekarsko-przyrodniczej, oraz wycieczek naukowych i przyjęć członków Zjazdu. Pod tym ostatnim jednak względem obowiązany jest Wydział unikać wszelkiego zbytku.

Przygotowaniem czynności naukowych zajmują się gospodarze oddziałów (sekcyi), zaproszeni przez Wydział gospodarczy

Każda sekcya powinna się postarać przynajmniej o jeden referat w kwestyi naukowej, będącej na dobie, opracowany przez jednego lub kilku referentów.

§. 5. Po ukończeniu Zjazdu, jednak nie później, jak z końcem roku kalendarzowego, Wydział gospodarczy składa ra-

chunek, akta i fundusze Zjazdu na ręce Delegacyi, która mu udziela absolutoryum (ob. §. 26).

Ma on obowiązek rozesłać po jednym egzemplarzu wszystkich swoich wydawnictw polskim publicznym bibliotekom, Towarzystwom lekarskim i przyrodniczym, oraz ważniejszym czasopismom zawodowym. Akta wszystkich Zjazdów, jako materyał do ich historyi, będą składane po następnym Zjeździe w archiwum Towarzystwa lekarskiego w Krakowie.

Zarząd pozostałych funduszów obejmie Delegacya (§. 26)

§. 6. W Zjeździe mogą brać udział:

a) Przyrodnicy, lekarze, technicy, agronomowie przyrodnicy, weterynarze, aptekarze, oraz osoby, zainteresowane bezpośrednio higieną, jako członkowie;

b) Inni miłośnicy nauk przyrodniczych, jako uczestnicy.

§. 7. Każdy członek zgromadzenia (§. 6 *a*) ma prawo:

a) przedstawiania prac ustnie i piśmiennie (z uwzględnieniem §. 11);

b) należenia do obrad i uchwał;

c) udziału we wszystkich wspólnych zajęciach, zebraniach i wycieczkach;

d) otrzymywania tych wydawnictw Zjazdu bezpłatnie, które na to przez każdorazowy Wydział gospodarczy będą przeznaczone

Uczestnicy (§. 6 *b*) mają te same prawa, z wyjątkiem wymienionych pod głoskami *a*) i *b*).

§. 8. Pragnący być członkami lub uczestnikami Zjazdu winni się zgłosić najpóźniej na dwa tygodnie przed rozpoczęciem Zjazdu do Wydziału gospodarczego Pożądanem jest jednak, aby zgłoszenia następowały o ile możności najwcześniej.

§. 9. Każdy członek lub uczestnik winien przesłać razem ze zgłoszeniem opłatę w kwocie, którą Wydział gospodarczy oznaczy, na koszta urządzenia Zjazdu i druku wydawnictw, wzamian za co otrzyma odpowiednią kartę uczestnictwa.

§. 10. Pragnący zabrać głos w Zjeździe powinien podać Wydziałowi gospodarczemu na piśmie, najdalej na cztery tygodnie przed rozpoczęciem Zjazdu, krótką treść (około 50 wierszy druku) swego wykładu lub wniosku w formie, odpowiedniej do druku.

§. 11. Nieobecni członkowie Zjazdu nie mają prawa żądać, aby ich prace chociaż streszczenia pracy zostały podane „Dziennikowi Zjazdu“ — były odczytywane na posiedzeniach sekcyi. Wyjątek pod tym względem na wniosek gospodarza sekcyi ma prawo ustanowić sekcya

§. 12. Goście innej narodowości będą chętnie widziani czy to jako członkowie, czy jako uczestnicy

§. 13. Do chwili rozpoczęcia się Zjazdu Wydział gospodarczy zawiaduje wszystkiemi jego sprawami, tak administracyjnemi, jak naukowemi; przez czas trwania samego Zjazdu te ostatnie należą do Zarządu Zjazdu (§. 18), administracyjne zaś do Wydziału gospodarczego.

§. 14. Posiedzenia Zjazdu będą: *a*) ogólne i *b*) oddziałowe (sekcyjne).

§. 15. Posiedzeń ogólnych będzie najmniej dwa, to jest wstępne i końcowe; liczby posiedzeń oddziałowych nie oznacza się z góry.

Pierwsze posiedzenie ogólne zagaja przewodniczący Wydziału gospodarczego, zaś pierwsze posiedzenia oddziałowe zagajają gospodarze oddziałów.

§. 16. Na pierwszem posiedzeniu ogólnem czynione będą wnioski co do miejsca i czasu Zjazdu następnego; wybór zaś ostateczny tego miejsca i czasu nastąpi na ostatniem posiedzeniu ogólnem.

W razie, gdyby Zjazd w miejscu wybranem nie mógł się odbyć, oznaczy miejsce i czas następnego Zjazdu Delegacya.

§. 17. Przystęp publiczności na posiedzenia Zjazdu będzie wogóle dozwolony, o ile miejsce, gdzie się one będą odbywać, nie stanie temu na przeszkodzie; szczegółowe zarządzenia pod tym względem należą do Wydziału gospodarczego

§. 18. Członkowie Zjazdu, obecni na pierwszem ogólnem posiedzeniu, wybierają — na wniosek Wydziału gospodarczego — prezesów honorowych Zjazdu, oraz zarząd do kierowania obradami i ułożenia sprawozdania Zjazdu Zarząd ten składa się z prezesa, wiceprezesa i dwóch sekretarzy, którym dodany będzie do pomocy sekretarz Wydziału gospodarczego.

§. 19. Prezes kieruje obradami, czuwa nad porządkiem rozpraw i podpisuje łącznie z sekretarzem pisma w imieniu Zjazdu.

§. 20. Wiceprezes w razie potrzeby zastępuje prezesa w jego czynnościach

§. 21. Sekretarze spisują protokoły posiedzeń, odczytują i załatwiają sprawy piśmienne i przygotowują do druku sprawozdania z posiedzeń ogólnych.

§. 22. Każdy oddział wybiera sobie na wniosek gospodarza na każde posiedzenie przewodniczącego i sekretarza, któremu do pomocy dodany będzie sekretarz z ramienia Wydziału gospodarczego Wolno jednak ponawiać wybór tych samych osób.

§. 23. Na posiedzeniach ogólnych nikt, z wyjątkiem uproszonych prelegentów, nie może mówić dłużej nad 10 minut; kto chce mówić dłużej, winien uzyskać zezwolenie Zgromadzenia.

W jednym i tymsamym przedmiocie nikt więcej nad dwa razy przemawiać nie może.

§. 24. Głosować mogą tylko członkowie obecni. Na posiedzeniach ogólnych uchwały zapadają prostą większością głosów; głosowanie odbywa się jawnie przez podnoszenie ręki.

§. 25. Na posiedzeniach sekcyjnych prelegenci mają prawo mówić 20 minut; w dyskusyi nikt nie może zabierać głosu więcej, jak dwa razy, ani mówić dłużej, jak 10 minut. Referenci, uproszeni przez sekcye, mają się co do czasu trwania swoich referatów porozumieć z gospodarzem sekcyi.

§. 26. Każdy Zjazd wybiera na drugiem posiedzeniu ogólnem, na wniosek prezydyum Zjazdu i prezydyum Wydziału gospodarczego, Delegacyę złożoną z 7 członków i 5 zastępców. Trzech członków Delegacyi wybiera Zjazd z pośród stałych mieszkańców Krakowa, czterech zaś zamiejscowych Siedzibą Delegacyi jest Kraków. W razie, jeżeli który z członków Delegacyi na posiedzenie przybyć nie może, wchodzi w jego prawa zastępca, powołany przez przewodniczącego Delegacyi.

Czynności Delegacyi rozpoczynają się z chwilą jej wyboru, po którym niezwłocznie wybierze sobie Delegacya przewodniczącego i sekretarza. Do jej zakresu należy: odebranie rachunków, aktów i funduszów od Delegacyi poprzedzającego Zjazdu, tudzież od Wydziału gospodarczego ostatniego Zjazdu i udzielenie obojgu absolutoryum z zarządu funduszami (por. §. 5); wykonanie uchwał ostatniego Zjazdu; w miarę potrzeby i funduszów przygotowanie i ogłoszenie sprawozdania z czynności naukowych ostatniego Zjazdu; zarząd funduszami, które mają być przechowywane w Kasie Akademii Umiejętności w Krakowie, a będą obracane na zasiłki dla Wydziałów gospodarczych, tudzież na cele naukowe, wskazane uchwałami Zjazdu, za odpowiednim przekazem, podpisanym przez przewodniczącego i sekretarza Delegacyi. Delegacya zdaje sprawę z swych czynności w publikacyach zjazdowych; czynność jej kończy się z chwilą wyboru Delegacyi następnego Zjazdu.

§. 27. Projekta zmiany ustawy niniejszej należy wnosić najdalej na cztery tygodnie przed rozpoczęciem Zjazdu do Delegacyi, która je z odpowiednim wnioskiem własnym Zjazdowi przedstawi.